

Obsah

Eva Chvojková a Jiří Sladký
Zpráva o činnosti západočeské pobočky České
botanické společnosti za rok 2009.....1

Lenka Pivoňková a Jaromír Sofron
Exkurze na mizející Radvanku u Velkých
Hydčic na Horažďovicku a do blízkého
okolí.....1

Přemysl Tájek
Exkurze na Vladař.....3

Jiří Sladký
Za teplomilnou květenou do okolí Hradce u
Stoda.....3

Jaroslava Nesvadbová
Zpráva o exkurzi západočeské pobočky ČBS
na Boleticko.....4

Josef Škrábek st.
Exkurze západočeské pobočky ČBS do
obnovované botanické zahrady v Bečově.....4

Ondřej Peksa
Exkurze západočeské pobočky ČBS na
Štítarský kopec.....5

Jan Bureš
Za recentní a karbonskou flórou do okolí
Nýřan.....5

Radim Paulič
Za vzácnou vápnomilnou květenou k Rabí.....6

Redakční rada: Jaroslava Nesvadbová
Sylvie Pecháčková
Jaromír Sofron

Odpovědný redaktor: Sylvie Pecháčková

Technický redaktor: Jaroslava Nesvadbová

Kresba na první straně obálky: Miloslav Vondráček

Calluna uveřejňuje:

Organizační zprávy

Zprávy z botanického života

Kratší články z floristiky, geobotaniky, ekologie a taxonomie, týkající se všech systematických skupin rostlin

Články o botanických zahradách

Práce z dějin botaniky

Recenze knih s botanickou tematikou

Personalia botaniků

Bibliografie

Rukopisy zasílejte na adresu:

Sylvie Pecháčková, Západočeské muzeum v Plzni, Kopeckého sady 2, 301 36 Plzeň

e-mail: spechackova@zcm.cz, tel. 378 370 434.

Pokyny pro autory jsou uvedeny na 3. straně obálky

CALLUNA, časopis západočeských botaniků. – Vydává Západočeská pobočka České botanické společnosti.

Vychází nepravidelně. Toto číslo vyšlo v lednu 2010.

ORGANIZAČNÍ ZPRÁVY

Zpráva o činnosti západočeské pobočky České botanické společnosti za rok 2009

K 31. 12. 2009 měla západočeská pobočka ČBS 56 členů. Oproti roku 2008 došlo ke stabilizaci členské základny.

V roce 2009 se uskutečnily tyto akce:

7. 2. 2009: Výroční schůze pobočky:

Po oficiálním programu schůze proběhla přednáška Mgr. Petra Pokorného, PhD.: „Vývoj vegetace jako součást historie hradiště na stolové hoře Vladař“ (29 účastníků).

Přednášky a setkání:

13. 1. – RNDr. Jindřich Duras, PhD., Mgr. Tomáš Č. Kučera: Bio-manipulace Boleveckého rybníka – rostliny z pohledu hydrobiologa (26 účastníků).
2. 3. – Mgr. Jaroslava Nesvadbová, RNDr. Sylvie Pecháčková, PhD.: Víme opravdu, kde v západních Čechách roste *Eragrostis minor*? (12 účastníků).
6. 4. – Jiří Sladký: Zajímavé nálezy vzácných druhů rostlin v západních Čechách (16 účastníků).
2. 11. – Jiří Sladký: Pieninský národní park očima botanika (17 účastníků).
14. 12. – Zimní setkání členů pobočky nad herbářovými položkami (8 účastníků).

Přednášky a výroční schůze se konaly v přednáškovém sále Západočeského muzea v Plzni v Kopeckého sadech 2, prosincové setkání v oddělení botaniky ZČM v Plzni, Tylova 20.

Exkurze:

27. 5. – Na mizející Radvanku u Velkých Hydčic I., vedla Ing. Lenka Pivoňková (8 účastníků) (viz Calluna 15/1: 1–3).
6. 6. – Vladař u Žlutic, vedl Mgr. Přemysl Tájek (25 účastníků, společná exkurze se ZO ČSOP Kladská) (viz Calluna 15/1: 3).
17. 6. – Na mizející Radvanku u Velkých Hydčic II., vedla Ing. Lenka Pivoňková (11 účastníků).
24. 6. – Za teplomilnou květenou do okolí Hradce u Stoda, vedl Jiří Sladký (5 účastníků) (viz Calluna 15/1: 3–4).
- 18.–19. 7. – Boleticko, zajišťovala Mgr. Jaroslava Nesvadbová a vedli Doc. RNDr. Vít Grulich, RNDr. Alena Vydrová a Mgr. Jitka Štěrbová (16 účastníků) (viz Calluna 15/1: 4).
12. 9. – Bečov nad Teplou, arboretum, vedl Josef Škrábek st. a Ing. Jiří Šindelář (5 účastníků) (viz Calluna 15/1: 4–5).
17. 10. – Za lišejníky vrchu sv. Vavřínce u Hostouně, vedl Mgr. Ondřej Peksa (6 účastníků) (viz Calluna 15/1: 5).
17. 11. – Recentní a karbonická flóra v okolí Nýřan, vedl Ing. Jan Bureš (15 účastníků) (viz Calluna 15/1: 5–6).

Ostatní:

Ve spolupráci s Botanickým ústavem AV ČR naši členové významně doplnili údaje k vybraným druhům pro připravované **Fyto-kartografické syntézy** (viz Calluna 15/1: 8–12).

K probíhajícímu průzkumu **rozšíření *Eragrostis minor* na Plzeňsku** (Západočeské muzeum) poskytli své údaje členové a příznivci pobočky (K. Boublík, K. Čížek, R. Hlaváček, Z. Chocholeušková, J. Kalibán, M. Král (z pozůstalosti), M. Lepší, H. Marková, P. Mudra, J. Nesvadbová, R. Paulič, S. Pecháčková, O. Peksa, E. Plesková, J. Sladký, J. Sofron, V. Somol, J. Škrábek st.). Všem patří dík!

Zpracování materiálu z floristického kurzu Rokycany (6.–11. 7. 2003) (viz Calluna 8/1: 13–25, Calluna 9/1: 5–6): Stávající výbor pobočky učinil zásadní rozhodnutí ve věci zpracování floristických údajů, poskytnutých vedoucími exkurzí z floristického (mini)kurzu v Rokycanech, konaného před téměř 7 lety. Tento kurz dosud není jako jediný ze západočeských kurzů zpracován; materiál se ujal Lenka Pivoňková, Eva Chvojková a Jiří Sladký. Bylo postupně utříděno několik set lokalit a následně abecední seznam druhů s vypsáním číselně označených lokalit. Po dokončení v letošním roce budou výsledky publikovány společně s výstupy

z připravovaného kurzu v Domažlicích (2010), pravděpodobně ve Zprávách České botanické společnosti.

Pro účastníky **připravovaného floristického kurzu v Domažlicích** v červenci 2010 bylo dosud připraveno ca 70–80 tras, směřujících do Branžovského hvozdu, Českého lesa, Plzeňské pahorkatiny, Koubské kotliny, Sedmihorí i Tachovské brázdy (včetně tras dendrologických, lichenologických a bryologických). Pracuje se na zakreslení těchto tras do map. Výbor pobočky zve všechny své členy k aktivní účasti, včetně pomoci se zapisováním pro vedoucí jednotlivých exkurzí. Přihlášky na kurz bude rozesílat sekretariát ČBS v Benátské ulici 2, Praha.

Setkání u příležitosti 50ti let Jihočeské pobočky ČBS: 4.–6. září 2009 se v jihočeské Blatné, v místě, kde byla před 50 lety založena první pobočka Československé botanické společnosti, setkali jihočeští, západčeští a rakouští botanikové. Bylo vzpomenuo především na zakládajícího člena pobočky pana V. Chána, ale i další botaniky, kteří prováděli kolektivní floristický výzkum jižních Čech. Současní členové poté přednesli své odborné a výzkumné záměry, např.: Nálezová databáze jihočeské pobočky ČBS a její perspektiva, novinky ve flóře ostružiníků, pampelišek ze sekce Palustria, záměr vydání nové verze Červeného seznamu jižních Čech. Západčeští seznámili přítomné s dokončovaným Nástinem dějin botaniky v západních a jihozápadních Čechách. V podvečerních sobotních hodinách se uskutečnila exkurze do chráněného území Kocelovické pastviny. Setkání se za Západočechy zúčastnili: R. Hlaváček, E. Chvojková, J. Nesvadbová, S. Pecháčková, L. Pivoňková a J. Sofron.

Dále se členové pobočky zúčastnili následujících akcí:

- 5.–11. 7.: 48. Floristický kurs ČBS v Trebišově (účast: J. Bureš, J. Nová, J. Škrábek st., J. Škrábek ml.)
- 12.–18. 7.: Floristický (mini)kurz ČBS v Kladně (účast: J. Brabec, E. Plesková, J. Sladký).
- 28.–29. 11.: Konference ČBS „Parazitické, poloparazitické a mykoheterotrofní rostliny“, Praha (účast: J. Brabec, J. Horková, J. Nesvadbová, J. Sladký).

Výbor pobočky se v roce 2009 sešel třikrát (řešil přípravu velkého floristického kurzu v Domažlicích 2010, přednášek a exkurzí pobočky v roce 2009 a 2010, zpracování floristického kurzu v Rokycanech aj.).

V roce 2009 bylo vydáno 1 číslo časopisu Calluna o 12 stranách.

Eva Chvojková
předsedkyně pobočky

Jiří Sladký
jednatel pobočky

Z BOTANICKÉHO ŽIVOTA

Exkurze na mizející Radvanku u Velkých Hydčic na Horažďovicku a do blízkého okolí

Lenka Pivoňková a Jaromír Sofron

V souvislosti s plánovaným rozšířením těžební činnosti v dobývacím prostoru Velké Hydčice, při kterém má dojít během několika následujících let k odtěžení vrcholové části vrchu Radvanka na Horažďovicku, jsme se rozhodli směřovat exkurzi právě tam. Dřív než kopec zmizí. Řada údajů o výskytu rostlin na Radvance pochází od řídicího učitele Josefa Vaněčka (VANĚČEK 1969), který odtud uvádí např. *Anemone sylvestris*, *Epipactis atrorubens*, *Cephalanthera alba* a *Platanthera bifolia*. Při mapování biotopů lokality navštívil B. Mandák v roce 2003. V místě navrženého odtěžení byl proveden botanický průzkum (LEPŠÍ 2006), při kterém byl zjištěn výskyt mnoha vzácných a zvláště chráněných druhů, především na východním okraji stávajícího lomu, mj. i do té doby z tohoto území dosud neuváděné *Cephalanthera ensifolia*, kterou VANĚČEK (l. c.) z Horažďovicka neznal. Aktuální stav výskytu zvláště chráněných druhů rostlin byl zjišťován o dva roky později (PAULIČ 2008). Na základě těchto průzkumů byl navržen transfer lilie zlatohlavé do přírodní rezervace Pučanka a okrotice dlouholisté

do bývalého lomu u vrchu Líšná. S přenosem rostlin bylo započato v říjnu 2009.

Exkurze na Radvanku se konala ve dvou termínech 27. 5. 2009 (účastníci: Jan Bureš, Jiří Kalibán, Jaroslava Nesvadbová, Sylvie Pecháčková, Lenka Pivoňková, Jaromír Sofron, Josef Škrábek ml. a Josef Škrábek st.) a 17. 6. 2009 (účastníci: Renáta Bláhová, Karel Čížek, Petr Cimický, Rudolf Hlaváček, Iva Kratochvílová, Ivona Matějková, Jaroslava Nesvadbová, Ondřej Peksa, Václava Pešková, Lenka Pivoňková a Josef Škrábek st.).

Exkurze začínala vždy na vrchu Radvanka, kde jsme zapsali veškeré nálezy na níže uvedených lokalitách, poté jsme se přesunuli na další místa buď autem nebo pěšky. Všechny lokality se nacházejí ve fytogeografickém okrese Šumavsko-novohradské podhůří, v podokresu Sušicko-horažďovické vápence.

Vzhledem k tomu, že vrcholovou část Radvanky hodlá vlastník pozemku HASIT Šumavské vápenice a omítkárny, a. s. v průběhu několika dalších let odtěžit, prováděli zde pracovníci Západočeského muzea v Plzni z dokumentačních důvodů navíc sběr rostlin i s kořeny do jeho herbářových sbírek.

Nejprve jsme navštívili nejcněnější část s koncentrovaným výskytem zvláště chráněných druhů rostlin:

Velké Hydčice, 1,2 km jihových. od žel. zastávky, vrch Radvanka (k. ú. Hejná), plošina s březovým lesíkem, 150 m již. od vrcholu Radvanka, 572 m n. m., 6748a, 27. 5. a 17. 6. 2009:

Ve stromovém a keřovém patru byly zapsány následující druhy: *Betula pendula*, *Cornus sanguinea*, *Corylus avellana*, *Crataegus* cf. *macrocarpa*, *C. laevigata*, *Lonicera xylosteum*, *Picea abies*, *Pinus sylvestris*, *Quercus robur*, *Rhamnus cathartica*, *Salix caprea*, *Sorbus aucuparia*, v bylinném patru: *Achillea millefolium*, ***Anemone sylvestris***, *Arrhenatherum elatius*, *Astragalus glycyphyllos*, *Brachypodium pinnatum*, *Campanula rapunculoides*, *C. persicifolia*, *Carex digitata*, *C. muricata*, *Carlina acaulis*, ***Cephalanthera alba***, *C. ensifolia*, *Cirsium acaule*, *Clinopodium vulgare*, *Cynosurus cristatus*, *Dactylis glomerata*, *Epilobium angustifolium*, ***Epipactis atrorubens***, *Euphorbia cyparissias*, *Fagus sylvatica* juv., *Festuca ovina*, *Fragaria moschata*, *Galium album*, *G. rotundifolium*, *G. cf. verum*, *Hieracium lachenalii*, *H. murorum*, *Hypericum perforatum*, *Koeleria pyramidata*, *Lathyrus vernus*, *Leontodon hispidus*, *Linaria vulgaris*, *Listera ovata*, *Lotus corniculatus*, *Luzula luzuloides*, *L. pilosa*, *Myosotis sylvatica*, *Pimpinella saxifraga*, *Poa nemoralis*, *P. pratensis*, *Polygala comosa*, ***Polygala chamaebuxus***, *Pyrethrum corymbosum*, *Ranunculus nemorosus*, *Rosa* sp., *Rubus* sp., *Sanicula europaea*, *Sedum acre*, *Teucrium botrys*, *Trifolium medium*, *T. repens*, *Tussilago farfara*, *Vaccinium myrtillus*, *Veronica chamaedrys*, *Vicia sepium*, *Viola* cf. *hirta*, v mechovém patru: *Plagiomnium affine*, *P. undulatum*, *Pleurozium schreberi* a *Rhytidiadelphus triquetrus*.

Posléze jsme provedli soupis druhů i v blízkém okolí:

Velké Hydčice, 1,25 km jihových. od žel. zastávky, Radvanka (k. ú. Hejná), východní svah, smrčina s vtroušeným bukem, 565 m n. m., 6748a, 27. 5. a 17. 6. 2009: *Actaea spicata*, *Aegopodium podagraria*, *Brachypodium pinnatum*, *Cardaminopsis arenosa*, ***Cephalanthera alba***, *Cornus sanguinea*, *Corylus avellana*, *Crataegus monogyna*, *Crataegus* sp., *Dryopteris filix-mas*, *Erysimum durum*, *Fagus sylvatica*, *Fragaria vesca*, *Galium aparine*, *Genista germanica*, *Geum urbanum*, *Hedera helix*, *Hieracium murorum*, *Lonicera xylosteum*, *Luzula luzuloides*, *Melica nutans*, *Myosotis nemorosa*, *M. sylvatica*, *Picea abies*, *Pinus nigra*, *P. sylvestris*, *Prunus avium*, *P. spinosa*, *Pyrethrum corymbosum*, *Quercus petraea*, *Ranunculus nemorosus*, *Rubus caesius*, *Sambucus nigra*, *Sanicula europaea*, *Senecio ovatus*, *Urtica dioica*, *Vicia sylvatica* a *Viola* cf. *reichenbachiana*.

Velké Hydčice, 1,1 km jihových. od žel. zastávky, Radvanka. (k.ú. Velké Hydčice), vrcholová partie, travní porost s rozvolněným porostem náletových dřevin 570–575 m n. m., 6748a, 27. 5. a 17. 6. 2009: Z dřevin jsme zaznamenali: *Betula pendula*, *Cornus sanguinea*, *Corylus avellana*, *Crataegus macrocarpa*, *Fraxinus excelsior*, *Larix decidua*, *Lonicera xylosteum*, *Populus tremula*, *Prunus avium*, *P. spinosa*, *Pyrus communis*, *Quercus robur*, *Salix caprea*, *Sambucus racemosa*, *Sorbus aucuparia*, z bylin: *Aegopodium podagraria*, *Achillea millefolium*, *Ajuga genevensis*, *Alyssum calyci-*

num, *Arenaria serpyllifolia* agg., *Arrhenatherum elatius*, *Artemisia vulgaris* (na cestě), *Astragalus glycyphyllos*, *Avenula pubescens*, *Barbarea* cf. *vulgaris*, *Bromus tectorum*, *Calamagrostis epigejos*, *Campanula* sp., *Carex muricata* agg., *Centaurea jacea*, *Cirsium arvense*, *Clinopodium vulgare*, *Dactylis glomerata*, *Daucus carota*, *Euphorbia cyparissias*, *Festuca rubra* s. l., *Fragaria vesca*, *F. viridis*, *Galium aparine*, *G. verum*, *Genista germanica*, *Hedera helix*, *Helianthemum grandiflorum*, *Hepatica nobilis*, *Hieracium lachenalii*, *Hypericum perforatum*, *Knautia arvensis*, ***K. dipsacifolia***, *Lathyrus pratensis*, *L. sylvestris*, *L. vernus*, *Leucanthemum ircuti-*
num, *Lilium martagon*, *Linaria vulgaris*, *Linum catharticum*, ***Listera ovata***, *Lotus corniculatus*, *Medicago lupulina*, *Melica nutans*, *Mercurialis perennis*, *Pinus sylvestris*, *Plantago lanceolata*, *P. media*, *Poa pratensis*, *Polygala comosa*, *Potentilla argentea*, *Pyrethrum corymbosum*, *Ranunculus acris*, ***R. bulbosus***, ***R. nemorosus***, *Rosa* cf. *canina*, *Rubus idaeus*, *Rumex acetosella*, *Sanguisorba minor*, *Securigera varia*, *Senecio jacobaea*, *Trifolium arvense*, *T. campestre*, *T. dubium*, *T. medium*, *T. repens*, *Urtica dioica*, *Vaccinium myrtillus*, *Veronica chamaedrys*, *V. officinalis*, *Vicia angustifolia*, *V. cf. cracca*, *V. hirsuta*, *V. sepium* a *Viola hirta*.

Hejná, lesní cesta vedoucí od vrchu Radvanka k východu, 550–570 m n. m., 0,6–0,7 km severových. od obce, 6748a, 27. 5. a 17. 6. 2009: *Agrostis vinealis*, *Ajuga genevensis*, *Arenaria serpyllifolia* agg., *Arrhenatherum elatius*, *Artemisia vulgaris*, *Astragalus glycyphyllos*, *Brachypodium pinnatum*, *B. sylvaticum*, *Bromus benekenii*, *Calamintha clinopodium*, *Campanula persicifolia*, *Cardaminopsis arenosa*, *Carex muricata* agg., *Centaurea jacea*, *Cerastium* sp., *Cornus sanguinea*, *Corylus avellana*, *Crataegus laevigata*, *Cynosurus cristatus*, *Dactylis glomerata*, *Dryopteris filix-mas*, *Erigeron acris*, *Euphorbia cyparissias*, *Fagus sylvatica*, *Fragaria vesca*, *F. moschata*, *Galium album*, *G. aparine*, *G. verum*, *Geranium robertianum*, *Hypericum montanum*, *Inula conyza*, *Knautia arvensis*, *Larix decidua*, *Lonicera xylosteum*, *Luzula luzuloides*, *Medicago lupulina*, *Picea abies*, *Pinus nigra*, *Plantago media*, *P. major*, *Poa nemoralis*, *P. pratensis*, *Potentilla reptans*, *Quercus petraea*, ***Ranunculus bulbosus***, *R. repens*, *Rhamnus cathartica*, *Sambucus racemosa*, *Sanguisorba minor*, *Securigera varia*, *Sanicula europaea*, *Senecio jacobaea*, *Stellaria graminea*, *Trifolium campestre*, *T. medium*, *T. repens*, *Trisetum flavescens*, *Veronica chamaedrys*, *Vicia hirsuta*, *Viola canina* a *V. hirta*.

Na vých. úpatí Radvanky (540 m n. m.) rostly *Berberis vulgaris*, *Centaurea scabiosa* a *Cerastium arvense*.

J. Bureš, J. Kalibán a J. Škrábek st. sepsali flóru na dalších dvou lokalitách: Velké Hydčice, 950 m JZ od vrchu Svitník, 560 m n. m., jižně a jihozápadně orientovaná hrana vápencového lomu na vrchu Radvanka u Hejně, 27. 5. 2009: *Agrimonia eupatoria*, *Alyssum alyssoides*, *Anthyllus vulneraria*, *Asplenium ruta-muraria*, *Bromus tectorum*, *Bupleurum falcatum*, *Cardaminopsis arenosa*, *Carex montana*, *Epipactis atrorubens*, *Erysimum* sp., *Euphorbia cyparissias*, *Genista germanica*, *Geranium columbinum*, *Jovibarba globifera*, *Lotus corniculatus*, *Medicago lupulina*, ***Medicago minima***, *Melampyrum nemorosum*, *Mentha* sp., *Pimpinella saxifraga*, *Plantago media*, *Poa compressa*, *Polygala comosa*, *Potentilla tabernaemontani*, ***Saxifraga tridactylites***, *Sedum album*, *Sedum sexangulare*, *Silene nutans*, *Trifolium medium*, *Vicia tenuifolia*, *Vicia tetrasperma*.

Velké Hydčice, jižně orientovaný svah vápencového vrchu Radvanka u Hejně, 27. 5. 2009: E₃: *Pinus sylvestris*, *Larix decidua*; E₂: *Corylus avellana*, *Cornus sanguinea*, *Prunus spinosa*; E₁: *Ajuga reptans*, *Anemone sylvestris*, *Brachypodium pinnatum*, *Campanula trachelium*, *Carex digitata*, *Digitalis grandiflora*, *Epipactis helleborine*, *Euphorbia cyparissias*, *Fragaria vesca*, *Helianthemum grandiflorum* subsp. *obscurum*, *Hepatica nobilis*, *Hieracium lachenalii*, *H. murorum*, *Lotus corniculatus*, ***Polygala chamaebuxus***, *Quercus robur*, *Securigera varia*, *Senecio jacobaea*.

Autem jsme se poté přesunuli k Žichovicím, kde nás J. Bureš zavedl na květnatou louku s převahou svehépu vzpřímeného a s výskytem vstavače osmahlého a vstavače kukačky, kterou znal z provádění aktualizací mapování biotopů.

Čimice, sekaná louka nad vsí, 700 m sev. od obce, jihových. úpatí vrchu Křešňovec, 530 m n. m., 6747b, 27. 5. 2009: *Arrhena-*

therum elatius, *Briza media*, *Bromus erectus*, *Campanula patula*, *Carex caryophylla*, *Cirsium arvense*, *Cynosurus cristatus*, *Knautia arvensis*, *Leontodon hispidus*, *Leucanthemum* sp., ***Orchis morio*** (20 kvetoucích ex. na jaře 2009 – dle sdělení J. Bureše), ***Orchis ustulata*** (1 ex.), ***Ranunculus bulbosus***, *Rhinanthus minor*, *Sanguisorba minor*, *Securigera varia*, *Silene nutans*, *Trifolium pratense*, *T. repens* a *Trisetum flavescens*.

V jihových. cípu přírodní rezervace Čepičná nám J. Bureš ukázal ještě jeden ze dvou exemplářů ***Botrychium lunaria*** (Čepice, 340 m jihojihových. od vrchu Chanovec, u zatáčky kamenité cesty, 460 m n. m., 6747b, doklad v PL).

Během druhé exkurze (17. 6. 2009) jsme po doplnění seznamu druhů na Radvance pokračovali od vrcholu pěšky do Hejné, kde jsme v bývalém lůmku na vých. okraji obce (485 m n. m.) našli *Rosa elliptica* a *Potentilla inclinata*.

Zlatým hřebem programu byla návštěva přírodní rezervace Pučanka (ca 500–600 m n. m.), 6748a, ležící jihových. od obce Hejné, s květnatými travnatými lemy na východním okraji rezervace a s hojně kvetoucími okroticemi bílými i červenými v bučinách především na jejích východních svazích a ve vrcholové partii.

Zaznamenali jsme výskyt např. *Acinos arvensis*, *Agrimonia eupatoria*, *Anemone sylvestris*, *Asplenium ruta-muraria*, *A. trichomanes*, ***Botrychium lunaria*** (5 ex. na loučce pod lesem), *Briza media*, ***Bupleurum falcatum***, *Cardaminopsis arenosa*, *Carex digitata*, *C. montana*, *Carlina acaulis*, ***Cephalanthera damasonium*** (roztroušeně desítky až stovky ex.), *C. rubra* (desítky ex. ve spodní části východně orientovaného svahu nad loučkami i v hřebenové partii nad oplocenkou, roztroušeně), ***Clematis recta*** (v keřnatých lemech lesa), *Daphne mezereum*, *Digitalis grandiflora*, ***Epipactis atrorubens***, *Falcaria vulgaris*, *Galium sylvaticum*, ***Inula conyza***, ***Juniperus communis***, ***Laserpitium latifolium*** (okraj lesa), *Leontodon hispidus*, ***Lilium martagon***, *Linum catharticum*, *Melampyrum nemorosum*, *Polygala vulgaris*, *Rhamnus cathartica*, *Rosa elliptica* a *Viola hirta*.

Mimo přírodní rezervaci Pučanka, 350–500 m severových. od vrchu Kozník (550–590 m n. m.), 6748a, jsme našli *Alchemilla micans*, ***Astrantia major***, *Carex flacca*, *Cirsium heterophyllum*, *Knautia dipsacifolia*, ***Neottia nidus-avis*** a ***Polygala chamaebuxus***.

Pozn.: Nomenklatura taxonů cévnatých rostlin je udána podle KUBÁT et al. (2002).

Literatura

- KUBÁT K. et al. (eds.) (2002): Klíč ke květeně České republiky. – 928 p., Academia, Praha.
- LEPŠÍ M. (2006): Botanický průzkum území pro rozšíření hornické činnosti DP Velké Hydčice. – 5 p., 1 map., ms. [depon. in KÚPK, Plzeň].
- PAULIČ R. (2008): Aktualizace výskytu zvláště chráněných druhů rostlin (okrotice bílá, okrotice dlouholistá, kruštík tmavočervený, lilie zlatohlavá) v místě rozšíření lomu na vrchu Radvanka u Velkých Hydčic. – 5 p., 3 map., ms. [depon. in KÚPK, Plzeň].
- VANĚČEK J. (1969): Květena Horažďovicka. – 272 p., KSSPPOP Plzeň.

Exkurze na Vladař

Přemysl Tájek

V sobotu 6. června 2009 se konala botanická vycházka pořádaná Českým svazem ochránců přírody Kladská a Západočeskou pobočkou ČBS, za účasti 25 osob, z toho 5 členů pobočky (Karel Čížek, Lenka Pivoňková, Josef Škrábek st., Josef Škrábek ml., Přemysl Tájek). Trasa vedla od železniční zastávky Záhořice do Vladořic, na vrchol Vladaře a zpět k zastávce.

Exkurze byla zaměřena především na botanicky pestré výhledné louky na jižních svazích čedičového vrchu Vladař. Jarní aspekt a bohatá populace vstavače kukačky byly sice již dávno pryč, zato se účastníci mohli seznámit se zajímavými nálezy spíše již letních druhů, jež objevili během terénních průzkumů Vladaře v letech 2006–2008 Přemysl Tájek a Anna Bucharová.

Na suchých loukách tak měli návštěvníci možnost spatřit kromě již dříve udávané *Platanthera bifolia* také několik trsů kvetoucí *Veronica teucrium* a několik rostlin *Botrychium lunaria*. Pátrání po nedávno nalezené *Carex flacca* bylo (především kvůli drobné dešťové přepršce) neúspěšné. Na nejvýše položených loukách se nám nakonec přeci jen podařilo najít několik rostlin kriticky ohroženého *Trifolium striatum* a při lesním okraji pak *Prunella grandiflora*. Zmíněn byl také probíhající management na lokalitě, který provádí místní organizace ČSOP, a který by měl zastavit zarůstání lučních porostů mezofilními křovinami a zlepšit podmínky pro výskyt ustupujícího *Orchis morio*.

Výstup na vrcholové plató stolové hory přes pásmo dubohabřin svazu *Carpinion* a sušovým lesem svazu *Tilio-Acerion* na východním svahu byl doprovázen demonstrací hájových druhů rostlin, např. *Chrysanthemum corymbosum*, *Cotoneaster integerrimus*, *Hieracium murorum*, *Lathyrus niger*, *L. vernus*, *Vicia sylvatica* aj.

Na vrcholovém plató čekaly vytrvalce bohaté rozkvetlé porosty *Melampyrum arvense* a ukázka vegetace ve zrašelinělé hradištní nádrži na vodu s druhy jako např. *Potentilla palustris*. Závěrem exkurze se nám podařilo na jižním okraji vrcholového plató znovu ověřit výskyt vzácné *Vicia pisiformis*.

Za teplomilnou květenou do okolí Hradce u Stoda

Jiří Sladký

Ve středu 24. 6. 2009 se sešlo krátce po třičtvrti na osm, pět účastníků exkurze do obce Hradec u Stoda a jejího okolí (Jiří a Michaela Kalibánovi, Jiří Sladký, Jaromír Sofron, Josef Škrábek st.). Intravilán obce jsme procházeli od železniční stanice ca severním směrem na Ves Touškov.

Hradec u Stoda: žel. stanice (358 m n. m.) – *Humulus lupulus*, *Lepidium campestre*, *Medicago lupulina*.

Hradec u Stoda: okolí silnice od žel. stanice po hřiště v obci (358–370 m n. m.) – *Cerastium arvense*, *Crepis biennis*, *Falcaria vulgaris*, *Hypochoeris radicata*, *Potentilla argentea*, *Rumex crispus*.

Hradec u Stoda: jižně orientovaná travnatá stráňka pod mateřskou školou, asi 200 m SZ od žel. stanice (368 m n. m.) – *Achillea millefolium* agg., *Arenaria serpyllifolia* agg., *Arrhenatherum elatius*, *Ballota nigra*, *Bromus hordeaceus*, *Carlina vulgaris*, *Convolvulus arvensis*, *Echium vulgare*, *Falcaria vulgaris*, *Galium verum*, *G. aparine*, *Geranium pusillum*, *Hieracium pilosella*, *Knautia arvensis*, *Lepidium campestre*, *Linaria vulgaris*, *Poa pratensis*, *Potentilla argentea*, *Rubus caesius*, *Sanguisorba minor*, *Sedum sexangulare*, *Trifolium campestre*, *Verbascum lychnitis*, *Vicia angustifolia*.

Hradec u Stoda: zídka mateřské školy, asi 200 m SZ od žel. stanice (368 m n. m.) – *Sedum hispanicum*, *S. sexangulare*.

Hradec u Stoda: travnaté okraje silnice a poloruderální biotopy severně od mateřské školy, asi 250 m SZ od žel. stanice (370 m n. m.) – *Agropyron repens*, *Anethum graveolens*, *Cichorium intybus*, *Euphorbia peplus*, *Lactuca serriola*, *Malva sylvestris*, *Securigera varia*, *Sedum acre*, *Silene latifolia*, *Sonchus asper*. Po floristické rozcvičce jsme za stálého deště směřovali již dále k hlavnímu cíli exkurze, k strmým svahům Touškovského potoka, ale před tím nás ještě čekalo pole a kulturní lesík.

Hradec u Stoda: okolí polní cesty ke kóťě 375 severozápadně od obce (okraj smíšeného lesa) – *Apera spica-venti* (pšeničné pole), *Avena fatua*, *Ballota nigra*, *Consolida regalis*, *Convolvulus arvensis*, *Dipsacus fullonum*, *Echinochloa crus-galli*, *Erodium cicutarium*, *Galium verum*, *Hypericum perforatum*, *Oenothera* sp., *Phleum pratense*, *Poa compressa*, *Setaria viridis*, *Viola arvensis* (kukuřičné pole), ***Vulpia myuros*** (C3) – mrvku znám spíše z okolí želez. tratí a z bývalého vojenského cvičiště v Holýšově, zde však rostla přímo v kukuřičném poli.

Hradec u Stoda: smíšený les u kóty 390, asi 150 m SV od zatopeného lomu – *Pinus nigra* (dominantní porost), *Acer pseudoplatanus*, *Lonicera xylosteum*, *Pinus sylvestris*, *Ulmus glabra*.

Hradec u Stoda: skalní výchoz nad levým břehem Touškovského potoka, asi 200 m SV od Červeného Mlýna (370 m n. m.) – *Aju-*

ga genevensis, **Anthericum liliago** (C3), *Asplenium septentrionale*, *Avenella flexuosa*, *Avenula pratensis*, *Carex caryophylla*, *Carlina vulgaris*, *Carpinus betulus*, *Centaurea scabiosa*, **Chondrilla juncea** (C4a), *Danthonia decumbens*, *Dryopteris filix-mas*, *Echium vulgare*, *Euphorbia cyparissias*, *Fallopia convolvulus*, *Fragaria viridis*, *Frangula alnus*, *Galium pumilum*, *G. verum*, **Helichrysum arena-rium** (C2) – asi 50 kvet. ex, *Hieracium pilosella*, *Hypericum perforatum*, *Hypochoeris radicata*, *Jasione montana*, *Koeleria pyramidata*, *Lotus corniculatus*, **Petrorhagia prolifera**, *Phleum phleoides*, *Pinus sylvestris*, *Quercus robur*, *Potentilla tabernaemontani*, *Prunus spinosa*, **Rosa rubiginosa**, *Rumex acetosella*, *Scleranthus perennis*, *Sedum reflexum*, *Sorbus aucuparia*, *Spergula arvensis*, *Thymus pulegioides*, *Trifolium repens*, *Verbascum lychnitis*, *Veronica arvensis*, v E₀ *Pleurozium schreberi*; smíšený les nad skalním výchozem – *Achillea millefolium* agg., *Allium vineale*, *Dianthus deltoides*, *Galium verum*, *Phleum phleoides*, *Pimpinella saxifraga*, *Sambucus racemosa*, *Securigera varia*, *Stellaria graminea*, *Trifolium alpestre*, *T. arvense*, *T. campestre*, *T. medium*, *Verbascum lychnitis*, *Vicia hirsuta*, *V. tetrasperma*.

Trasa naší exkurze dále vedla po hraně lomu a přes zarůstající xerothermní stráňky zpět do Hradce u Stoda. Jedním z vrcholů dne byl dvojnásobný nález zmije obecné na již zmíněných hranách lomu.

Hradec u Stoda: horní hrana zatopeného lomu, asi 0,5 km SZ od obce – *Anthyllis vulneraria*, *Arrhenatherum elatior*, *Calamagrostis epigejos*, *Campanula persicifolia*, *Carlina vulgaris*, *Cytisus nigricans*, *Daucus carota*, **Filago arvensis** (C3), *Fragaria viridis*, *Galium verum*, *Hieracium pilosella*, *H. sabaudum*, *Jasione montana*, *Lotus corniculatus*, *Phleum phleoides*, *Plantago lanceolata*, *Poa compressa*, *Populus tremula* – i ve stěně lomu, *Potentilla tabernaemontani*, *Pyrus pyrasier*, *Quercus robur*, *Rubus caesius*, *Scleranthus annuus*, *Trifolium alpestre*, *T. campestre*, *T. medium*, *T. repens*, *Vicia villosa*.

Hradec u Stoda: svahové xerothermní stráně (lada) cca 300 m Z od středu obce, nad levým břehem Touškovského potoka mezi býv. lomem a železniční tratí – *Allium vineale*, **Anchusa officinalis** (C4a), *Arabidopsis thaliana*, *Arenaria serpyllifolia* agg., *Berteroa incana*, *Centaurea stoebe*, *Cynoglossum officinale*, *Galium verum*, *Hieracium pilosella*, **Orchis morio** (C2) – 2 odkvetlé ex., *Poa bulbosa*, *Potentilla argentea*, *Salvia pratensis*, *Scleranthus perennis*.

Před místním hostincem (asi 60 m S od želez. stanice) nás zaujal sekaný svahový trávník, kde jsme po menší prohlídce našli na ploše 6 m² porost vzácného jetele žíhaného (**Trifolium striatum**, C1), což bylo pěkné vyvrcholení celého dne.

Děkují všem účastníkům za stále dobrou náladu ve vytrvalém deštivém počasí a též Jaromíru Sofronovi za vzorné zapisování. Celkem jsme zapsali 125 taxonů, z toho 8 z červeného seznamu ČR (v kategoriích: C1 – 1x, C2 – 2x, C3 – 3x, C4a – 2x).

Zpráva o exkurzi západočeské pobočky ČBS na Boleticko

Jaroslava Nesvadbová

Nápad uskutečnit floristickou exkurzi do vojenského výcvikového prostoru Boletice se zrodil při přednášce Víta Grulichy pro západočeskou pobočku ČBS 10. listopadu 2008.

Díky ochotě našich jihočeských kolegů Víta Grulichy, Jitky Štěrbové a Aleny Vydrové jsme získali bez problémů povolení ke vstupu a stejně tak nám ochotně vyšli vstříc Iva Kratochvílová a Josef Majer z Národního parku Šumava, kteří nabídli ubytování ve Volarech. Nepatrně zkomplikoval exkurzi (alespoň některým původně přihlášeným účastníkům) přesun termínu z původně avizovaného 1. a 2. srpna (kdy byl prostor uzavřen pro střelby), na víkend 18. a 19. července 2009.

Našimi průvodci byli Vít Grulich, Alena Vydrová a Jitka Štěrbová. Ze členů a příznivců západočeské pobočky se zúčastnili Pavla Čížková, Rudolf Hlaváček, Jitka Horková, Pavel Hubený, Eva Chvojková, Iva Kratochvílová, Josef Majer, Jaroslava Nesvadbová, Eva Martínková, Ondřej Peksa, Luboš Pivoňka, Lenka Pivoňková, Josef Škrábek starší, Josef Škrábek mladší., Ondřej Volf, Bohdan Wagner.

Byly navštíveny lokality (a zapsány některé druhy):

Údolí Louteckého potoka v blízkosti nádrže Loutka s *Centaurea pseudophrygia*, *Campanula persicifolia*, *Clinopodium vulgare*, *Dianthus deltoides*, **Epipactis atrorubens**, *Origanum vulgare*.

Býv. obec Loutka: bory, jedlové porosty a borojedliny s hruštičkami, 0,5 km JJV od hráze vodní nádrže Loutka, ca 830 m n. m.: *Corylus avellana*, *Picea abies*, *Pinus sylvestris*, **Pyrola media**, **Pyrola chlorantha**, **Pyrola minor**, **Rubus saxatilis**, *Solidago virgaurea*, *Sorbus aucuparia*.

Býv. obec Loutka: odlesněný pruh („tanková dráha“) 0,6 km VSV od vrchu Závora, 820 m n. m.: **Botrychium matricariifolium** (stovky exemplářů).

Střemily: mokřady v údolí Chvalšinského potoka, ca 0,3 km JZ od vrchu Okrouhlík, 600 m n. m.: *Angelica sylvestris*, *Betonica officinalis*, *Briza media*, **Carex davalliana**, **C. hartmanii**, **C. pulicaris**, **Potentilla palustris**, *Epilobium palustre*, **Laserpitium prutenicum**, *Ranunculus auricomus*, **Serratula tinctoria**, *Succisa pratensis*, **Trifolium spadiceum**.

Býv. obec Ondřejov: mokřiny 1,3 km Z od kóty 1010, 0,7 km JV od vrchu Nad Vískou, ca 1010 m n. m.: **Carex canescens**, **Potamogeton alpinus**, **Sparganium simplex**, **Viola palustris**.

Rybník Olšina (Hornovltavský luh): rašelinný les a jeho květnaté okraje ca 300–500 m S od rybníka Olšina, 730 m n. m.: **Carex diandra**, **C. elongata**, *Cirsium oleraceum* × *heterophyllum*, *Eriophorum vaginatum*, **Ligularia sibirica**, *Peucedanum palustre*, *Spiraea salicifolia*, *Stellaria longifolia*.

Záhvozdí: Černý les, suťové lesy a květnaté bučiny s bohatým bylinným patrem ca 1,6–2,3 km SV až VSV od obce, ca 900–1000 m n. m.: *Abies alba*, *Acer pseudoplatanus*, *Actaea spicata*, *Anthriscus nitida*, *Arctium nemorosum*, *Aruncus vulgaris*, *Asarum europaeum*, *Athyrium filix-femina*, *Calamagrostis arundinacea*, *C. villosa*, *Carduus personata*, *Carex muricata*, *Circaea alpina*, *Corylus avellana*, *Daphne mezereum*, *Dryopteris dilatata*, *D. filix-mas*, *Fagus sylvatica*, *Festuca altissima*, *F. gigantea*, *Galeobdolon montanum*, *Galium aparine*, *G. odoratum*, *Impatiens noli-tangere*, *Lilium martagon*, *Melampyrum sylvaticum*, *Mercurialis perennis*, *Milium effusum*, *Mycelis muralis*, *Oxalis acetosella*, *Paris quadrifolia*, *Petasites albus*, *Platanthera chlorantha*, *Poa chaixii*, *P. remota*, *Polygonatum odoratum*, *P. verticillatum*, *Prenanthes purpurea*, *Ribes alpinum*, *Senecio ovatus*, *Silene dioica*, *Symphytum tuberosum*, *Torilis japonica*, *Vicia sylvatica*.

Býv. obec Loutka: údolí Louteckého potoka 0,6–1,0 km SSV od hráze vodní nádrže Loutka, 820–850 m n. m.: *Chaerophyllum hirsutum*, *Crepis paludosa*, *Orthilia secunda*, *Phyteuma nigrum*, *Polygonatum verticillatum*, *Rosa pendulina*, **Soldanella montana**, **Viola palustris**.

Exkurze byla i přes sobotní vydatný „šumavský déšť“ a téměř nulovou viditelnost pohodová. Poznali jsme zajímavé lokality i druhy, ale především jinou Šumavu. Výklad Víta Grulichy byl jako vždy po všech stránkách bezchybný.

Jihočeši, děkujeme za pěkné dva dny.

Exkurze západočeské pobočky ČBS do obnovované botanické zahrady v Bečově nad Teplou

Josef Škrábek st.

Dne 12. 9. 2009 okolo půl desáté jsme dorazili do Bečova nad Teplou, a to ve složení manželé Nesvadbovi, J. Sofron a J. Škrábek st. Po chvíli čekání dorazil i J. Kalibán. Po příjezdu se naší skupinky ujali ing. Jiří Šindelář a studentka VŠZ v Českých Budějovicích slečna Markéta Štolová, kteří nás pak provázeli po celou exkurzi. Nejprve jsme vystoupali na příkrý, zarostlý vrchol nad silnicí, odkud se nám otevřel pohled na bečovský zámek a část Bečova. Kdysi tam býval vyhlídkový altán, který chce občanské sdružení Berkut znovu obnovit.

Naše návštěva se náhodně shodovala s termínem konání akce Den evropského kulturního dědictví, pro niž byly připraveny a námi též využity dále zmíněné návštěvy historických objektů a výkladem kronikáře města.

V bečovském zámku jsme si mohli prohlédnout některé písemnosti z korespondence Beaufort-Spontinů z minulého století, které byly nedávno objeveny. Potom jsme si prohlédli některé význačné budovy ve městě, a to kostel sv. Jiří, hudební školu a místní hřbitov, kde jsou pohřbeni někteří příslušníci rodiny Beaufort-Spontin a tvůrce botanické zahrady Johann Kodítek. Také nás přijala starostka města paní Olga Haláková a ukázala nám radnici s oddací síní. Tím skončila všeobecně historická část exkurze a zaměřili jsme do obnovené botanické zahrady na svazích údolí řeky Teplé.

Zahradu dali založit poslední majitelé panství Heinrich Beaufort-Spontin a jeho žena Marie. Pozemek pro zahradu byl zakoupen v letech 1925–1927 a měl výměru 19 ha. Celé vybudování zahrady i výsadby měl na starosti vrchnostenský zahradník Johann Kodítek. Bylo nutno přemístit přes 7.000 kubíků zeminy a vybudovat přes 1 km cest a to všechno ve svahu údolí nad Teplou. Byla vybudována odpočívadla, altány a vyhlídky. Všechny rostliny byly precizně označeny jmenovkami. V roce 1931 v zahradě rostlo již 321 rostlinných rodů v 1005 druzích, většinou po 3 exemplářích. Ve stejném roce pak vznikla ještě „alpská louka“, kde bylo vysázeno téměř 300 druhů rostlin. Každoročně byl prováděn soupis rostlin s číslováním. Ještě je třeba podotknout, že zahrada v době své největší slávy – před druhou světovou válkou – připomínala zahradu v Průhonících, neboť manželka majitele panství Marie Beaufort byla dcerou Arnošta Emanuela Silva Taroucy, zakladatele průhonického parku a propagátora introdukce cizokrajných rostlin.

Do obnovy zahrady se nyní zapojila ZO ČSOP Berkut z Bečova, která spolupracuje s Národním památkovým ústavem v Plzni, správou státního hradu a zámku v Bečově, městem Bečov, Správou CHKO Slavkovský les a s Lesy ČR.

Jak zjistil Pavel Sekerka z Průhonic, který zde prováděl dendrologický průzkum, v areálu zahrady se dodnes zachovala celá řada vzrostlých, cenných jehličnanů, např. *Abies concolor*, *Picea abies* var. *fastigiata* vysoká 16 m, *Pinus jeffreyi*, *Pseudotsuga menziesii*. Z listnatých dřevin *Actinidia colomicta*, *Aesculus flava*, *Cercidiphyllum japonicum*, *Fagus sylvatica* 'atropurpurea', *Phellodendron amurense*, *Staphylea pinnata*. Z původního bohatství bylin se zachovalo málo, např. *Aquilegia* sp., *Arabis procurrens*, *Epimedium* sp., *Gentiana asclepiadea*, *Lilium martagon*, *Pulmonaria* sp., *Scutellaria altissima*, *Vancouveria hexandra*. Z původních výsadeb mohou ještě pocházet *Actaea spicata*, *Convallaria* sp. a *Digitalis grandiflora*.

Bečovská botanická zahrada má sloužit především k environmentální výchově mládeže a dětem pro mimoškolní aktivity. Ještě bude třeba hodně úsilí a finančních prostředků, aby zahrada zase začala sloužit veřejnosti, neboť od 2. světové války až do roku 2005 zde nebyla prováděna žádná údržba. Přejeme budovatelům zahrady, aby své dílo co nejdříve dovedli do úspěšného konce.

Literatura

<http://www.botany.cz> (listopad 2009)

<http://www.zocsopberkut.cz> (leden 2010)

ŠINDELÁŘ J. (2007): Beaufortské alpinum a botanická zahrada v Bečově nad Teplou. – *Arnika, Mariánské Lázně*, no. 2: 13–18.

Exkurze západočeské pobočky ČBS na Štítarský kopec

Ondřej Peksa

Cílem podzimní exkurze zaměřené na lišejníky se stal Štítarský kopec (také vrch Sv. Vavřince u Štítar). Účast na exkurzi, která se konala 17. 10. 2009 pod vedením Ondřeje Peksy, nebyla příliš hojná. Sešlo se pouze 5 členů i nečlenů pobočky, jmenovitě Lenka a Luboš Pivoňkovi, Marie a Jiří Sladcí a Andulka Peksová.

Štítarský kopec (VKP, regionální biocentrum) je přírodovědecky a historicky významnou lokalitou, kde se díky dlouholetému odlesení od prehistorických dob (rozsáhlé slovanské hradiště) a využívání ekosystému jako pastviny zachovalo společenstvo xerothermních trávníků. Jako na jiných podobných lokalitách jsou i zde stepní trávničky ohroženy zarůstáním křovinami (hloh, trnka apod.) i invazními dřevinami (trnovník akát). ČSOP Libosváry zde proto od roku 1999 provádí výřez náletových dřevin a od roku 2003 také extenzivní pastvu koz, ovcí a jaků (GROESSLOVÁ 2007).

Účastníci exkurze se sjeli na vlakovou zastávku v Hostouni, odkud se auty přesunuli do Štítar. Štítarský kopec se tyčí jen 0,5 km východně od vesnice, takže lokality bylo dosaženo ve velmi krátkém čase. Tok řeky Radbuzy, proudící mezi vesnicí a kopcem, jsme hladce překonali po historické kamenné lávce. Počasí lichenologické exkurzi příliš nepřálo, neboť v noci i ráno přšelo, takže nejen povrch skal, ale především lišejníky samotné byly silně nasáklé vodou. U řady druhů tudíž nebyly zřetelné pro ně typické znaky (např. rozlišování „sobích“ dutohlávek bylo občas dosti obtížné). Nicméně lokalita se ukázala být lichenologicky velmi bohatou a hned za bývalým mlýnem na nás čekaly první lišejníky. Na odtěžených amfibolitových skalce zde rostly např. *Stereocaulon pileatum*, na svislých plochách *Umbilicaria hirsuta*, ve štěrbinách ombrobovní druhy *Lep-raria* cf. *borealis* a *L. membranacea*, na drobných kamínkách poblíž cesty *Trapelia coarctata*.

Ve stepních trávnicích jsme zaznamenali především velké množství dutohlávek v čele s nápadnými druhy *Cladonia arbuscula*, *C. ciliata*, *C. foliacea*, *C. furcata* a *C. rangiformis*. Na místech s odhalenou půdou se vyskytovaly např. *C. phylophora*, *C. chlorophaea* agg. a *C. subulata*.

Makrolišejníky zde zastupovaly také např. pučlérka *Cetraria aculeata* a hávnatka *Peltigera rufescens*.

Výchozy amfibolitových skal na jižně orientovaném svahu byly bohatě porostlé terčovkami *Parmelia saxatilis*, *Xanthoparmelia conspersa*, X. cf. *stenophylla*, X. *verruculifera* i korovitými lišejníky z rodů *Aspicilia*, *Candelariella*, *Rhizocarpon* apod.

Během dopoledne nám dorazivší František Groessl zpestřil exkurzi povídáním o radostech a strastech pasení dobytka a likvidace náletových dřevin na Štítarském kopci i dalších lokalitách v západních Čechách, o které se ČSOP Libosváry pod jeho vedením stará.

Poté jsme se pomalu vydali k vrcholu kopce, přičemž jsme sledovali především epifytické lišejníky porůstající četné hlohy a trnky. Řada keřů byla bohatě porostlá společenstvem typickým pro tento substrát. Kromě druhů jako *Evernia prunastri*, *Hypogymnia physodes*, *H. tubulosa*, *Melanelia exasperatula*, *M. subaurifera*, *Parmelia sulcata*, *P. adscendens*, *Physcia stellaris*, *Pseudevernia furfuracea*, *Xanthoria parietina* a X. *polycarpa* jsme zaznamenali i krásně vyvinuté exempláře druhu *Ramalina farinacea* i druhů r. *Usnea* (nedokladováno).

V závěru exkurze jsme se občerstvili přežralými spadanými švestkami a prozkoumali okolí kostela sv. Vavřince – památník věnovaný obětím štítarské farnosti z 1. světové války a především hřbitov s nádhernými litinovými kříži a plastikami, vyráběnými v železárnách v nedalekém Ferdinandově údolí (PROCHÁZKA et KONDRYS 1998).

Nomenklatura lišejníků je sjednocena dle práce LIŠKA et al. (2008).

Literatura

GROESSLOVÁ K. (2007): Štítarský kopec. – URL: <http://www.csoplibosvary.ecn.cz>.

LIŠKA J., PALICE Z. et SLAVÍKOVÁ Š. (2008): Checklist and Red List of lichens of the Czech Republic. – *Preslia*, Praha, 80: 151–182.

PROCHÁZKA Z. et KONDRYS A. (1998): Horšovskotýnsko. Historicko-turistický průvodce č. 9. – 248 p., Nakladatelství Českého lesa, Domažlice.

Za recentní a karbonskou flórou do okolí Nýřan

Jan Bureš

Dne 17. 11. 2009 uskutečnila západočeská pobočka ČBS exkurzi do oblasti výsypek po těžbě uhlí ve městě Nýřany. Účastníci exkurze byli J. Bureš (vedoucí exkurze), R. Bartoš, A. Hlinková, D. Hlinková, B. Pecháček, A. Pecháčková, S. Pecháčková, L. Pivoňka, L. Pivoňková, M. Sladká, J. Sladký, J. Škrábek st., J. Škrábek ml., F. Tichávek a p. Uhlíř.

Navštívili jsme zrekultivovaný odval dolu Krimich 1 nedaleko nýřanského nádraží, kde se na přelomu 19. a 20. století těžilo černé uhlí. Odval (velká halda) karbonských břidelic se v minulosti několi-

krát samovznítel, prohořel a byl během posledního desetiletí rozvezen do okolí, až zbyly poslední malé hromádky břídlíc. Zbytky odvalu osídlila ruderalní vegetace, na jejímž šíření se podílí i provoz na přilehlé železniční trati.

Exkurze byla zaměřena jednak na určování ruderalních rostlin, které však bylo vzhledem k pokročilému období vegetační sezóny u některých rostlin problematické, ale i na určování karbonských rostlin otisklých v břídlících. Zkamenělé rostliny a vzácně i zkamenělé živočichové z Nýřan velkou měrou ovlivnily paleontologické bádání a názory na život v karbonu.

Soupis recentních cévnatých rostlin v místě odvalu bývalého dolu Krimich 1 v Nýřanech (Loc: 49°43'6.194"N, 13°12'36.62"E, kv. 6345):

Achillea millefolium agg., *Agrostis stolonifera*, *Arctium minus*, *Arenaria serpyllifolia* agg., *Artemisia vulgaris*, *Atriplex sagittata*, *Betula pendula*, *Calamagrostis epigejos*, *Centaurea jacea*, *Chenopodium album*, *Cirsium arvense*, *Cirsium vulgare*, *Dactylis glomerata*, *Daucus carota*, *Digitaria sanguinalis*, *Echium vulgare*, *Epilobium* sp., *Eragrostis minor*, *Festuca ovina*, *Filago arvensis*, *Filago* sp., *Fragaria vesca*, *Gnaphalium uliginosum*, *Herniaria glabra*, *Hieracium sabaudum*, *Hypericum perforatum*, *Lactuca serriola*, *Leontodon autumnalis*, *Lepidium campestre*, *Linaria vulgaris*, *Lycopodium europaeus*, *Medicago lupulina*, *Melilotus albus*, *Microrrhinum minus*, *Miosoton aquaticum*, *Oenothera* sp., *Pastinaca sativa*, *Plantago lanceolata*, *P. major*, *Poa compressa*, *Populus tremula*, *Potentilla argentea*, *P. reptans*, *P. supina*, *Rumex acetosella*, *R. obtusifolius*, *Sanguisorba minor*, *Senecio viscosus*, *Solidago canadensis*, *Sonchus asper*, *S. oleraceus*, *Spergularia rubra*, *Trifolium campestre*, *Tripleurospermum inodorum*, *Triticum aestivum*, *Tus-silago farfara*, *Typha latifolia*, *Verbascum* sp.

Karbonské rostliny nalezené v lupcích: Protože se často jedná jen o fragmenty rostlin, je určování značně komplikované, stejně jako je komplikovaná i systematika těchto rostlin. Přesto jsme našli pro tuto lokalitu typické a hojné druhy kapradin a kapradosemenných rostlin: fragmenty listových vějířů druhů *Pecopteris polypodioides*, *Pecopteris miltonii*, *Senftenbergia plumosa*, *Neuropteris* sp., *Mariopteris* sp. a *Palmatopteris* sp. Z přesličkovitých rostlin jsme našli kmínky *Calamites* sp. a listové růžice *Anullaria radiata*. Velmi hojné byly nálezy zkamenělé kůry plavuní rodu *Lepidodendron*, *Lepidoflojos* a *Sigillaria*. Našli jsme i celý zkamenělý kmen a kořenový systém plavuně. Z fertálních částí rostlin jsme našli šištice rostlin rodu *Calamites* sp., tzv. *Calamostachys* a semena z kapradosemenných rostlin. Z nahosemenných rostlin, které byly schopné růst už na souši, jsme našli zbytky listů stromu *Cordaites* sp.

Po terénním průzkumu ruderalní a karbonské vegetace odešli účastníci exkurze do nedaleké restaurace, kde pokračovala debata o dnešních nálezech.

FLORISTIKA A FYTOCENOLOGIE

Za vzácnou vápnomilnou květenou k Rabí

Radim Paulič

Jedním z cílů naší exkurze, konané dne 31. 5. 2009, bylo ověření vzácných teplomilných kalcifytů v okolí Rabí pro připravovanou aktualizaci Komentovaného červeného seznamu květeny jižní části Čech (cf. CHÁN, ed. 1999). Účastníci exkurze byli R. Paulič – vedoucí, P. Lepší – vedoucí, F. Kolář, manželé Kouteckých s dcerkou, P. Leischner a D. Půbal. Hlavním cílem výpravy bylo ověření výskytu jazýčku (*Himantoglossum* sp.), nalezeného zde překvapivě vloni v červenci Karlem Boublíkem. Loňský nález jedné rostliny jazýčku se nepodařilo určit do druhu, neboť rostlina byla již odkvetlá, proto jsme spolehnali na to, že letos pokvete a podaří se určit, o jaký druh jazýčku vlastně jde. Bohužel velkým zklamáním bylo zjištění, že rostlina byla v letošním roce velice zakrnělá a seschlá a při pozdějším ověřování bylo zjištěno, že vůbec nevykvetla a zaslchla úplně (17. 6. 2009, R. Paulič a R. Businský).

Na vápencích u Rabí bylo nově nalezeno či ověřeno několik zajímavých rostlinných druhů, např.: *Ajuga chamaepitys*, *Botrychium lunaria*, *Caucalis platycarpus*, ***Cephalanthera damasonium***, ***C. longifolia***, ***C. rubra***, *Gentiana cruciata*, *Geranium molle*, *Polygala amarella*, *Scabiosa columbaria*, *Thesium pyrenaicum* a jiné.

Přehled navštívených lokalit:

Žichovice, okraje silnice směr Rabí severně od obce, 445 m n. m.: *Bromus inermis*, *Festuca arundinacea*, *Puccinellia distans*.

Žichovice, intravilán obce, 450 m n. m.: *Chenopodium ficifolium*, *Lamium album*, *Matricaria discoidea*, *Sedum hispanicum*, *Senecio vulgaris*, *Sonchus oleraceus*.

Rabí, meze při polní cestě na jižním úpatí návrší se zříceninou hradu, 455 m n. m.: *Centaurea scabiosa*, *Falcaria vulgaris*, *Medicago falcata*, *M. sativa*, *Vicia tenuifolia*.

Rabí, na kamenné zdi v JV části obce, 480 m n. m.: *Asplenium ruta-muraria*, *Cystopteris fragilis*, *Gymnocarpium robertianum*.

Rabí, intravilán obce, 500 m n. m.: *Armoracia rusticana*, *Bal-lota nigra*, *Descurainia sophia*, ***Geranium molle***, *G. pusillum*, *Lamium album*, *Malva neglecta*, *Matricaria discoidea*, *Sisymbrium loeselii*, *S. officinale*.

Rabí, borový lesík na jižním svahu návrší se zříceninou hradu, 460–490 m n. m.:

Acer platanoides, *Ajuga genevensis*, *Berberis vulgaris*, *Brachypodium pinnatum*, *Carex digitata*, *Carlina acaulis*, ***Cephalanthera damasonium***, ***C. longifolia*** (5 rostlin), ***C. rubra*** (roztroušeně), *Cerastium arvense*, *Convallaria majalis*, *Cornus sanguinea*, ***Epipactis atrorubens***, *Erysimum odoratum*, *Euonymus europaea*, *Euphorbia cyparissias*, *Festuca rubra*, *Fraxinus excelsior*, *Galium album*, *G. pumilum*, *Geranium robertianum*, *Hedera helix*, *Helianthemum grandiflorum* subsp. *obscurum*, *Hepatica nobilis*, *Hieracium murorum*, *Inula conyza*, *Juglans regia*, *Koeleria pyramidata*, *Prunus spinosa*, *Quercus robur*, *Rhamnus cathartica*, *Ribes uva-crispa*, *Robinia pseudacacia*, *Sambucus nigra*, *Securigera varia*, *Silene nutans*, *Sorbus intermedia* (velmi mladé stromy), *Vincetoxicum hirsutum*.

Rabí, nádvoří hradu, 525 m n. m.: *Anchusa officinalis*, *Asplenium ruta-muraria*, *A. trichomanes*, *Bromus tectorum*, *Erysimum odoratum*, *Libanotis pyrenaica*, *Microrrhinum minus*, ***Saxifraga tridactylites***, *Sisymbrium loeselii*, *Sorbus intermedia* (3 velmi staré stromy).

Rabí, vápencová skála pod východní zdí zříceniny hradu, 520 m n. m.: *Berteroa incana*, *Cardaminopsis arenosa*, *Hylotelephium jullianum*, *Jovibarba globifera*, ***Peltaria alliacea***, *Microrrhinum minus*, *Nepeta cataria*, *Poa compressa*, *Sanguisorba minor*, ***Scabiosa columbaria***, *Sedum acre*, *S. album*, *Senecio jacobaea*, *Silene vulgaris*, *Sisymbrium loeselii*, ***Teucrium botrys***, ***Valeriana stolonifera*** subsp. *angustifolia*, *Verbascum lychnitis*.

Rabí, výslunné trávníky s vápencovými skalkami na jižním úpatí zdi zříceniny hradu, 510–520 m n. m.: *Acinos arvensis*, *Alyssum alyssoides*, *Anthyllis vulneraria*, *Arenaria serpyllifolia* agg., *Asplenium ruta-muraria*, *Bellis perennis*, *Briza media*, *Bromus erectus*, *Carex caryophylla*, *C. muricata* agg., *Centaurea jacea*, *C. scabiosa*, *Clinopodium vulgare*, *Coronilla varia*, *Crepis biennis*, *Cynoglossum officinale*, *Dactylis glomerata*, *Echium vulgare*, ***Epipactis atrorubens***, *Erigeron acris* s. str., *Euphorbia cyparissias*, *Festuca pratensis*, *F. rubra*, *F. rupicola*, *Fragaria viridis*, *Galium album*, *Hieracium pilosella*, *Hypericum perforatum*, *Knautia arvensis*, *Koeleria pyramidata*, *Leontodon hispidus*, *Linum catharticum*, *Lolium perenne*, *Lotus corniculatus* var. *hirsutus*, *Medicago lupulina*, ***M. minima***, ***Ononis repens***, *Phleum phleoides*, *Plantago lanceolata*, *P. media*, ***Polygala amarella***, *P. comosa*, *Potentilla tabernaemontani*, *Prunus cerasus*, *Prunus spinosa*, *Ranunculus bulbosus*, *Rosa canina*, *Sanguisorba minor*, *Sedum acre*, *S. sexangulare*, *Senecio jacobaea*, *Thymus pulegioides*, *Trifolium campestre*, *T. montanum*, *Trisetum flavescens*, *Verbascum lychnitis*, ***Veronica teucrium***, *Vicia cracca*.

Rabí, výslunné stráně a meze na jižních svazích návrší Spravedlnost (kóta 563,4) S od obce, 520–550 m n. m.: *Acinos arvensis*, *Agrimonia eupatoria*, ***Ajuga chamaepitys*** (ojediněle), *Allium oleraceum*, *A. vineale*, *Anthemis tinctoria*, *Anthyllis vulneraria*, *Arrhenatherum elatius*, *Avenula pubescens*, *Brachypodium pinnatum*,

Bromus erectus, *Camelina microcarpa*, *Campanula rapunculoides*, *Carlina acaulis*, ***Caucalis platycarpus*** (vzácně), *Centaurea scabiosa*, *Cichorium intybus*, *Cornus sanguinea*, *Crataegus laevigata*, *Erigeron acris* s. str., *E. muralis*, *Erysimum odoratum*, *Euphorbia cyparissias*, *Falcaria vulgaris*, *Festuca pratensis*, *F. rupicola*, *Fragaria viridis*, *Galium album*, *G. pumilum*, *G. verum*, *Geranium columbinum*, *Helianthemum grandiflorum* subsp. *obscurum*, ***Himantoglossum*** sp. (1 rostlina), *Hylotelephium jullianum*, *Knautia arvensis*, *Koeleria pyramidata*, *Ligustrum vulgare*, *Linum catharticum*, *Lotus corniculatus*, *Medicago lupulina*, ***M. minima***, *Melilotus officinalis*, ***Ononis repens***, ***Petrorhagia prolifera***, *Phleum phleoides*, *Pimpinella saxifraga*, *Plantago lanceolata*, *P. media*, *Poa angustifolia*, *P. compressa*, *Polygala comosa*, *Potentilla tabernaemontani*, *Prunus spinosa*, *Pyrus communis*, *Ranunculus bulbosus*, *Rosa canina*, *R. dumalis* agg., *Rubus caesius*, *Sanguisorba minor*, ***Scabiosa columbaria***, *Sedum acre*, *Senecio jacobaea*, *Silene nutans*, *Thymus pulegioides*, *Trifolium medium*, *T. montanum*, *Trisetum flavescens*, *Verbascum lychnitis*, ***Veronica teucrium***, *Vicia cracca*, *V. hirsuta*, *V. tenuifolia*, *Vincetoxicum hirundinaria*, *Viola collina*.

Rabí, les návrší Spravedlnost (kóta 563,4) S od obce, 510–563 m n. m.: *Ajuga genevensis*, ***Antennaria dioica***, *Anthriscus sylvestris*, *Asplenium ruta-muraria* (skalky u vrcholu), *Astragalus glycyphyllos*, *Betonica officinalis*, *Bromus erectus*, *Campanula persicifolia*, *C. rapunculoides*, *Carex muricata* agg., *Carlina acaulis*, *C. vulgaris*, ***Cephalanthera damasonium***, *Cirsium vulgare* var. *hypoleucon*, *Clinopodium vulgare*, *Convallaria majalis*, *Cynoglossum officinale*, ***Epipactis atrorubens***, *Epipactis helleborine*, *Erysimum odoratum*, *Fragaria vesca*, *Galium odoratum*, *G. pumilum*, *G. rotundifolium*, *Geranium robertianum*, *Geum urbanum*, *Hedera helix*, ***Hieracium*** cf. ***maculatum***, *H. murorum*, *H. pilosella*, *Inula conyza*, *Juniperus communis*, *Koeleria pyramidata*, *Lonicera xylosteum*, *Melica nutans*, *Mercurialis perennis*, *Mycelis muralis*, *Orthilia secunda*, *Pinus nigra*, *P. sylvestris*, *Polygonatum odoratum*, *Sambucus nigra*, *Scorzonera humilis*, *Silene nutans*, *Solidago virgaurea*, *Sorbus aucuparia*, *S. intermedia*, *Veronica chamaedrys*, *V. officinalis*, ***V. teucrium***, *Viola collina*, *V. hirta*, *V. riviniana*, *Viscum album* subsp. *austriacum*.

Rabí, meze při polní cestě na Z úpatí Spravedlnosti (kóta 563,4) SSZ od obce, 500 m n. m.: *Cornus sanguinea*, *Rosa rubiginosa*, *R. vosagiaca*, ***Veronica teucrium***.

Rabí, políčko na JZ svahu návrší (kóta 522) SZ od vrchu Spravedlnost (kóta 563,4) 1 km SZ od středu obce, 500 m n. m.: ***Ajuga chamaepitys*** (hojně), ***Caucalis platycarpus*** (velmi hojně), *Neslia paniculata*, ***Teucrium botrys*** (okraj pole), *Valerianella dentata*, *Viola arvensis*.

Rabí, malý borový lesík na návrší (kóta 522) SZ od vrchu Spravedlnost (kóta 563,4) 1 km SZ od obce, 500–522 m n. m.: *Brachypodium pinnatum*, *Campanula persicifolia*, *Cardaminopsis arenosa*, *Cornus sanguinea*, *Cynoglossum officinale*, ***Epipactis atrorubens***, *Erysimum odoratum*, *Helianthemum grandiflorum* subsp. *obscurum*, *Juniperus communis*, ***Listera ovata***, ***Polygala chamaebuxus***, *Pyrethrum corymbosum*, ***Scabiosa columbaria***, *Sorbus intermedia* (několik mladých stromků), ***Veronica teucrium***.

Rabí, louka na V úpatí borového lesíka na návrší (kóta 522) SZ od vrchu Spravedlnost (kóta 563,4) SZ od obce, 510 m n. m.: ***Gentiana cruciata***, ***Rhinanthus alectorolophus***.

Rabí, pastviny s vápencovými skalkami a rozptýlenými křovinami s jižní expozicí 0,6 km severně od návrší Spravedlnost (kóta 563,4), 490–520 m n. m.: *Acinus arvensis*, *Achillea millefolium*, *Agrimonia eupatoria*, *Alyssum alyssoides*, *Anchusa officinalis*, *Anthyllis vulneraria*, *Arenaria serpyllifolia*, *Arrhenatherum elatius*, *Astragalus glycyphyllos*, *Avenula pubescens*, ***Botrychium lunaria*** (vzácně), *Brachypodium pinnatum*, *Briza media*, *Camelina microcarpa*, *Campanula patula*, *Carex caryophylla*, *Carlina acaulis*, *Centaurea jacea*, *C. scabiosa*, *Cerastium arvense*, *Convolvulus arvensis*, *Coronilla varia*, *Crataegus laevigata*, *Cynoglossum officinale*, *Daucus carota*, *Echium vulgare*, *Erigeron acris* s. str., ***E. macrophyllus***, *Erysimum odoratum*, *Euphorbia cyparissias*, *Euphrasia stricta* (herb., det. M. Štech), *Festuca pratensis*, *F. rupicola*, *Fragaria viridis*, *Galium album*, *G. pumilum*, *G. verum*, *Geranium columbinum*, *Helianthemum grandiflorum* subsp. *obscurum*,

Hieracium pilosella, *Jovibarba globifera*, *Juniperus communis*, *Knautia arvensis*, *Koeleria pyramidata*, *Leucanthemum ircutianum*, *Linum catharticum*, *Medicago falcata*, *M. lupulina*, ***M. minima*** (velmi hojně), *Melilotus officinalis*, ***Ononis repens***, ***Petrorhagia prolifera***, *Phleum phleoides*, *Plantago media*, *Polygala comosa*, *Potentilla inclinata*, *P. tabernaemontani*, *Prunus spinosa*, *Ranunculus bulbosus*, *Rosa canina*, *Sanguisorba minor*, *Sedum acre*, *Senecio jacobaea*, *Silene nutans*, ***Thesium pyrenaicum***, *Thymus pulegioides*, *Trisetum flavescens*, *Trifolium campestre*, *T. medium*, *T. montanum*, *Verbascum lychnitis*, ***Veronica teucrium***, *Vicia angustifolia*, *V. cracca*, *V. hirsuta*, *V. tetrasperma*.

Literatura

CHÁN V. (ed.) (1999): Komentovaný červený seznam květeny jižní části Čech. – Příroda Praha, 16: 1–284.

Nález bělolistu žlutavého (*Filago lutescens* Jord.) na Manětínsku

Pavel Salák

V průběhu terénní části aktualizace mapování biotopů v rámci programu Natura 2000 jsem objevil na jedné cestě svého mapovacího okrsku vzácnou rostlinu – *Filago lutescens*; druh je zařazen dle Červeného seznamu do kategorie C1 – kriticky ohrožený (PROCHÁZKA 2001).

Stalo se tak v úterý 19. srpna 2008. Lokalita se nachází v nejsevernějším výběžku Plzeňské pahorkatiny, 1,6 km JV od náměstí v Manětíně a zhruba 1 km SZ od obce Vladměřice, v nadmořské výšce 455 m. Vlastní populaci lze najít 120 m ZSZ od silnice Manětín – Vladměřice a 220 m JJZ od Nového Ovčína. Stanovištěm, kde se tato rostlina vyskytuje, je luční cesta orientovaná zhruba ve směru východ – severozápad. Cesta je občas využívána jako dopravní spojka mezi již zmíněnou horní silnicí na Vladměřice a dolní silnicí na Lipí. Půda je písčité s častou příměsí kamení, chudá, vysychavá, pouze se slabou anebo žádnou vrstvou humusu. V nedalekém okolí jsou místy břidlicové skalky. Cesta má mírný severozápadní sklon (zhruba 7°). Po většinu dne je vystavena přímému slunečnímu světlu s výjimkou okrajové části sousedící se souběžným porostem janovce metlatého (*Cytisus scoparius*), který začíná okraj cesty překrývat. Protější okraj hraničí naopak s kosenou mírně svažitou loukou. Na obnaženém povrchu cesty jsou patrné drobné projevy vodní eroze.

Na cestě jsou dvě vyjeté koleje bez souvislého vegetačního krytu. Na nich také roste převážná část populace bělolistu žlutavého (*Filago lutescens*), jednoleté rostliny z čeledi *Asteraceae*. Populace této rostliny zaujímá plochu zhruba 11×2 m. Při zjišťování počtu jedinců bělolistu jsem zde dospěl k číslu 350. Později jsem si ale všiml, že tu ještě rostou další desítky rostlin, které jsem do uvedeného počtu nezahrnul. Rostliny dosahují výšky v rozpětí zhruba od 2 cm do 30 cm. Ve středním, vegetací souvislejší pruhu a na okrajích cesty jsem kromě bělolistu zjistil tyto rostlinné druhy: *Achillea millefolium*, *Agrostis capillaris*, *Anagallis arvensis*, *Cytisus scoparius*, *Daucus carota*, *Dianthus deltoides*, *Herniaria glabra*, *Hypochaeris radicata*, *Leontodon autumnalis*, *Lotus corniculatus*, *Plantago lanceolata*, *Spergularia rubra*, *Trifolium arvense*, *T. repens*.

Domnívám se, že je bělolist žlutavý ohrožený proto, že má tato rostlina ráda chudé mělké půdy, jejichž charakter je v příkrém rozporu se zvyšováním eutrofizace půd související s jejich intenzivním hospodářským využíváním. To konečnou potvrzuje i poznámka v 7. dílu Květeny ČR, kde je napsáno, že druh „v důsledku intenzifikace zemědělství velmi podstatně ustoupil“ (SLAVÍK et ŠTĚPÁNKOVÁ 2004: 91). V té souvislosti je zde také zmínka o tom, že na Plzeňsku se kdysi vyskytoval poměrně hojně, zatímco dnes je zde velmi vzácný. PIVOŇKOVÁ (2007) uvádí druh pouze ze Stodska. O historii výskytu této rostliny přímo na Manětínsku nic bližšího nevím; Maloch se však v této oblasti s bělolistem žlutavým pravděpodobně nesetkal, jeho výskyt neuvádí (MALOCH 1938).

Největším potenciálním ohrožením popsané populace je přerůstání janovce metlatého do cesty, paradoxně i přerušování současné

ho provozu na cestě a případná změna jejího povrchu. Herbářová položka tohoto druhu z uvedené lokality je uložena v Západočeském muzeu v Plzni (PL).

Literatura

- KUBÁT K. et al. (eds.) (2002): Klíč ke květeně České republiky. – 928 p., Academia, Praha.
- MALOCH F. (1938): Rostlinné útvary a společnosti kralovického okresu. – 56 p., Plzeň.
- PIVOŇKOVÁ L. (2007): Zvláště chráněné rostliny Plzeňského kraje. – 55 p., Krajský úřad Plzeňského kraje, Plzeň.
- POLÍVKA F. (1912): Klíč k úplné květeně zemí koruny české. – 110 + 864 p., Olomouc.
- PROCHÁZKA F. (ed.) (2001): Černý a červený seznam cévnatých rostlin České republiky (stav v roce 2000). – Příroda, Praha, 18: 1–146.
- SLAVÍK B. et ŠTĚPÁNKOVÁ J. [eds.] (2004): Květena ČR. 7. díl. – 767 p., Praha.

Poznámka k novým nálezům bělolistu žlutavého v Plzeňském kraji

Sylvie Pecháčková

Bělolist žlutavý je druh nápadný, avšak obtížně rozlišitelný od bělolistu obecného (*Filago vulgaris*). Dříve byly tyto dva druhy zahrnuty do druhu *Filago germanica* a jen někteří autoři je rozlišovali (viz např. ČELAKOVSKÝ 1897); synonymika je podrobně uvedena v Květeně ČR včetně upozornění na možné záměny (SLAVÍK et ŠTĚPÁNKOVÁ 2004: 92).

Oba druhy jsou velmi vzácné (kategorie C1), v Plzeňském kraji byl v poslední době uváděn jen bělolist žlutavý, a to pouze ze Stodska (PAULIČ 2007, PIVOŇKOVÁ 2007). Většina botaniků proto s nimi má malou, nebo nulovou zkušenost. Nález Pavla Saláka na Manětínsku v roce 2008 byl nejprve určen jako bělolist obecný. Naštěstí byl ve stejném roce nalezen bělolist žlutavý na další lokalitě na Stodsku (viz Zajímavé floristické nálezy... v tomto čísle) a obě herbářové položky se sešly na setkání západočeské pobočky ČBS, kde se po srovnání s herbářovými položkami ze sbírky Západočeského muzea přítomní botanici shodli na tom, že i v případě sběru z Manětínska jde o bělolist žlutavý. Tento závěr později potvrdili Jiří Hadinec, a také Jiří Brabec a Michal Štefánek na základě sběru L. Pleskové a V. Somola, kteří lokalitu navštívili později. Všem děkujeme za spolupráci.

Literatura

- ČELAKOVSKÝ L. (1897): Analytická květena Čech, Moravy a Rak. Slezska. – 456 p., Praha.
- PAULIČ R. (2007): Zajímavější nálezy rostlinných druhů v západních Čechách. – Calluna 12/1: 5–8.
- PIVOŇKOVÁ L. (2007): Zvláště chráněné rostliny Plzeňského kraje. – 55 p., Krajský úřad Plzeňského kraje, Plzeň.
- SLAVÍK B. et ŠTĚPÁNKOVÁ J. [eds.] (2004): Květena ČR. 7. díl. – 767 p., Academia, Praha.

Zajímavé floristické nálezy členů západočeské pobočky ČBS

Sylvie Pecháčková ed.

Amaranthus albus L.

Sušice (KT): železniční nádraží, 460 m n. m., leg. R. Paulič 21. 7. 2009.

Antennaria dioica (L.) Gaertn.

Tedražice (KT): jižní okraj lesnatého vrchu Hora (kóta 588) 1 km VJV od obce, 560 m n. m., roztroušeně, leg. R. Paulič 22. 7. 2009;

Velenovy (KT): 1 km SSZ od obce, loc: 49°22'17.135"N, 13°32'23.506"E, v biotopu *Violion caninae*, asi 20 rostlin, leg. J. Bureš 8. 5. 2009, PL;

Lisov (PJ, 6344): 1 km S od vrchu Hořina, u lesní cesty, not. S. Pecháčková 10. 8. 2008.

Batrachium cf. *peltatum* (Schrank) J. Presl

Neprochovy (KT): 800 m S od obce, loc: 49°22'21.441"N, 13°35'49.98"E, rybník, leg. J. Bureš 7. 5. 2009, PL.

Blechnum spicant (L.) Roth

Buková (PJ): 1,2 km SZ od obce, loc: 49°32'45.22"N, 13°8'34.571"E, jedna rostlina v lese s dominantní *Pinus sylvestris* na písčitém podkladu s lokálním výskytem rašeliníků, leg. J. Bureš 5. 9. 2008.

Botrychium lunaria (L.) Sw.

Čepice (KT): 600 m SV od obce, loc: 49°16'17.949"N, 13°36'11.457"E, dvě rostliny na okraji borového lesa s domin. *Bra-chypodium pinnatum*, leg. J. Bureš 24. 5. 2009, PL.

Calystegia pulchra Brummitt & Heywood

Horažďovice (KT): rumišť v chatové osadě u silnice na S úpatí vrchu Moučanka JZ od města, 465 m n. m., ojedinele, leg. R. Paulič 27. 8. 2009.

Cardamine hirsuta L.

Hejná (KT): trávník u kostela při J okraji obce, 480 m n. m., leg. R. Paulič 30. 5. 2008, CB.

Carex leersiana Rauschert

Plzeň (6246a): 370 m J od vrchu Sytná, výslunný okraj suchého řídkého borového lesa, 425 m n. m., leg. J. Škrábek 10. 6. 2009, det. V. Grulich.

Chaerophyllum bulbosum L.

Sušice (KT): travnaté JZ svahy návrší „Suchý vrch“ 1 km SZ od železničního nádraží Sušice, 490 m n. m., dvě rostliny, leg. R. Paulič 22. 7. 2009.

Chenopodium botrys L.

Týnec (PJ): odval po těžbě uhlí, loc: 49°40'22.642"N, 13°12'52.207"E, roztroušený výskyt na obnažených plochách re-kultivované haldy, leg. J. Bureš 6. 10. 2009, PL.

Centaurium erythraea Rafn

Dobrušín (KT): dno opuštěného vápencového lomu na návrší Minovka (kóta 555,7) JZ od obce, dosti hojně spolu s *Euphrasia stricta* a *Odontites serotinus*, leg. R. Paulič 21. 7. 2009.

Crepis capillaris (L.) Wallr.

Sušice (KT): travnaté JZ svahy návrší „Suchý vrch“ 1 km SZ od železničního nádraží Sušice, 490 m n. m., dosti hojně, leg. R. Paulič 22. 7. 2009.

Cyperus fuscus L.

Boubín (KT): obnažené S břehy rybníka Velký Šibeňák, 455 m n. m., dosti hojně, leg. R. Paulič 20. 9. 2003, CB.

Doronicum austriacum Jacq.

Rabí (KT): olšina na pravém břehu řeky Otavy 0,8 km J od obce, 445 m n. m., vzácně, leg. R. Paulič 17. 6. 2009. Patrně splaveno z bohatých populací na horním toku Otavy.

Draba muralis L.

Nepomuk (PJ): asi 250 m vých. od žel. stanice, na odbočující trati Nepomuk–Blatná, v kolejišti, leg. J. Škrábek et J. Kalibán 27. 5. 2009, det. J. Nesvadbová, rev. J. Hadinec.

Drosera rotundifolia L.

Velenovy (KT): 300 m S od obce, loc: 49°21'51.037"N, 13°32'45.6"E, několik rostlin v malém rašeliníšti, not. J. Bureš 5. 9. 2009.

Erigeron macrophyllus Herbich

Dobrušín (KT): vápencová suť na J svahu Minovky (kóta 555,7) 1 km JZ od obce, 500 m n. m., několik rostlin, leg. R. Paulič 21. 7. 2009.

Erophila spathulata A. F. Láng

Velké Hydčice (KT): železniční zastávka, 433 m n. m., not. R. Paulič 2. 6. 2008.

Euphorbia exigua L.

Boubín (KT): strniště na východním úpatí lesa na vrchu Moučanka S od osady, vápenec, 500 m n. m., roztroušeně, leg. R. Paulič 27. 8. 2009.

Filago minima (Sm.) Pers.

Tedražice (KT): velmi hojně na hromadě písku před domem č. p. 13 ve vsi, 485 m n. m., leg. R. Paulič 22. 7. 2009.

Filago lutescens Jordan

Líšina (PJ): 1,5 km V od obce, loc: 49°36'22.68"N, 13°11'20.32"E, na obnažených pískách u cesty, leg. J. Bureš 25. 7. 2009, PL;

Lisov (PJ): 1,1 km JZ od obce a 1,3 km S od vrchu Hořina, 400 m n. m., kraj boru a kraj pole u cesty, bohatá populace, leg. S. Pecháčková 10. 8. 2008, PL (lokalita není totožná s lokalitou uváděnou R. Pauličem [Paulič in Calluna, Plzeň, 12/1 (2007): 6].

Gagea pratensis (Pers.) Dumort.

Čimice (KT): v křovinách při J okraji vrchu Křešňovce (kóta 596,1) SZ od obce, 550 m n. m., vzácně, leg. R. Paulič 3. 4. 2009.

Galega officinalis L.

Tedražice (KT): rumiště u novostavby ve středu obce, 490 m n. m., leg. R. Paulič 22. 7. 2009.

Galium spurium L.

Dobrušín (KT): makové pole 100 m Z od obce, 480 m n. m., leg. R. Paulič 21. 7. 2009.

Gentianopsis ciliata (L.) Ma

Lipová Lhota (KT): 300 m SZ od obce, loc: 49°17'5.795"N, 13°32'54.291"E, asi 100 rostlin na zarůstajícím lesním lemu, not. J. Bureš 5. 9. 2009;

Lipová Lhota (KT): 1 km SV od obce, loc: 49°17'11.847"N, 13°33'48.372"E, pět rostlin v zarůstajícím polním kazu, not. J. Bureš 5. 9. 2009.

Gymnocarpium robertianum (Hoffm.) Newman

Boubín (KT): vápencové skalky na vrcholu návrší Hůrka (kóta 506,5) SV od osady, 505 m n. m., dosti hojně, leg. R. Paulič 27. 8. 2009.

Hyoscyamus niger L.

Plzeň-Radčice: intravilán obce, rozvolněná vegetace mez silnicí a chodníkem proti autobusové zastávce, jedna kvetoucí rostlina, not. J. Sladký 29. 6. 2009.

Lycopsis arvensis L.

Tedražice (KT): kukuřičné pole při silnici 1,2 km SV od středu obce, 530 m n. m., leg. R. Paulič 22. 7. 2009.

Monotropa hypophaea Wallr.

Boubín (KT): borové mlází na vrcholu vápencového návrší Hůrka (kóta 506,5) SV od osady, 505 m n. m., leg. R. Paulič 27. 8. 2009.

Nepeta cataria L.

Tedražice (KT): u polní cesty při S úpatí návrší „Suchý vrch“ 1 km JV od obce, 510 m n. m., ojedíněle, leg. R. Paulič 22. 7. 2009.

Orchis ustulata L.

Žichovice (KT): 1,3 km JZ od obce, loc: 49°15'35.725"N, 13°36'11.164"E, jedna kvetoucí rostlina v koseném trávníku s výskytem *Orchis morio* a domin. *Brachypodium pinnatum*. not. J. Bureš 12. 5. 2009.

Origanum vulgare L.

Tedražice (KT): jižní okraj lesnatého vrchu Hora (kóta 588) 1 km VJV od obce, 560 m n. m., několik rostlin v porostu *Brachypodium pinnatum*, leg. R. Paulič 22. 7. 2009.

Petrorhagia prolifera (L.) P. W. Ball et Heywood

Líšina (PJ): V okraj obce, loc: 49°36'15.151"N, 13°10'14.402"E, v *Koelerio-Phleion phleoidis* na žulovém rozvětřalém podloží, not. J. Bureš 25. 7. 2009.

Polygala chamaebuxus L.

Dobrušín (KT): lesnatý vrch (kóta 626) 1 km SZ od obce, not. R. Paulič 21. 7. 2009;

Lisov (PJ, 6344): 1 km S od vrchu Hořina, u lesní cesty, not. S. Pecháčková 10. 8. 2008.

Rubus laciniatus Willd.

Chalupy (PJ): 1 km SZ od obce, loc: 49°35'31.934"N, 13°11'22.299"E, na kraji lesa, leg. J. Bureš 20. 8. 2009, PL.

Solidago virgaurea L.

Čepice (KT): 350 m J od obce, roztroušeně ve světlínách lesa s dominancí *Fagus sylvatica* a *Pinus sylvestris*, not. J. Bureš 7. 8. 2009.

Príspevek k Fytokartografickým syntézám

Jaroslava Nesvadbová ed.

Začátkem října 2009 se na naši pobočku obrátila dr. Jitka Štěpánková z Botanického ústavu AV ČR v Průhonicích s prosbou o doplnění chybějících čtverců u fytokartogramů mapovaných 44 druhů. I přesto,

že na doplnění byl vzhledem k tisku tohoto dílu Fytokartografických syntéz pouhý měsíc (který je ke konci roku opravdu výrazně krátký!), podařilo se doplnit velké množství údajů, převážně z vlastních průzkumů, méně často z literatury. Protože budou publikovány jen fytokartogramy, uvádíme (stejně tak jako v předchozím případě cf. Calluna, 2004: 1–12) konkrétní lokality. Celkem bylo doplněno 98 čtverců (u 30 druhů).

Přispěli: A. Bucharová, J. Bureš, K. Čížek, R. Hlaváček (výpis z databáze Hornického muzea Příbram s lokalitami náležců: M. Ducháček, J. Hadinec, R. Hlaváček, J. Nesvadbová, L. Pivoňková, P. Přidalová, Z. Skála, J. Sofron, M. Šandová), P. Mudra, J. Nesvadbová, S. Pecháčková, J. Sladký a P. Tájek.

Adoxa moschatellina

6041

Háj u Vysoké: lískové pruhy v pastevní areálu 900 m severoseverozáp. od samot, not. P. Mudra 16. 4. 1991.

6341

Diana: křovinatý lem s *Corylus avellana* 300 jihových. od správní budovy Kolowratových lesů, not. P. Mudra 23. 4. 1997.

6342

Přimda: PR Přimda (okr. Tachov) – suťové svahy stejnojmenné kóty 848, not. J. Nesvadbová 1981 (cf. ČERVENÁ, red., 1981).

6643

Babylon: 2,2 km jihozáp. od obce, listnatý porost (*Acer pseudoplatanus*, *A. platanoides*, *Fraxinus excelsior*, *Fagus sylvatica*) ca 300 m záp. od kóty Na Podkově (588), not. J. Sladký duben 1993.

6644

Pocinovice: PR Jezvinec (kóta 739) (okr. Domažlice) – vrcholové partie suťové javořiny, not. V. Čejka 1976–1978 (cf. ČERVENÁ, red., 1978).

Anchusa officinalis

6349

Příbram: mezi plotem a chodníkem v ulici Husova, ca 0,8 km severoseverových. od náměstí J. A. Alise na Březových Horách, 520–540 m n. m., not. R. Hlaváček 23. 5. 2006 (Databáze Hornického muzea Příbram).

Ballota nigra

6147

Chrát: úvozová kamenitá cesta ca 150 m záp. od silničního mostu přes Klabavu do Smědčic v sev. části obce, 300 m n. m., 21. 6. 2004 (NESVADBOVÁ et SOFRON, 2007: lok. 187).

6249

Jince: u kasáren v lemu silnice na Velcí, 430 m n. m., not. J. Nesvadbová 23. 6. 1999 (Databáze Hornického muzea Příbram).

6348

Věšín: lem polní cesty a louky při zeleně značené turistické cestě z místní části Uhelnice do Bukové, 570–600 m n. m., not. M. Šandová 8. 8. 1999 (Databáze Hornického muzea Příbram).

6349

Láz: hráz vodní nádrže Láz, 645 m n. m., not. R. Hlaváček 28. 7. 1998 (Databáze Hornického muzea Příbram).

Calystegia sepium

6041

Velká Hleďsebe: pobřežní křoviny Kosího potoka na sev. okraji obce u výpadovky na Klimentov, not. P. Mudra 28. 8. 2009.

6249

Mrtník: dřevinný lem levobřežního přítoku Červeného potoka, ca 0,5 km již. od kostela, 425–430 m n. m., not. R. Hlaváček 4. 9. 2003 (Databáze Hornického muzea Příbram).

6348

Teslíny: bezlesí při bývalé obci Padrť – narušená plocha při deponii rybníčních sedimentů asi 1,2 km sev. od západního okraje hráze Dolejšího padrťského rybníka, ca 5,2 km sev. od osady, 625–630 m n. m., not. R. Hlaváček 29. 7. 2003 (Databáze Hornického muzea Příbram).

6349

Vranovice: luční lado při okraji lesa asi 1,5 km sev. od obce, 590 m n. m., not. R. Hlaváček 9. 8. 2001 (Databáze Hornického muzea Příbram).

- 6448**
Hutě pod Třemšínem: při hlavní silnici v části Zadní Hutě p. Tř., 580–600 m n. m., not. R. Hlaváček 23. 7. 1985 (Databáze Hornického muzea Příbram).
- 6449**
Vacíkov: u lesní cesty při plošině na navezeném stavebním a zahradním odpadu, ca 1,3 km jihových. od obce, 575–580 m n. m., not. R. Hlaváček 1. 10. 2001 (Databáze Hornického muzea Příbram).
- Centaureum erythraea*
- 5940**
Palič: na rozrušené půdě v postranním údolíčku Stebnického potoka, ca 800 m severozáp. od obce, not. P. Mudra 3. 9. 1991.
- 5943**
Bečov nad Teplou (distr. K. Vary): několik kvetoucích ex. na lesní cestě, ca 500 m vých. od kempu v Bečově, 607 m n. m., 50°04'44,40", 12°51'45,82"; not. et foto P. Tájek 29. 8. 2005.
- 6046**
Nebřeziny: lesní cesta nad obcí, not. et foto J. Kalibán 9. 7. 2005.
- 6141**
Štokov: melioračními svodnicemi protkaný vlhký luční úpad 700 jihozáp. od obce, not. P. Mudra 23. 7. 1991.
- 6142**
Chodová Planá (distr. Tachov): 3 kvetoucí ex. v areálu bývalé cihelny, na okraji louže s okolím připomínajícím naplavený uhelný mour, 550 m n. m., 49°53'39,18", 12°45'08,66"; not. et foto P. Tájek 12. 7. 2007.
- 6148**
Kařízek: želez. stanice, ca 2,5 km jihozáp. až západojihozáp. od obce, 455–460 m n. m., not. J. Hadinec et al. 8. 7. 2003 (Databáze Hornického muzea Příbram).
- 6245**
Plzeň-Valcha: 2,4 km sev. od Volského vrchu, travnatá cesta kolmá na žlutě značenou turistickou cestu, 340 m n. m., not. S. Pecháčková 5. 8. 2009.
- 6348**
Nepomuk: na nezpevněné lesní cestě při silnici k bezlesí okolo bývalé obce Padrt', ca 0,7 až 1 km záp.–západojihozáp. od hájovny na severových. okraji obce, 690 m n. m., not. R. Hlaváček 18. 8. 2000 (Databáze Hornického muzea Příbram).
- 6448**
Chynín: při ústí travnaté lesní cestu na zpevněnou lesní cestu, ca 2,6 km severových. od obce, 715 m n. m., not. R. Hlaváček 11. 10. 2006 (Databáze Hornického muzea Příbram).
- 6449**
Bělčice: mechanicky narušené a ruderalizované plochy při skladu pohonných hmot, ca 1,8 km severových. od kostela, 535–540 m n. m., not. R. Hlaváček 16. 7. 2001 (Databáze Hornického muzea Příbram).
- Clínopodium vulgare*
- 6041**
Vysoká: lesní plášť vyspělé smrčiny v jihových. výběžku lesního celku Vřesoviště, ca 1,2 km JZ od obce, not. P. Mudra 16. 4. 1991.
- 6248**
Olešná: okraj lesa při úpatí západního úbočí vrchu Jivina (620,2 m), ca 1 km východoseverových. od obce, 555 m n. m., not. J. Hadinec et al. 8. 7. 2003 (Databáze Hornického muzea Příbram).
- 6249**
Neřežín: západně exponované svahy s kamenným mořem pod zříceninou hradu Valdek, ca 1,4 km jihojihových. od obce, 525–550 m n. m., not. R. Hlaváček 2. 11. 2000 (Databáze Hornického muzea Příbram).
- 6341**
Diana: listnatý hájek 350 m jihových. od loveckého zámečku Kolowratů, not. P. Mudra 23. 4. 1997.
- 6441**
Železná: smíšený listnatý porost na kótě 566 ca 1,8 km jihových. od obce (směrem k zaniklé osadě Ruštejn), not. P. Mudra 23. 4. 1997.
- 6642**
Česká Kubice: při lesní panelové cestě 5 km severozáp. od obce, ca 1 km již. od kóty Čerchov (1042), not. J. Sladký srpen 2009.
Česká Kubice: intravilán bývalé obce Bystřice (ca 4,5 km již. od České Kubice), při silničních příkopech, not. J. Sladký srpen 2008.
- Conium maculatum*
- 6041**
Býv. Slatina u Tří Seker: nitrofilní porost u odpočívky zbudované Lesy ČR na severových. okraji bezlesé enklávy, not. P. Mudra 13. 8. 2009.
- Convulvulus arvensis*
- 6348**
Hořice: remízek v poli nad pravým břehem potoka Bojovka, vých. od obce, 605 m n. m., not. M. Šandová 14. 9. 1999 (Databáze Hornického muzea Příbram).
- 6349**
Kozicín: hráz vodní nádrže Pilská, ca 3 km záp. od obce, 670 m n. m., not. R. Hlaváček 27. 7. 1998 (Databáze Hornického muzea Příbram).
- 6449**
Slavětín: při silniče u osamělých stavení asi 0,3 km západoseverozáp. od železniční zastávky Slavětín, 545–550 m n. m., not. R. Hlaváček 8. 8. 2003 (Databáze Hornického muzea Příbram).
- Datura stramonium*
- 6250**
Čenkov: mechanicky narušená ploška na lesní pasece, ca 0,8 km západoseverozáp. od kóty 591,1 (Malý Chlum), ca 3 km jihových. od obce, 480–495 m, not. R. Hlaváček et P. Přidalová 20. 9. 2006 (Databáze Hornického muzea Příbram).
- 6345**
Mezi obcemi Mantov a Vstíš, levý břeh řeky Radbuzy, not. J. Bureš září 2008.
- Echium vulgare*
- 6448**
Nové Mitrovce: hřiště a jeho okolí mezi silnicí a hrází rybníka Kolářík, 560 m n. m., not. L. Pivoňková 23. 7. 2005 (Databáze Hornického muzea Příbram).
- 6542**
Nemanice: ruderní vegetace v intravilánu obce, not. J. Sladký srpen 2008.
- 6642**
Česká Kubice: ruderní vegetace na vrcholu Čerchova (1042 m) a při silničních příkopech lesní silničky vedoucí na vrchol, not. J. Sladký srpen 2005.
Česká Kubice: při lesní silnici „Horizontála“ při již. hranici PR Bystřice, ca 2,8 km severozáp. od obce, not. J. Sladký srpen 2005.
Folmava: areál budov býv. pohraniční. roty Bystřice, ca 3,4 km záp. od obce, not. J. Sladký srpen 2005.
- Galeopsis speciosa*
- 6041**
Háj u Vysoké: buková kulticenóza u lesní komunikace vedoucí k V. Krásnému, ca 250 jihových. od samot, not. P. Mudra 29. 7. 2009.
- 6449**
Vltouš: při stromy lemované cestě od jihozáp. okraje obce k hájovně Na Štěrbině, 640–660 m, not. R. Hlaváček 27. 7. 1999 (Databáze Hornického muzea Příbram).
- Galium saxatile*
- 6040**
Býv. Nové Mohelno u Tří Seker: svorový výchoz na sev. okraji tzv. Mohelenských plání, ca 1 km jihozáp. od kóty 864 (= Čupřina), not. P. Mudra 11. 7. 2009.
- 6042**
Závišín (distr. Cheb): PR Prameniště Teplé, okraj skupiny smrkových náletů v komplexu mokřadních luk, 49°59'26,94", 12°44'22,20"; not. et fyt. snímek P. Tájek 7. 7. 2005 (cf. TÁJEK 2006).

- 6151**
Kytín: při cestě podél lesní paseky, ca 2,5 km západoseverozáp. od obce, 565–575 m, not. R. Hlaváček 9. 10. 1999 (Databáze Hornického muzea Příbram).
- 6245**
Plzeň-Nová Hospoda: smíšený les jihozáp. od osady, PL leg. J. Sofron 15. 7. 1994 (cf. SOFRON et NESVADBOVÁ, eds., 1997: 101).
- 6246**
Plzeň-Bolevec: les jihových. od Seneckého rybníka, not. J. Nesvadbová et J. Sofron 16. 7. 1993 (cf. SOFRON et NESVADBOVÁ, eds., 1997: 101).
- 6348**
Skořice: břehy horního toku Ledného potoka severových. od obce, 570 m n. m., not. J. Sofron 14. 6. 1992 (Databáze Hornického muzea Příbram).
- 6747**
Hojsova Stráž: Můstek (kóta 1234,5) severových. svah při stezce k Suchým Studánkám ca 1,3 km severoseverových. od vrcholu Můstku, 1150 m n. m., not. J. Sofron 14. 8. 1990 (cf. SOFRON, 2008: sn. č. 24).
- Galium uliginosum***
- 6342**
Třemešné: vlhké louky a lada v nivě Bezděkovského potoka 0,7 km jihozáp. od obce Třemešné, již. od osady Bezděkov, not. J. Sladký, červenec 2007.
- Galium verum***
- 6642**
Folmava: lado sv. *Molinion* – 2 km jihozáp. od obce a 0,5 km záp. kóty Ovčí vrch (590 m), not. J. Sladký 4. 5. 2006.
- Jasione montana***
- 6245**
Plzeň-Radčice: stará třešňovka severových. od obce, not. J. Nesvadbová et J. Sofron 3. 5. 1994 (SOFRON et NESVADBOVÁ, eds., 1997: 107, lok. 51).
- 6249**
Ohrazenice: při západním okraji obce v lemu lesa na jižním úbočí Hromového vrchu (486,6 m), 460 m n. m., not. J. Nesvadbová 28. 7. 1999 (Databáze Hornického muzea Příbram).
- 6349**
Bohutín: bývalý lesní lůmek ca 1,7 km severozáp.–západoseverozáp. od kostela, 600–605 m n. m., not. R. Hlaváček 9. 7. 2001 (Databáze Hornického muzea Příbram).
- Lonicera nigra***
- 6041**
Vysoká: ojedinelé keře v lískových pruzích k bezejmennému levostrannému přítoku Kosího potoka, ca 1,5 km jihozáp. od obce, not. P. Mudra 16. 4. 1991.
- 6342**
Málkov: břehový porost Bezděkovského potoka 400 m východoseverových. od obce, zvl. pod místem, kde jej přetíná nepevněná cesta do Orlova, not. P. Mudra 31. 5. 1995.
- Lonicera xylosteum***
- 6249**
Neřežín: západně exponovaný svah s kamenným mořem pod zříceninou hradu Valdek, 525–550 m n. m., not. R. Hlaváček 2. 11. 2000 (Databáze Hornického muzea Příbram).
- 6341**
Přimda: PR Přimda, 1 keř na západním svahu pod zříceninou hradu v suťovém lese as. *Mercuriali-Fraxinetum*, not. P. Mudra 13. 6. 1998.
- 6348**
Skořice: jasanové olšiny v nivě Skořického potoka, ca 1 km J od obce, 500–515 m, not. R. Hlaváček 15. 4. 1999 (Databáze Hornického muzea Příbram).
- 6441**
Železná: lem křovin při silnici v extravilánu obce, ca 100 m záp. od kóty 512 u hraničního přechodu, not. J. Sladký červenec 2000.
- Lycopsis arvensis***
- 6149**
Hořovice: okraj pole při silnici na Praskolesy, ca 1 km východoseverových. od železniční stanice, 320–330 m, not. M. Ducháček et al. 10. 7. 2003 (Databáze Hornického muzea Příbram).
- 6249**
Nová Ves u Zaječova: zanedbaná louka na jižním svahu pod kótou 528,3 (Hrbek), 525 m, not. J. Sofron 17. 5. 2000 (Databáze Hornického muzea Příbram).
- 6544**
Kanice: okraj pole a polní cesty 0,5 km již. od obce a 200 m již. od kóty 465 m (Na klapárně), not. J. Sladký červenec 1999.
- Plantago lanceolata***
- 6544**
Koloveč: ovsíkové louky u silnice 2 km jihových. od obce, not. J. Bureš, červen 2007.
Kout na Šumavě: louky záp. od rybníka Bílka (též Novodvorského rybníka), not. J. Sladký červen 2008.
Mezholezy: kulturní louka 0,2 km severových. od středu obce, not. J. Sladký, červen. 2008.
- 6644**
Pocinovice: kosené louky nad železniční tratí 1,5 km severozáp. od obce, not. J. Sladký červen 2000.
- Plantago major***
- 6544**
Koloveč: intravilán obce, not. J. Sladký, červenec 2007.
- 6644**
Kdyně: intravilán obce, not. J. Sladký, červenec 2008.
- Plantago media***
- 5941**
Těšov (distr. Cheb): PP Těšovské pastviny, roztroušeně, sušší svahové přepásané louky s *Orchis morio*, not. P. Tájek 9. 5. 2004.
- 6041**
Horní Žandov: PR Lipovka, not. A. Bucharová 2007 (cf. BUCHAROVÁ 2007).
- 6147**
Chrást: travnatá cesta mezi Klabavou a zahrádkami ca 200 m jihozáp. od silničního mostu přes Klabavu do Smědčic v sev. části obce, 300 m n. m., not. J. Nesvadbová et J. Sofron 21. 6. 2004 (cf. NESVADBOVÁ et SOFRON 2007: 52, lok. 184).
- 6348**
Teslíny: areál bývalé obce Padrť, ca 5 km severně–severoseverových. od osady, 625–635 m, not. R. Hlaváček et J. Sofron 3. 6. 2003 (Databáze Hornického muzea Příbram).
- Seseli osseum***
- 6546**
Bolešiny: vápencový lomeček 1,5 km jihozáp. od obce na vrchu Zámková hora, 442 m n.m. Druh hojně porůstá obnažené již. exponované stěny lomečku, not. I. Matějková 2009 (pravděpodobně se jedná o sekundární výskyt – M. Král zde měl svou „botanickou zahrádku“).
- Solanum nigrum***
- 6249**
Neřežín: místy rozježděná vojenská výcviková plocha v severozápadní části bezlesí při bývalé osadě Hrachoviště, 520–530 m n. m., not. J. Hadinec et R. Hlaváček 8. 9. 2003 (Databáze Hornického muzea Příbram).
- 6250**
Čenkov: mechanicky narušená ploška na lesní pasece, ca 0,8 km západoseverozáp. od kóty 591,1 (Malý Chlum), ca 3 km jihových. od obce, 455–480 m n. m., leg. R. Hlaváček et P. Přidalová 20. 9. 2006 (Databáze Hornického muzea Příbram).
- 6448**
Roželov: mechanicky narušená plocha s deponií zeminy na okraji velké lesní paseky, asi 0,4 km severových. od chaty Moricka, ca 4 km severozáp. od obce, 690 m n. m., leg. R. Hlaváček 20. 8. 2003 (Databáze Hornického muzea Příbram).

6646

Mochtín: „na holoseči ve smrkovém u obce Mochtín u Klatov“ (MALOCH 1933: 15) (pozn. K. Čížek – asi přechodný výskyt).

Symphytum officinale

5942

Číhaná (distr. Cheb): roztroušeně v komplexu mokřadních luk a při jejich okrajích, 860 m jihozáp. od návsi v Číhané, 742 m n. m., not. P. Tájek 11. 8. 2008.

Louka u Mariánských Lázní (distr. K. Vary): roztroušeně, příkopy silnice a levobřežní stráně nad silnicí v úseku 0 až 200 m jihojihozáp. od 1. tunelu od vlakové zastávky Louka u Mariánských Lázní, not. J. Brabec 20. 6. 2006 (cf. BRABEC, BUCHAROVÁ et TÁJEK 2006).

6242

Tisová: mokřadní lado pod hrází Podveského rybníka, not. J. Sladký červen 2002.

6348

Teslíny: areál bývalé obce Padrť, ca 5 km severně–severoseverových. od osady, 625–630 m n. m., not. R. Hlaváček et J. Sofron 27. 7. 2005. (Databáze Hornického muzea Příbram).

6444

Niva řeky Radbuzy mezi obcemi Křenovy a Staňkov, not. J. Bureš, srpen 2007.

6448

Roželov: u lesní cesty při sošce Panny Marie, ca 3,2 km severových. od obce, 665–695 m n. m., not. R. Hlaváček 27. 7. 1999. (Databáze Hornického muzea Příbram).

6541

Závist: niva Černice u hraničního přechodu Švarcava, 3 km záp. od obce, not. J. Sladký červen 2000.

6644

Kdyně: niva Zahořanského potoka pod silnicí Domažlice – Klatovy 2 km severozáp. od Kdyně, not. J. Sladký červen 2007.

Veronica filiformis

6247

Dýšina: osada Nová Hut', travnatý příkop a chodník v ul. Přátelství v čp. 48, porost ca 1m². PL leg. J. Nesvadbová 21. 4. 2009.

6348

Míšov: kosený trávník ve východní části obce, 630–645 m n. m., leg. R. Hlaváček 29. 4. 2005 (HOMP).

6645

Klatovy: trávník v zahradě u domu č. 289/II, PL leg. K. Čížek 19. 4. 1998.

Veronica prostrata

6249

Jince: vrch Vystrkov (541 m), 450 m n. m., not. J. Sofron 7. 6. 1993 (Databáze Hornického muzea Příbram).

Veronica scutellata

5842

Krásno nad Teplou (distr. Sokolov): několik rostlin při okraji Z výběžku Nového rybníka, 50°07'17,08'', 12°44'39,78''; not. P. Tájek 11. 6. 2007.

5843

Český Chloumek (distr. K. Vary): roztroušeně v nejvlhčích částech hořeplňkových luk, tzv. „Kounické louky“, 1000 m sev. od obce Český Chloumek a 980 m jihozáp. od kóty Lysina, not. P. Tájek 19. 6. 2006.

Veronica verna

6450

Bukovany: pahorek (543,5 m) na vých. okraji obce, 520–535 m n. m., not. R. Hlaváček 3. 5. 2001 (Databáze Hornického muzea Příbram).

6645

Klatovy: erosiční cesty pod Zaječákem směrem k městu (= Zaječí vrch – kóta 479, jihových. od města), PL leg. V. Čejka 28. 5. 1972.

Viburnum lantana

6251

Dobříš: anglický park u zámku, 360–380 m, not. R. Hlaváček 19. 5. 2000 (Databáze Hornického muzea Příbram).

Viburnum opulus

6147

Chrást: travnatá cesta mezi Klabavou a zahrádkami ca 200 m jihozáp. od silničního mostu přes Klabavu do Smědčic v sev. části obce, 300 m n. m., not. J. Nesvadbová et J. Sofron 21. 6. 2004 (cf. NESVADBOVÁ et SOFRON 2007: 64, lok. 184).

6149

Podluhy: okraj lesa asi 100 m jihozáp. od samot Noviny, ca 1,6 km jihozáp. od obce, 440 m, not. R. Hlaváček 27. 5. 2003 (Databáze Hornického muzea Příbram).

6151

Kytín: vých. část chatové osady Na Rovinách, ca 1,6 km S od obce, 500–510 m, not. R. Hlaváček 9. 10. 1999. (Databáze Hornického muzea Příbram).

6249

Neřežín: jihozáp. část vojenské cvičné plochy při býv. obci Hrachoviště – u cesty k nádrži Zászkalská, 520–545 m, not. J. Hadinec, R. Hlaváček et Z. Skála 13. 6. 2001 (Databáze Hornického muzea Příbram).

6544

Únějovice: v křovinatých porostech okolo rybníka 1 km J od obce, not. J. Bureš, červenec 2007.

Literatura

BRABEC J., BUCHAROVÁ A. et TÁJEK P. (2006): Inventarizační průzkum PR Údolí Teplé z oboru botanika. – 43 p., ms. [Depon. in Správa CHKO Slavkovský les, Mariánské Lázně].

BUCHAROVÁ A. (2007): PR Lipovka: inventarizační průzkum – floristika, vegetace. – Ms. [Depon. in Krajský úřad Karlovarského kraje].

ČERVENÁ A. (red.) (1978): Státní přírodní rezervace Jezvinec. – 77 p., 20 map., 15 photo, ms. [Inventarizační průzkum, depon. in knih. odděl. bot. Západočes. muz. Plzeň].

ČERVENÁ A. (red.) (1981): Státní přírodní rezervace Přimda. – 72 p., 24 map., 12 photo, ms. [Inventarizační průzkum, depon. in knih. odděl. bot. Západočes. muz. Plzeň].

MALOCH F. (1933): Květena klatovského okresu. Útvárné a společenstevní pojednání. – 48 p., Zvláštní otisk ze Sborníku historického muzea v Plzni.

NESVADBOVÁ J. et SOFRON J. J. (2007): Vegetace a flóra katastru obce Chrást. – Sborn. Západočes. Muz. Plzeň, Přír., 108: 1–69.

SOFRON J. (2008): Lesní lemy Královského hvozdu. – Erica, Plzeň, no. 15: 26–54.

SOFRON J. et NESVADBOVÁ J. (eds.) (1997): Flóra a vegetace města Plzně. – 200 p., ed. Západočeské muzeum v Plzni.

TÁJEK P. (2006): Inventarizační průzkum PR Prameniště Teplé z oboru botanika. – 34 p., ms. [Depon. in Správa CHKO Slavkovský les, Mariánské Lázně].

Po stopách Františka Malocha na Manětínsku

Elena Plesková a Václav Somol

Úvod

Inspirací k botanickým vycházkám do sousedních západních Čech nám byly Květena v Plzeňsku (MALOCH 1913) a Rostlinné útvary a společnosti Kralovického okresu (MALOCH 1938) učitele a botanika Františka Malocha. Ke stopování jsme si zatím vybrali jen nepatrnou část – vstavačovitě na Manětínsku. Manětínsko je tvořeno převážně břidlicemi, jen na sever a západ od Manětína jsou ojedinělé čedičové kopce (Chlumská hora, Doubravický vrch, Vladař). Mělo by se tedy jednat o kraj na orchideje poněkud chudší, přesto Maloch uvádí z této oblasti řadu údajů. Jenže z doby, kdy se louky pěkně kosily kosou, a to už dávno není pravda. Tak řada lokalit zanikla, zejména vstavačové louky v nivách potoků, například u Spankova, Litého, Hůrek, Křečova. Přesto se nám na Manětínsku, pravda s drobným přešlapem do sousedního Žluticka, podařilo během dvou sezón najít, resp. ověřit 24 lokalit osmi druhů orchidejí. S tím přešlapem to je trochu problém, ono už náměstí v Manětíně patří fytogeograficky do Žlutické pahorkatiny a celá Chlumská hora, jen několik set metrů od toho náměstí vzdálená, do Karlovarského kraje. Tak jsme si zkrátka na ty hranice tolik nehráli.

Metodika

Dohledávání Malochových nálezů je často činnost přímo detektivní. Lokality jsou většinou popsány jen přibližně a obecně, mnohé pomístní názvy jsou dnes jen velmi obtížně dohledatelné, některé mlýny se jmenují jinak, případně neexistují vůbec, změn doznala i některá jména potoků, obce či osady téhož jména se vyskytují v kraji či okrese vícekrát, navíc v oblasti Spankova a Litého vznikla (vzniká?) obrovská soukromá „obora“, takže mnohé lokality jsou za ploty a běžně jsou nepřístupné. Jisté zajímavosti vykazuje i Malochovo botanické názvosloví, pokud např. udává krasec, jedná se o všivec. Udává-li u lokalit nadmořskou výšku a geologický podklad, bývají stanoveny pečlivě a mohou sloužit jako vodítko při pátrání. Jako dobrý pomocník se osvědčily na internetu přístupné mapy Druhého vojenského mapování (www.mapy.cz, historická mapa 1836–1852).

Naším zájmovým územím bylo Manětínsko, tedy prostor zhruba vymezený Manětínem, Bělou, Úněšovem a Nečtinami s tím, že jsme navštívili i některé lokality severně od Manětína, nacházející se již na sousedním Žluticku. Bylo to pro nás území (s výjimkou Vladaře) zcela nové, většinu lokalit jsme navštívili pouze jednou, pokud jsme hledaný druh nenalezli, nemusí to ještě nutně znamenat, že tam nemůže být.

Zeměpisné souřadnice byly zjištěny přístrojem Garmin GPS 72 přímo v terénu a jsou uvedeny v souřadnicovém systému WGS 84 (N – severní šířka a E – východní délka). Jmenosloví uváděných druhů je podle Klíče ke květeně ČR (KUBÁT et al. 2002). Ohrožení jednotlivých druhů je uvedeno podle vyhlášky MŽP č. 395/1992 Sb. (§1 = druhy kriticky ohrožené, §2 = silně ohrožené a §3 = ohrožené) a podle Červeného seznamu cévnatých rostlin (PROCHÁZKA 2001): C1 = druhy kriticky ohrožené, C2 = silně ohrožené, C3 = ohrožené, C4a = vzácnější druhy vyžadující další pozornost – méně ohrožené. Poznámka „CITES“ je uvedena u taxonů, které jsou součástí Úmluvy o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a rostlin, tzv. Washingtonské úmluvy.

Výsledky a diskuse

Druhy ověřené či nově nalezené

Cephalanthera rubra, C2, §2, CITES

Maloch druh neuvádí. Je však udáván z Chlumské hory v publikaci Chráněná území (ZAHRADNICKÝ et MACKOVČIN 2004). Podařilo se nám jej potvrdit.

28e. Žlutická pahorkatina, 5945c, Manětín (okr. Plzeň-sever): J úbočí Chlumské hory, 1,7 km JJV od obce Chlum, 610 m n. m., 50°00,172' N, 013°12,734' E, 3 sterilní rostliny, 24. 8. 2009, V. Somol.

Dactylorhiza majalis, C3, §3, CITES

Maloch jej uvádí na pastvině mezi Dlouhou loukou a Hůrkami, což je pojem široký bratru dva a půl kilometru. Našli jsme jediný exemplář hned nad obcí Hůrky. Dále jej uvádí na několika místech v rašeliništi u Hůrek, což zřejmě je stávající PR Hůrky. Zde je druh uveden i na informační tabuli (a ta informační tabule stojí v místě další Malochovy lokality – lesní rašelina u Přikopního domku), my jsme na něj však štěstí neměli. Rovněž údaj na lesní rašelinné louce u Dlouhé louky (patrně se bude jednat o louku pod cestou pod Dlouhou loukou) se nám nepodařilo potvrdit. Našli jsme ale jediný exemplář prakticky uprostřed Dlouhé louky. Mokřadní louku u pohodnice u Spankova se nám najít podařilo, je však nepřístupná za plotem obory a při pohledu zdálo v takovém stavu, že tam žádné orchideje růst nemohou. V okolí Spankova jsme prošli všechny louky, které byly přístupné, a druh nenašli. Na rozdíl od Malocha jsme našli několik lokalit u Dolního Lipí a Radějova.

31a. Plzeňská pahorkatina vlastní, 6045a, Lipí u Manětína (okr. Plzeň-sever): v louce 100 m J od osady Dolní Lipí, 450 m n. m., 49°58,037' N, 013°13,927' E, 70 kvetoucích rostlin, 19. 5. 2008, E. Plesková a V. Somol.

31a. Plzeňská pahorkatina vlastní, 6045a, Lipí u Manětína (okr. Plzeň-sever): v louce pod hrází Spodního rybníka 0,5 km JV od obce, 460 m n. m., 49°57,806' N, 013°13,814' E, 31 kvetoucích rostlin, 19. 5. 2008, E. Plesková a V. Somol.

31a. Plzeňská pahorkatina vlastní, 6045a, Radějov u Manětína (okr. Plzeň-sever): 100 m SV od obce, 490 m, 49°57,357' N,

013°14,736' E, 22 kvetoucích rostlin, 19. 5. 2008, E. Plesková a V. Somol.

31a. Plzeňská pahorkatina vlastní, 6045c, Hůrky (okr. Plzeň-sever): Dlouhá louka, 3 km S od obce Hůrky u Zahrádek, 570 m n. m., 49°54,600' N, 013°10,664' E, 1 odkvétající rostlina, 13. 6. 2008, E. Plesková a V. Somol.

31a. Plzeňská pahorkatina vlastní, 6145a, Hůrky (okr. Plzeň-sever): loučka 200 m S od obce Hůrky u Zahrádek, 520 m n. m., 49°53,228' N, 013°10,908' E, 1 odkvétající rostlina, 13. 6. 2008, E. Plesková a V. Somol.

Epipactis helleborine, C4a, CITES

Druh by měl být podle Malocha v území jednotlivě řídce rozšířen. Několikrát se nám to podařilo potvrdit.

31a. Plzeňská pahorkatina vlastní, 6044d, Čbán (okr. Plzeň-sever): při cestě 1,8 km SV od obce, cca 300 m V od odbočky ze silnice Čbán–Plachtín na Melchiorovu Hut', 600 m n. m., 49°55,080' N, 013°09,870' E, 1 nakvétající rostlina, 11. 6. 2009, E. Plesková a V. Somol.

28e. Žlutická pahorkatina, 5945c, Chlum (okr. Karlovy Vary): J úbočí Chlumské hory, 1,3 km JV od obce Chlum, 590 m n. m., 50°00,400' N, 013°12,150' E, 2 odkvetlé rostliny, 24. 8. 2009, V. Somol.

28e. Žlutická pahorkatina, 5945c, Chlum (okr. Karlovy Vary): J úbočí Chlumské hory, 1,5 km J od obce Chlum, 610 m, 50°00,290' N, 013°12,440' E, 1 okousaná rostlina, 24. 8. 2009, E. Plesková.

Neottia nidus-avis, C4a, CITES

Maloch jej z Manětínska neuvádí. Našli jsme pěknou populaci na Chlumské hoře.

28e. Žlutická pahorkatina, 5945c, Chlum (okr. Karlovy Vary): J úbočí Chlumské hory, 1,6 km JJV od obce Chlum, 610 m n. m., 50°00,172' N, 013°12,734' E, 32 odkvetlé rostliny, 24. 8. 2009, V. Somol.

Orchis morio, C2, §2, CITES

Maloch jej udává z krátkostébelné louky u Spankova, od Spáleného mlýna u Dolní Bělé, z lučních běličkových pahrbků u Dolní Bělé a u Hůrek. Ani na jedné z těchto lokalit jsme jej nenašli. Lokality u Spankova a Spáleného mlýna jsou z většího už delší čas neobhospodařované a navíc zde vzniká obrovská obora. Louky u Dolní Bělé směrem na Zahrádky a Hůrky jsou většinou kulturní s výjimkou nejlhčích míst, kam nezajede mechanizace. I pro Malocha byl Vladař „mimo okres“, přesto neodolal a množství údajů z Vladaře uvádí, *Orchis morio* však mezi nimi není. Nám je tato lokalita známa od poloviny osmdesátých let, tehdy se tam pásl hovězí dobytek a kvetly tisíce kukaček. Lokalitu na Ptačím vrchu nám ukázal Přemysl Tájek. O lokalitě na Protivci jsme věděli už dříve, našli jsme však méně kvetoucích rostlin, než odtud bylo publikováno (BRABEC et al. 2008). Při pochůzkách Manětínem jsme zachytili neurčitou informaci o lokalitě *Orchis morio* v oblasti Lipí, nepodařilo se nám ji však nalézt.

28e. Žlutická pahorkatina, 5945c, Vladořice (okr. Karlovy Vary): pastvina nad polem u posedu, JZ úpatí Vladaře, 0,5 km ZSZ od obce Vladořice, 555 m n. m., 50°04,395' N, 013°12,270' E, 12 kvetoucích rostlin, 5. 5. 2008, J. Brabec, V. Melichar, E. Plesková a V. Somol.

28e. Žlutická pahorkatina, 5945c, Vladořice (okr. Karlovy Vary): pastvina, JZ úpatí Vladaře, 0,6 km Z od obce Vladořice, 540–555 m n. m., 50°04,346' N, 013°12,198' E, 367 kvetoucích rostlin, 5. 5. 2008, J. Brabec, V. Melichar, E. Plesková a V. Somol.

28e. Žlutická pahorkatina, 5945c, Vladořice (okr. Karlovy Vary): pastvina, JZ úpatí Vladaře, 0,35 km ZSZ od obce Vladořice, 550 m n. m., 50°04,401' N, 013°12,440' E, 1 kvetoucí rostlina, 5. 5. 2008, J. Brabec, V. Melichar, E. Plesková a V. Somol.

28e. Žlutická pahorkatina, 5945c, Vladořice (okr. Karlovy Vary): pastvina, JZ úpatí Vladaře, 0,3 km SZ od obce Vladořice, 560 m n. m., 50°04,423' N, 013°12,490' E, 10 kvetoucích rostlin, 5. 5. 2008, J. Brabec, V. Melichar, E. Plesková a V. Somol.

28e. Žlutická pahorkatina, 5945c, Vladořice (okr. Karlovy Vary): pastvina nad silničkou, JJZ úpatí Vladaře, 0,25 km SSZ obce Vladořice, 580 m n. m., 50°04,474' N, 013°12,632' E, 20 kvetoucích rostlin, 5. 5. 2008, J. Brabec, V. Melichar, E. Plesková a V. Somol.

28e. Žlutická pahorkatina, 5945c, Vladořice (okr. Karlovy Vary): pastvina, JJZ úpatí Vladaře, 0,3 km SSV od obce Vladořice, 610 m n. m., 50°04,526' N, 013°12,778' E, 4 kvetoucí rostliny, 5. 5. 2008, E. Plesková a V. Somol.

28e. Žlutická pahorkatina, 5944b, Štědrá (okr. Karlovy Vary): J svahy Ptáčích vrchu, cca 1 km S od obce Štědrá, 620 m n. m., 50°03,395' N, 013°07,121' E, 13 kvetoucích rostlin, 5. 5. 2008, J. Brabec, E. Plesková, V. Somol a P. Tájek.

28e. Žlutická pahorkatina, 5945a, Protivec (okr. Karlovy Vary): pastviny 1 km JZ od obce Protivec, 485–515 m n. m., jednotlivé mikrolokality: 50°05,622' N, 013°11,830' E, 46 kvetoucích rostlin, 50°05,615' N, 013°11,861' E, 69 kvetoucích rostlin, 50°05,600' N, 013°11,926' E, 74 kvetoucích rostlin, 50°05,658' N, 013°11,974' E, 6 kvetoucích rostlin, 5. 5. 2008, E. Plesková a V. Somol.

Orchis pallens, C2, §2, CITES

Jedná se o nové nálezy P. Tájka a V. Lupínka ze dvou lokalit na Vladaři (TÁJEK 2007). Jednu jsme navštívili přímo s nálezem, druhou dle instrukcí. Maloch jej neuvádí.

28e. Žlutická pahorkatina, 5945c, Vladořice (okr. Karlovy Vary): lem bývalé cesty na JJZ úpatí Vladaře, 0,5 km SV od obce Vladořice, 620 m n. m., 50°04,576' N, 013°12,962' E, 2 kvetoucí a 17 sterilních rostlin, 5. 5. 2008, P. Tájek, J. Brabec, E. Plesková a V. Somol.

28e. Žlutická pahorkatina, 5945c, Záhořice (okr. Karlovy Vary): západní horní hrana vrcholové plošiny Vladaře, 0,6 km od JV obce Záhořice, 680 m, 50°04,737' N, 013°12,662' E, 9 nakvétajících a 54 sterilních rostlin, 5. 5. 2008, J. Brabec, E. Plesková a V. Somol.

Orchis ustulata, C1, §2, CITES

Maloch jej udává na loukách u Střely u Křečova. V okolí Křečova je mnoho luk, většinou dodnes kosených, a je tam i několik míst, kde chybí jen ten *Orchis ustulata*. Nenašli jsme jej tam. Lokalitu na Nevděku jsme vyhledali na základě předchozí ústní informace od V. Melichara. Vstavač zde roste v malých skupinkách v bývalých pastvinách dnes zarůstajících keři. Ty jsou v poslední mikrolokality asanovány.

28e. Žlutická pahorkatina, 5945a, Žlutice (okr. Karlovy Vary): J až JV svahy Nevděku, 500 m JV až 630 m VJV od nádražní budovy ve Žluticích, 605–620 m n. m., jednotlivé mikrolokality: 50°04,950' N, 013°10,005' E, 2 kvetoucí rostliny, 50°04,975' N, 013°10,074' E, 3 kvetoucí rostliny, 50°04,935' N, 013°09,919' E, 7 kvetoucích rostlin, 50°04,922' N, 013°09,992' E, 8 kvetoucích rostlin, 26. 5. 2009, E. Plesková a V. Somol.

Platanthera bifolia, C3, §3, CITES

Malochův údaj o jeho výskytu v rašeliništi u Hůrek se nám potvrdit nepodařilo. Dále jej uvádí na Kozelce (tj. Doubravickém vrchu), a sice v březině na vrcholu a na severních svazích. Zde jsme byli úspěšnější. V březině na vrcholu roste dosud a ty svahy jsme si poněkud popletli. Na severním jsme jej měli hledat a nehledali, na jižním neměli hledat a našli. Lokalita na Vladaři se nachází v nejpočetnější populaci *Orchis morio*, při jehož sčítání byla také objevena.

28e. Žlutická pahorkatina, 6044b, Doubravice (okr. Plzeň-sever): JV úbočí Doubravického vrchu, 0,4 km S od kaple v obci Doubravice, 600 m n. m., 49°59,600' N, 013°09,910' E, 6 kvetoucích rostlin, 11. 6. 2009, E. Plesková a V. Somol.

28e. Žlutická pahorkatina /31a. Plzeňská pahorkatina vlastní, 6044b, Doubravice (okr. Plzeň-sever): náhorní plošina Doubravického vrchu, 0,7 km SZ od kaple v obci Doubravice, 655 m, 49°59,700' N, 013°09,550' E, cca 30 kvetoucích rostlin, 11. 6. 2009, E. Plesková a V. Somol.

28e. Žlutická pahorkatina, 5945c, Vladořice (okr. Karlovy Vary): louka, JZ úpatí Vladaře, 0,6 km Z od obce Vladořice, 540–555 m n. m., 50°04,346' N, 013°12,198' E, 3 kvetoucí a 3 sterilní rostliny, 5. 5. 2008, J. Brabec, V. Melichar, E. Plesková a V. Somol.

Druhy, které se nepodařilo ověřit

Coeloglossum viride, C2, §2, CITES

Maloch udává tento druh u Spankova, u Spáleného mlýna, u Lipí a na mokřadní louce u Klenovického potoka u Radějova. Louky v těchto prostorech jsou povětšinou opuštěné (a nepřístupné

v oboře) nebo kulturní, ani na jedněch nemá tento druh příliš šanci. Nenašli jsme jej. Nejasná je poslední uváděná lokalita. Potok pod Radějovem se dnes nejmenuje Klenovický a Klenovice jsou jinde.

Dactylorhiza maculata, C1, §1, CITES

S lokalizací tohoto Malochova údaje je obdobný problém jako u *Coeloglossum viride* – jedná se rovněž o onu mokřadní louku u Klenovického potoka u Radějova. Nenašli jsme jej.

Epipactis atrorubens, C3, §3, CITES

Maloch jej udává z Chlumu nad Manětínem jako velmi vzácný, nám se jej najít nepodařilo.

Poděkování

Mapování bylo v roce 2008 i 2009 finančně podpořeno v rámci programu Ochrana biodiverzity, vyhlášeného Ústřední výkonnou radou Českého svazu ochránců přírody (projekty 03011008 a 110921 Orchideje Manětínska), za což donátorům děkujeme. Dále děkujeme Vladimíru Melicharovi a Přemyslu Tájkovi za informace o některých lokalitách na Žluticku a Jiřímu Brabcovi za připomínky k textu.

Literatura

BRABEC J., TÁJEK P. et HERTEL H. (2008): Květena Těšovských pastvin. – Sborník muzea Karlovarského kraje, Cheb, 16: 267–306.

KUBÁT K., HROUDA L., CHRTEK J. jun., KAPLAN Z., KIRSCHNER J. et ŠTĚPÁNEK J. [eds.] (2002): Klíč ke květeně České republiky. – 928 p., Academia, Praha.

MALOCH F. (1913): Květena v Plzeňsku. I. Tom: Soustavný výčet druhů a jejich nalezišť. – 316 p., Plzeň.

MALOCH F. (1938): Rostlinné útvary a společnosti Kralovického okresu. – 55 p., Plzeň.

PROCHÁZKA F. [ed.] (2001): Černý a červený seznam cévnatých rostlin ČR. – Příroda, Praha, 18: 1–166.

TÁJEK P. (2007): Nová lokalita vstavače bledého (*Orchis pallens*) v Čechách. – Arnika. Přírodou a historií Karlovarského kraje, Mariánské Lázně, 1/2007: 22–24.

ZAHRADNICKÝ J. et MACKOVČIN P. [eds.] (2004): Chráněná území ČR. Vol. XI. Plzeňsko a Karlovarsko. – 588 p., AOPK ČR, Praha.

Vrácovské louky u Plánice – významná lokalita kosatce sibiřského

Ivona Matějková

Úvod

Lokalita „Vrácovské louky“ se nachází v údolí situovaném severovýchodním směrem od samoty Vracov u Plánice. Jedná se komplex vlhkých až podmáčených jednosečných luk, které vyplňují horní část nivy v nadmořské výšce 540–560 m s regulovanými levběžnými přítoky Vracovského potoka. Severovýchodní okraj lokality tvoří březoosikový remíz s drobným rybníčkem. Vlhké louky mají charakter polopřirozených druhově bohatých biotopů s botanicky cennými společenstvy, která hostí celou řadu chráněných a vzácnějších druhů vlhkomilných rostlin včetně bohatých populací silně ohroženého kosatce sibiřského (*Iris sibirica*). Význačným estetickým prvkem v lukách jsou solitérní vzrostlé duby (*Quercus robur*) s výbornou vitalitou. Botanicky cenné louky jsou z větší části obklopeny bývalými poli, zatrávněnými jetelotravními směskami. Z jihozápadní strany zasahuje do studovaného území remízek s vlhkomilnými dřevinami a luční porosty na západní straně ohraničuje mez s náletovými dřevinami a ruderálními vysokobylinnými porosty.

V území probíhá od roku 2006 pravidelný monitoring flóry s podrobným zaměřením na stav populací vzácnějších druhů. Dále je sledován celkový stav lokality ve vztahu k její ochraně a managementu. Tyto akce provádíme v rámci Občanského sdružení Ořešák společně s dalšími příznivci ochrany přírody v plánickém regionu.

Vzhledem k vysoké botanické i krajinoekologické hodnotě byla lokalita „Vrácovské louky“ navržena pro vyhlášení registrovaného významného krajinného prvku (VKP) v k.ú. Vracov u Číhaně, o celkové výměře ca 4,2 ha.

Stručná charakteristika vegetačních poměrů

Navržený významný krajinný prvek zahrnuje vlhké louky po obou stranách regulovaného koryta bezejmenného přítoku Vrácovského potoka. V sušších partiích luk převládají na úživnějších substrátech květnaté porosty ze svazu *Arrhenatherion* blízké as. *Trifolio-Festucetum rubrae*, které na méně úživných půdách přecházejí v krátkostébelná polokvětnatá až květnatá společenstva svazu *Violion caninae*. Na vlhčích místech je střídají druhově bohaté fytoocenologicky nevyhraněné cenózy ze svazu *Caricion fuscae* s přechody k bezkolencovým loukám (svaz *Molinion*) nebo k pcháčovým loukám (svaz *Calthion*). Okrajové partie luk se zvýšeným obsahem živin v půdě obsazují druhově chudší vysokostébelné porosty s převahou psárky luční (svaz *Alopecurion pratensis*) často ruderalizované kerblíkem (*Anthriscus sylvestris*) a zčásti degradované ostřicí třeslicovitou (*Carex brizoides*). V místech s vyšší hladinou spodní vody pak tyto cenózy přecházejí ve vysokovzrůstná společenstva svazu *Calthion* s hojným zastoupením tužebníku (*Filipendula ulmaria*). Březoosikový remíz v SV části parcely vznikl přirozeným vývojem a tvoří rané sukcesní stadium vlhké acidofilní doubravy (svaz *Genisto germanicae-Quercion*).

V roce 2006 byly v porostech Vrácovských luk pořízeny tři vegetační snímky. Jsou v nich zachyceny druhově bohaté a ochranněsky významné typy cenóz, které vzhledem ke značné heterogenitě a mozaikovitosti zdejších lučních společenstev mají charakter fytoocenologicky obtížně klasifikovatelných porostů. Pokryvnost druhů ve snímcích je uvedena v procentech, přičemž symbol + charakterizuje druhy s pokryvností pod 0,5 %. Klasifikace vegetačních jednotek vychází z Katalogu biotopů ČR (CHYTRÝ et al., eds. 2001), názvy taxonů viz KUBÁT et al., eds. (2002).

Porost ve snímku 1 byl zařazen do svazu *Arrhenatherion* s hojným zastoupením druhů ze svazu *Molinion* a s doprovodnými druhy ze svazů *Caricion fuscae* a *Calthion*.

Snímek 1. Vrácovské louky: jižní část lokality, ca 100 m SV od trojkmenného solitérního dubu, exp. 0,5° V, 30 m², 5. 6. 2006, E₁: 85 %, E₀: 10 %.

E₁: *Sanguisorba officinalis* 15, *Festuca rubra* 7, *Alchemilla glabra* 5, *A. monticola* 4, *Anthoxanthum odoratum* 4, *Carex panicea* 4, *Avenula pubescens* 4, *Holcus lanatus* 4, *Plantago lanceolata* 4, *Carex pallescens* 3, *Molinia caerulea* 3, *Selinum carvifolia* 3, *Agrostis capillaris* 2, *Carex hartmanii* 2, *C. nigra* 2, *Iris sibirica* 2, *Juncus conglomeratus* 2, *Lathyrus pratensis* 2, *Lotus corniculatus* 2, *Luzula multiflora* 2, *Lychnis flos-cuculi* 2, *Lysimachia vulgaris* 2, *Ranunculus acris* 2, *Rumex acetosa* 2, *Serratula tinctoria* 2, *Alopecurus pratensis* 1, *Briza media* 1, *Centaurea jacea* 1, *Cirsium palustre* 1, *Cynosurus cristatus* 1, *Dactylorhiza majalis* 1, *Deschampsia caespitosa* 1, *Festuca pratensis* 1, *Leucanthemum ircuti-anum* 1, *Lotus uliginosus* 1, *Luzula campestris* 1, *Poa pratensis* 1, *Ranunculus auricomus* 1, *Salix rosmarinifolia* 1, *Trisetum flavescens* 1, *Trollius europaeus* 1, *Achillea ptarmica* +, *Anemone nemorosa* +, *Angelica sylvestris* +, *Betonica officinalis* +, *Cardamine pratensis* +, *Carex brizoides* +, *C. flava* agg. +, *C. hirta* +, *C. pulicaris* +, *C. umbrosa* +, *Cerastium holosteoides* +, *Filipendula ulmaria* +, *Fragula alnus* +, *Galium uliginosum* +, *Juncus articulatus* +, *Listera ovata* +, *Mentha arvensis* +, *Myosotis nemorosa* +, *Poa trivialis* +, *Ranunculus repens* +, *Rhinanthus minor* +, *Scorzonera humilis* +, *Stellaria graminea* +, *Succisa pratensis* +, *Veronica chamaedrys* +;

E₀: *Climacium dendroides* 5, *Calliargonella cuspidata* 4, *Rhytidadelphus squarrosus* 1, *Pseudoscleropodium purum* 1.

Porost ve snímku 2 byl rovněž zařazen do svazu *Arrhenatherion* s doprovodnými druhy ze svazů *Molinion*, omezeně i ze svazu *Calthion*.

Snímek 2. Vrácovské louky: severní část lokality, ca 5 m SSZ od jednokmenného solitérního dubu, exp. 1,5° JV, 20 m², 8. 6. 2006, E₁: 80 %, E₀: 1 %.

E₁: *Festuca rubra* 20, *Luzula campestris* 10, *Plantago lanceolata* 7, *Sanguisorba officinalis* 7, *Scorzonera humilis* 6, *Anthoxanthum odoratum* 5, *Helictotrichon pubescens* 5, *Holcus lanatus* 4, *Succisa pratensis* 4, *Agrostis capillaris* 3, *Carex pilulifera* 3, *Polygala vulgaris* 3, *Ranunculus acris* 3, *Achillea millefolium* 2, *Alchemilla monticola* 2, *Carex pallescens* 2, *Leucanthemum ircutianum*

2, *Nardus stricta* 2, *Potentilla erecta* 2, *Stellaria graminea* 2, *Veronica chamaedrys* 2, *Alchemilla glabra* 1, *Anemone nemorosa* 1, *Betonica officinalis* 1, *Betula pendula* juv. 1, *Calluna vulgaris* 1, *Deschampsia caespitosa* 1, *Lotus corniculatus* 1, *Lychnis flos-cuculi* 1, *Ranunculus nemorosus* 1, *R. repens* 1, *Rhinanthus minor* 1, *Rumex acetosa* 1, *Selinum carvifolia* 1, *Taraxacum* sect. *Ruderalia* 1, *Trifolium medium* 1, *T. pratense* 1, *Trisetum flavescens* 1, *Hieracium umbellatum* +, *Populus tremula* +, *Veronica officinalis* +, *Vicia cracca* +;

E₀: *Rhytidadelphus squarrosus* +, *Pseudoscleropodium purum* +. Mimo snímek: *Carex umbrosa*.

Snímek 3 zachycuje porost s hojným zastoupením *Carex hartmanii*, jehož druhové složení se pohybuje na rozmezí svazů *Molinion* a *Caricion fuscae*.

Snímek 3. Vrácovské louky: jižní část lokality, ca 10 m JZ od trojkmenného solitérního dubu, exp. 1,5° V, 20 m², 8. 6. 2006, E₁: 85 %.

E₁: *Carex hartmanii* 40, *Sanguisorba officinalis* 10, *Carex panicea* 7, *Anthoxanthum odoratum* 5, *Carex nigra* 5, *Carex hirta* 4, *Molinia caerulea* 3, *Ranunculus acris* 3, *Alopecurus pratensis* 2, *Carex pallescens* 2, *Filipendula ulmaria* 2, *Holcus lanatus* 2, *Lathyrus pratensis* 2, *Lychnis flos-cuculi* 2, *Myosotis nemorosa* 2, *Poa trivialis* 2, *Prunella vulgaris* 2, *Ranunculus repens* 2, *Scorzonera humilis* 2, *Agrostis canina* 1, *Alchemilla glabra* 1, *Betonica officinalis* 1, *Cardamine pratensis* 1, *Cynosurus cristatus* 1, *Equisetum arvense* 1, *Festuca pratensis* 1, *F. rubra* 1, *Galium palustre* 1, *Iris sibirica* 1, *Juncus articulatus* 1, *J. conglomeratus* 1, *Ranunculus auricomus* 1, *R. flammula* 1, *Rumex acetosa* 1, *Scirpus sylvaticus* 1, *Selinum carvifolia* 1, *Angelica sylvestris* +, *Caltha laeta* +, *Cerastium holosteoides* +, *Dactylorhiza majalis* +, *Lythrum salicaria* +, *Potentilla erecta* +, *Taraxacum* sect. *Ruderalia* +.

Stav populací chráněných a vzácnějších druhů rostlin

Níže uvádím přehled chráněných a vzácnějších rostlinných druhů na lokalitě "Vrácovské louky" (stav k r. 2009): název druhu, aktuální početnost nebo vitalita, stupeň ohrožení, popis biotopu druhu a charakter výskytu.

Pozn.: stupeň ohrožení dle vyhlášky 395/1992 k zákonu ČNR č. 114/92 Sb. o ochraně přírody a krajiny (§2 – druhy silně ohrožené, §3 – druhy ohrožené). U vzácnějších druhů nezahrnutých do výše zmíněné vyhlášky je uveden stupeň ohrožení dle Černého a červeného seznamu cévnatých rostlin ČR (stav v r. 2000) – viz PROCHÁZKA ed. (2001): (C2 – druhy silně ohrožené, C3 – druhy ohrožené, C4a – vzácnější taxony vyžadující další pozornost, kategorie méně ohrožené; C4b – dtto, kategorie dosud nedostatečně prostudované).

Carex hartmanii – C3 – shluky až zapojené kolonie o výměře 20–30 m², bohatě kvetoucí ex.; hojně v porostech svazu *Caricion fuscae* s přesahem do cenóz svazu *Calthion*. Mírná tendence dalšího šíření.

Carex pulicaris – §3 – vitalita nízká, ojedinělé trsy; ojediněle až vzácně na rozvolněných místech v poloslatinných porostech svazu *Caricion fuscae*.

Carex umbrosa – C3 – jednotlivé trsy či skupiny trsů. Vitalita dobrá, drobnější trsy v důsledku kosení; vazba na porosty svazu *Molinion* event. přechodová stadia mezi těmito porosty a cenózami svazu *Violion caninae*.

Convallaria majalis – drobné sterilní kolonie, druh význačný pro dané území; roztroušeně v podrostu březoosikového remízu na SV okraji lokality

Crepis mollis subsp. *hieracioides* – C3 – roztroušeně fertilní ex.; v přechodových stadiích porostů svazu *Caricion fuscae* a *Calthion*.

Dactylorhiza majalis – §3 – desítky vitálních fertilních ex.; hojně v květnatých porostech svazu *Caricion fuscae* s přesahem do cenóz svazu *Calthion* a *Molinion*.

Iris sibirica – §2 – stovky vitálních fertilních ex. tvořících trsy, místy shlukovitý výskyt. Poměrně stabilní populace v květnatých fytoocenologicky nevyhraněných porostech svazu *Molinion* s přesahem do cenóz svazu *Calthion* a *Caricion fuscae*; hojně v J části území, roztroušeně v S části území.

Listera ovata – C4a – ca 150 převážně fertiálních ex., místy v drobných shlucích; v květnatých porostech svazu *Molinion* s přesahem do cenóz svazu *Violion caninae*. Hojně zejména v jižní části území.

Salix repens subsp. *rosmarinifolia* – C3 – vitální zapojené kolonie o výměře až 25 m², nízký vzrůst a zvýšená tvorba odnoží v důsledku každoročního kosení; v květnatých porostech svazu *Molinion* s přesahem do cenóz svazu *Caricion fuscae*, *Violion caninae* a *Calthion*. Hojně v jižní i severní části území.

Scorzonera humilis – C3 – stovky fertiálních exemplářů, často ve shlucích; hojně v porostech svazu *Violion caninae*, často také v květnatých cenózách s přechody ke svazu *Molinion* a *Caricion fuscae*, roztroušeně v porostech svazu *Calthion*.

Serratula tinctoria – C3 – stovky fertiálních dobře vyvinutých ex.; hojně ve fytoecologicky nevyhraněných květnatých až polokvětnatých porostech svazu *Molinion*.

Thalictrum lucidum – C3 – kolonie o výměře ca 30 m² tvořené fertiálními a dobře vyvinutými ex.; ve fytoecologicky nevyhraněném polokvětnatém porostu svazu *Alopecurion pratensis* u odvodňovací strouhy v JZ části území.

Trollius altissimus – §3 – desítky dobře vyvinutých převážně fertiálních ex., místy ve shlucích; v polokvětnatých porostech svazu *Calthion* s přechodem k cenózám svazu *Alopecurion pratensis*.

Valeriana dioica – C4a – shluky až drobné kolonie, fertilita i vitalita střední, konkurenčně slabší bylina; přednostně na rozvolněných vlhkých až podmáčených místech v květnatých porostech svazu *Caricion fuscae* s přechodem k cenózám svazu *Violion caninae* event. svazu *Calthion*.

Závěr

Lokalita „Vráčovské louky“ bezpochyby patří k botanicky nejvýznamnějším územím Plánického hřebene, neboť se zde dochovaly polopřirozené travinobylinné porosty s bohatou druhovou skladbou a vitálními populacemi zákonem chráněných a vzácnějších druhů vlhkomilných rostlin včetně kosatce sibiřského. Z těchto důvodů je důležité nadále pokračovat v jednorocním kosení lučních porostů a zároveň je vhodné posílit ochranu zdejšího území vyhlášením registrovaného VKP.

Literatura

- CHYTRÝ M., KUČERA T. et KOČÍ M. (eds.) (2001): Katalog biotopů České republiky. – 304 p., Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha.
- KUBÁT K., HROUDA L., CHRTEK J. jun., KAPLAN Z., KIRSCHNER J. et ŠTĚPÁNEK J. (eds.) (2002): Klíč ke květeně České republiky. – 929 p., Academia, Praha.
- PROCHÁZKA F. (ed.) (2001): Černý a červený seznam cévnatých rostlin České republiky (stav v roce 2000). – Příroda, Praha, 18: 1–166.

RŮZNÉ

Je smrk v plzeňských lesích původní dřevinou?

Jaromír Sofron

Netřeba se podrobněji zabírat konstatováním, že současné monotónní a ekologicky nestabilní porosty smrku ztepilého [*Picea abies* (L.) Karsten] snad už třetí generace v bližším či vzdálenějším okolí města Plzně jsou výsledkem záměrné výsadby.

Jak je tomu ale s původním výskytem smrku v okolí Plzně, dřeviny dnes vázané na horský smrkový vegetační stupeň a pak jako kondominanty budující stupeň buko-smrkový a smrkobukový?

Vraťme se nejprve do doby postglaciální.

SAMEK (1973) soudí, že refugia, z nichž se smrk v postglaciálu šířil do jižních a západních Čech, byla v oblasti Vídeňského lesa a na východním okraji Alp; jeho dalšími refugii byly např. Štýrské vápencové Alpy, údolí Travné aj. V oblasti hercynsko-sudetské jsou tato refugia nepravděpodobná.

Nástup smrku do našeho území lze časově zařadit do konce

preboreálu a do počátku boreálu, přičemž jeho nástupní oblastí byla zřejmě jihovýchodní Šumava, později se jeho domovem stala další česká území.

V následujícím období, atlantiku, v důsledku příznivějšího klimatu, lze uvažovat – jak soudí SVOBODOVÁ et al. (2001) – již o minimálně dvou migračních cestách smrku do našich končin. V tomto období došlo pak v důsledku podstatně vlhčího klimatu k expanzi smrku, a to i v nižších polohách, kde smrk vytvořil smíšené lesy spolu s dubem. Kromě toho byl hojný zvl. v zamokřených a inverzních polohách. K jeho pozdějšímu ústupu v období epiatlantiku i subboreálu přispěla migrace konkurenčně silnějších dřevin, zvl. jedle a buku; smrk se mohl udržet především v polohách zamořených, nevyhovujících zvláště buku (LOŽEK 1973). Podobně tomu bylo i v subatlantiku; z tohoto období byl smrk jako hojná dřevina doložen na zamokřených lokalitách a prameništích např. Předšumaví (MORAVEC et RYBNÍČKOVÁ 1964: 385), pravděpodobně i v Brdech.

[Pozn.: Ve shodě se skutečností, že smrk je především "vlhkomilná" dřevina, je existence společenstev s dominujícím smrkem (*Bazzanio-Piceetum*, *Soldanello-Piceetum*, *Sphagnopiceetum* – zde je však pro smrk už ekologické pesimum, nicméně ho smrk ještě snáší) i v nižších vegetačních stupních než je smrkový, např. v buko-smrkovém a smrko-bukovém.]

Jaké jsou však údaje o smrku na Plzeňsku z historické doby?

MÁLEK (1961: 35) udává, že smrk byl znám od Chlumu a Letkova už v letech 1564 a 1591 a dodává, že v Čechách se nacházel na půdách "s výše položenou hladinou podzemní vody, na chudších podkladech a v nižších polohách". NOŽIČKA (1972: 59) jej zná před rokem 1605 z Koterova a Bukovce (snad se jedná o Málkem udanou lokalitu Chlum). Že smrk v lesích v těsném okolí Plzně byl však vzácností, dokládají studie SLAVÍKOVÉ (1976, 1978), která při rozboru uhlíků na žádném ze zpracovávaných archeologických nalezišť v okolí Plzně nenalezla uhlík smrku, což podporuje i názor Mrázův (MRÁZ 1959: 145), který soudí, že Plzeňsko bylo oblastí bez jedle a smrku, ev. jen s jejich malou účastí.

Vzácný výskyt smrku na Plzeňsku je do určité míry podpořen též jen ojedinělými topickými jmény po smrku v tomto regionu. ZYKMUND (1958: 127) udává jména smrček, smrčí – od Bolevce u hořejší kapličky, u Seneckého rybníka (podle geometrického vyměření reálného majetku r. 1781), smrčí – jihových. od Černic na vozové cestě k Losině (na základě dotazníku akce z let 1909 a 1925). RODINA (1958: 145) v povrchnější studii naproti tomu tvrdí, že "po smrcích a jedlích se v pomístním našem názvosloví nenajdou stopy". Všimneme-li si stanovišť s pomístními, byť vzácnými jmény po smrku (ZYKMUND l. c.), je zřejmé, že šlo o místa bohatá na vláhu, podmáčená, případně až zrašelinělá. Na těchto stanovištích se zřejmě smrk udržel z dob před osídlením.

Na takovém biotopu zřejmě vyrostl spontánně i tzv. Velký smrk v poleších Kokotsko nad Novou Hutí (cf. BREJCHA 1934). U jeho kořenů začíná dnes bezvodé zahloubené údolí s menší pramennou mísou, jež dostatkem vláhy poskytovala kdysi smrku (snad i více smrkům) vhodný biotop. Před druhou světovou válkou byl Velký smrk zasažen bleskem, jeho vrchol zasychal a byl odříznut; vyhnal poté několik mohutných bajonetových vrcholů, jež se později postupně odlamovaly, až konečně celý strom roku 2008 odumřel. Obvod jeho kmene byl 322 cm. Stáří (podle počtu letokruhů na řezné ploše pro porážení stromu ve výši asi 1 m!, jichž bylo 140 a po připočtení let vzrůstu do této výše a při úvaze, že již minimálně 20 let strom do tloušťky nepřirůstal) lze odhadnout na ca 170 let. Pozoruhodná je tloušťka letokruhů v jeho prvních ca 20 letech života, jež dosahuje i přes 1 cm, pak se náhle ztenčují až poslední ještě patrné letokruhy jsou již užší než 1 mm. Šíře prvních letokruhů byla zřejmě vyvolána bohatým přísunem živin z dávného kontaktního prameniště, jež se později ztratilo (pramen byl zřejmě stažen do nižšího bočního, dosud existujícího). V 18. stol. (1721) jsou z Kokotska udávány 2 smrky, v "záduší" dýšinském 6 smrků. Šlo nejspíše o spontánně vzrostlé jedince na příhodných biotopech (cf. HOLOVSKÝ 1956).

Přirozený recentní výskyt smrku v nižších polohách (tj. v nižších vegetačních stupních než je smrkový, resp. bukosmrkový

a smrkobukový) je někdy (podle osobního sdělení J. Fanty, jak udává K. Kaňák in JANEČEK et al. 1999: 74–75) vysvětlován jeho lokálním sestupem z vyšších vegetačních stupňů vlivem nižších teplot v období tzv. malé doby ledové v minulých staletích, a to mezi roky 1300(1400)–1700, neboť je s ohledem na současný převážně montánní výskyt považován často za chladnomilnou dřevinu.

[Pozn. Autorem této stati je nesporně pouze K. Kaňák, J. Sofron (uvedený zde jako spoluautor pod zn. js) její text nekoncepoval, K. Kaňák jen do ní převzal některé údaje z jiné práce J. Sofrona, jež se však této konkrétní záležitosti netýkala.]

Tato "malá doba ledová" nebyla však ani zdaleka klimaticky homogenní, spíše naopak. "Malé doby ledové" byly ve skutečnosti dvě, první mezi roky 1195–1465, druhá mezi roky 1619–1897 s vrcholy v 17. století. Obě byly navíc přerušované teplými obdobími, vystřídány opět studenými nebo naopak nadnormálně teplými klimatickými epizodami. V letech 1560–1600 a 1763–1804 probíhaly malé pluvíaly, nicméně opět přerušované, a to tentokrát suchými roky (SVOBODA et al. 2003).

Touto úvahou bychom těžko vysvětlili doložený výskyt smrku např. u Bukovce před r. 1605 a kdesi "na Chlumu" již v 16. stol., nebo již dávno před tím (8. stol.?) v okolí hradiště na Holém vrchu nad Bukovcem (A. Beneš in BENEŠ, ČIHÁK, PECH et SOFRON 1979: 13). Smrkové uhlíky nalezené na tomto hradišti i pozdější nálezy této dřeviny u Bukovce pocházely zřejmě z výskytů smrku v podmáčených polohách při nedaleké řece Berounce, jež poskytly smrku příznivé životní podmínky. Na těchto plzeňských lokalitách jde nejspíše o refugiální výskyt.

Počátky rekultivace smrku (a jedle) v Čechách řadí MRÁZ (1959: 140) (tyto dvě dřeviny však v textu neoddděluje!) do doby pobělohorské.

Na Křivoklátsku, kde původní smrk s ohledem na omezený úhrn srážek (cca 550 mm/rok) zřejmě nerostl (cf. NECHLEBA 1935, SVOBODA 1943), nejvýše velice vzácně (NECHLEBA 1940), se s jeho kultivací začalo údajně po roce 1795, a to zprvu málo, teprve později byl vysazován častěji. [MRÁZ (l. c.) uvádí výskyt jedle a smrku sice roku 1583 na Zbirožsku; zbirožskému panství však patřila i část Brd, takže tento údaj nelze paušálně vztahovat ke Křivoklátsku z dnešního fyto geografického hlediska.]

Jedlosmrkový les z r. 1711 u Bezdrůžic mohl být již též výsledkem kultivace (MRÁZ 1959).

Do plzeňských lesů byl smrk podle Holovského (HOLOVSKÝ 1956) zaváděn snad již v 16. století, nejpozději však v 17., což je pravděpodobnější a navíc šlo zřejmě až o druhou polovinu tohoto století. Pozdější hojnější subsponsantní výskyt smrku mohl být místy predisponován antropickým zásahem do smíšeného porostu; na pasekách, kam mohl snadno nalétnout, se mohl za předpokladu odstraňování steliva i mohutněji rozvíjet (cf. SVOBODA 1953).

Smrková horečka zachvátila území okolo Plzně pravděpodobně po roce 1857, kdy zde byl údajně proveden enormní sběr šišek (HOLOVSKÝ 1956: 218). Je těžko posoudit, co je míněno termínem "enormní". Též tvrzení, že šlo o sběr šišek ze stromů původních, nelze jednoznačně doložit.

HRUŠKA (1883: 799) pak uvádí, že v roce 1863 bylo v plzeňských lesích vysázeno 176.900 sazenic smrku neznámé proveniencí. Z této výsadby zřejmě pochází mj. i smrk troják v polesí Lány (nadaleko naučné Sigmondovy stezky), jehož věk je odhadován na 150 let (viz Čihák J. in JANEČEK et al. 1999: 181). To jsme již v období masové kultivace smrku přinášející naší přírodě nemalé problémy ekologické i ekonomické.

Výskyt smrku v okolí Plzně udávají, žel bez podrobnějšího komentáře, i všechny "plzeňské" květeny (např. HORA 1883, MALOCH 1913, PEŠEK et al. 1966, HADAČ, SOFRON et VONDRÁČEK 1968, SOFRON et NESVADBOVÁ 1997), podrobněji se problematikou smrku a smrčin v západní části Čech zabýval SOFRON (1976, 1981).

Na otázku, zda smrk v bližším okolí Plzně je původní dřevinou, lze odpovědět kladně, nicméně jeho výskyt byl zde ojedinělý a vázaný zvláště na biotopy dobře zásobené podzemní vodou, silněji podmačené, příp. až rašelinné.

Literatura

- BENEŠ A., ČIHÁK J., PECH J. et SOFRON J. (1979): Naučná lesnická stezka Zábělá. – 51 p., USMP Plzeň.
- BREJCHA B. (1934): Pamětní spis Okrašlovacího spolku pro Novou Huť a okolí (u Dýšiny) k 25letému výročí jeho vzniku. 1909–1934. – 80 p., Okrašlovací spolek Nová Huť.
- HADAČ E., SOFRON J. et VONDRÁČEK M. (1968): Květena Plzeňska. – 290 p., 3 map., KSSPPOP Plzeň.
- HOLOVSKÝ M. (1956): K historii lesů plzeňských. – Práce Výzk. Úst. Lesn. ČSR, Zbraslav-Strnady, 11: 213–248.
- HORA P. (1883): Versuch einer Flora von Pilsen. – Lotos, Prag, 31–32: 81–108.
- HRUŠKA M. (1883): Kniha pamětní Král. krajského města Plzně od roku 775 až 1870. – 1125 + 33 + LXXXVIII p., Plzeň.
- JANEČEK M. et al. (1999): Bolevec a okolí. – 343 p., ed. Sdruž. bolevec. rodáků, Plzeň.
- LOŽEK V. (1973): Příroda ve čtvrtohorách. – 372 p., 26 tab., Praha.
- MÁLEK J. (1961): K otázce původního areálu smrku v českých zemích. – Lesnictví, Praha, 7(34): 35–54.
- MALOCH F. (1913): Květena v Plzeňsku. – 316 p., Plzeň.
- MORAVEC J. et RYBNÍČKOVÁ E. (1964): Die *Carex davalliana*-Bestände im Böhmerwaldvorgebirge, ihre Zusammensetzung, Ökologie und Historie. – Preslia, Praha, 36: 376–391.
- MRÁZ K. (1959): Příspěvek k poznání původnosti smrku a jedle ve venitrozemí Čech. – Práce Výzk. Úst. Lesn. ČSR, Zbraslav-Strnady, 17: 135–180.
- NECHLEBA A. (1935): Poznámky o lesních dřevinách na Křivoklátsku. – Krása Našeho Domova, Praha, 27: 81–86.
- NECHLEBA A. (1940): Příčiny postupného vymírání domorodého smrku na Křivoklátsku době aluviální. – Lesn. Práce, Písek, 19: 533–535.
- NEÚSTUPNÝ J. (1946): Pravěk lidstva. – 592 p., 44 tab., Orbis Praha.
- NOŽIČKA J. (1972): Původní výskyt smrku v českých zemích. – 177 p., Praha.
- PEŠEK J. et al. (1966): Květena Rokycanska. – 292 p., KSSPPOP Plzeň.
- RODINA K. (1958): O pomístních jménech na Plzeňsku. – Minulostí Plzně a Plzeňska, Plzeň, 1: 143–148.
- SAMEK V. (1973): O šíření smrku [*Picea abies* (L.) Karsten] v době poledové ve střední Evropě. – Práce Výzk. Úst. Lesn. Hospod. Mysl., Zbraslav-Strnady, 43: 219–240.
- SLAVÍKOVÁ J. (1976): Lesní porosty z doby subboreální a subatlantické v západních Čechách. – Zpr. Mus. Západočes. Kraje, Plzeň, Přír., 19: 33–34.
- SLAVÍKOVÁ J. (1978): Holzkohlen aus den Wäldern des jüngeren Holozäns in West- und Südböhmen. – Folia Mus. Rer. Natur. Bohemiae Occid., Plzeň, Bot., 11: 1–9.
- SOFRON J. (1976): Přirozené smrčiny západních a jihozápadních Čech. – 120 p., 6 photo, 12 tab., ms. [Rigor. práce; depon. in Knihovna kat. bot. Přír. fak. Univ. Karlovy Praha].
- SOFRON J. (1981): Přirozené smrčiny západních a jihozápadních Čech. – Studie ČSAV, Academia Praha, 1981/7: 1–128, 17 fig.
- SOFRON J. et NESVADBOVÁ J. (ed.) (1997): Flóra a vegetace města Plzně. – 200 p., Západočes. muzeum, Plzeň.
- SVOBODA J., VAŠKŮ Z. et CÍLEK V. (2003): Velká kniha o klimatu zemí Koruny české. – 655 p., Regia, Praha.
- SVOBODA P. (1943): Křivoklátské lesy, dějiny jejich dřevin a porostů. – Stud. Bot. Čech., Praha, vol. 6: 1–228.
- SVOBODA P. (1953): Lesní dřeviny a jejich porosty. I. – 41 p., Praha.
- SVOBODOVÁ H., REILLE M. et GOEURY C. (2001): Past vegetation dynamics of Vltavský luh, upper Vltava river valley in the Šumava mountains, Czech Republic. – Vegetation Hist. Archeobot., 10: 185–199.
- ZYKMUND J. (1958): Pomístní jména dnešních předměstí Velké Plzně, dřívějších vesnic plzeňského panství, v 18. a 19. století. – Minulostí Plzně a Plzeňska, Plzeň, 1: 117–142.

Herbář Františka Chudáčka

Renáta Chvojková a Jaroslava Nesvadbová

Západočeské muzeum v Plzni získalo v roce 2009 zajímavě pojatou sbírku vylišených, kreslených a nafotografovaných rostlin, zpracovanou milovníkem přírody a amatérským botanikem panem Františkem Chudáčkem (* 3. 12. 1909 Plzeň, † 14. 7. 1991 Plzeň) (cf. SOFRON et NESVADBOVÁ, 2009).

Muzejní botanikové byli na sbírku upozorněni plzeňskými skauty Petrem Náhlíkem-Vokounem a Pavlem Pokorným-Slímem. Druhému jmenovanému patří i díky za zprostředkování předání sbírky do muzea od sběratelovy manželky paní Věry Chudáčkové.

František Chudáček pracoval po absolvování střední stavební školy celý život v plzeňské Škodovce. Ve svém volném čase se zabýval skautingem, woodcraftem, turistikou a horolezectvím. V kruzích milovníků přírody byl znám pod přezdívkou Ink. Byl mj. autorem příručky „Stezka – woodcrafterská encyklopedie“.

Sbírka byla vytvořena v 60.–80. letech 20. století (největší část spadá do 70. let). Jde o 17 autorem vlastnoručně vyrobených dřevěných krabic o rozměrech 41,5×29,5×10 cm, s vypálenými pořadovými čísly a autorovým monogramem. Každá krabice obsahuje jeden rychlovažák s kartony s přilepenými vylišenými cévnatými rostlinami, jejich fotografiemi, výstižnými autorovými kresbami, příp. výstižky z časopisů. Nejen u samotných herbářových položek, ale i u kreseb a fotografií jednotlivých druhů jsou většinou uvedeny datum a lokalita jejich pořízení. Sbírka obsahuje 720 druhů a poddruhů cévnatých rostlin, přičemž herbářová položka (jedna nebo více) je u 665 z nich; vlastních kreseb je 184.

Celá sbírka je uspořádána podle botanického systému. Před každou čeledí je vložen seznam zastoupených druhů, který sám o sobě stojí za zmínku: všechny druhy jsou očíslovány a každý z nich je v seznamu opatřen ručně kresleným kódem, který označuje, zda je k dispozici herbářová položka, fotografie, vlastní kresba nebo obrázek. Každá barva v „čárovém kódu“ značí jednu z těchto položek, není-li vybarvena, druh se v herbáři v daném provedení nenachází. Seznamy jsou navíc obvykle doprovázeny ruční kresbou některého z uvedených taxonů.

Herbářové položky byly pořízeny převážně samotným panem Chudáčkem, v některých případech Františkem Zikanem nebo Karlem Hofmanem. Zikanovy položky byly získány z jeho pozůstalosti, jak je patrné z uvedených poznámek; ve většině případů však není uveden datum sběru ani lokalita. Jak byly získány položky K. Hofmana není zřejmé, většina z nich není datována, nicméně některé byly pořízeny ve 40. letech.

U druhů jsou uváděny české a latinské názvy podle Nové květeny ČSSR (DOSTÁL 1989), datum a místo sběru (příp. pořízení fotografie nebo kresby), čeleď, dále značky a zkratky popisující druh, které jsou uvedeny v Květeně ČR (např.: + zavlečená, ♂ květy samčí apod.). U některých jsou dopisovány poznámky o tom, zda je druh léčivý, vzácný, alpínka apod.

Většina sběrů byla pořízena v západních Čechách (zejména povodí Střely, Šumava, okolí zámku Kozel a Plzeň), některé v okolí Berounky (Křivoklátsko), v oblasti slovenských (Vysoké Tatry, Velká Fatra) a rumunských Karpat.

Jedná se o zajímavě zpracovanou sbírku, která zasluhuje pozornosti a je dokladem autorovy lásky k přírodě a v neposlední řadě též jeho zručnosti a výtvarného nadání.

Literatura

- SOFRON J. et NESVADBOVÁ J. (2009): Nástin dějin botaniky v západních a jihozápadních Čechách. – Sborn. Západočes. Muz., Plzeň, Přír., 112: 1–170, 2 append.
DOSTÁL J. (1989): Nová květena ČSSR. – 1548 p., Academia, Praha.

Výběr nových nejen regionálních botanických publikací

- BENEŠ J. et POKORNÝ P. (eds.) (2008): Bioarheologie v České republice. – 518 p., Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Přírodovědecká fakulta a Archeologický ústav AV ČR, v. v. i.

- FOUD K. (red.) (2008): Paměť Plzeňského kraje. Muzea a galerie zřizované Plzeňským krajem. – 255 p., Plzeňský kraj, Plzeň. [Těž herbáře v muzeu dr. B. Horáka v Rokycanech]
HÁJEK P. (2008): Jde pevně kupředu naše zem. Krajina českých zemí v období socialismu 1945–1989. – 164 p., Malá Skála. [Těž Doupov (okr. Karlovy Vary), Gsenget, Obersteindlberg=Horní Ždanidla (okr. Klatovy), Grafenried=Lučina (okr. Domažlice).]
HORÁČEK V. (2008): Lesy v Plzeňském kraji. – 47 p., ed. Krajský úřad Plzeňského kraje, Odbor životního prostředí, státní správa lesů, Plzeň.
KEPKA J. (ed.) (2008): Šedesát let vysokoškolské přípravy učitelů v Plzni. – 143 p., Fakulta Pedagogická Západočes. Univ. Plzeň. [Těž katedra biologie FPE ZČU a její herbář]
NESVADBOVÁ J., PECHÁČKOVÁ S., PEKSA O. et SOFRON J. (2008): Botanické sbírky. In Frýda F. (ed.) Západočeské muzeum v Plzni 1878–2008, p. 123–127, Západočeské muzeum Plzeň.
PIVOŇKOVÁ L. et SÝKORA R. (2009): Zvláště chráněná území Plzeňského kraje. – 59 p., ed. Krajský úřad Plzeňského kraje, odbor životního prostředí, Plzeň.
ROUDNÁ M. et HANZELKA P. (2006): Botanické zahrady České republiky. Historie, význam a přínos k plnění mezinárodních závazků. – 64 p., Ministerstvo životního prostředí, Praha. [Těž plzeňská botanická zahrada]
SOFRON J. et NESVADBOVÁ J. (2009): Nástin dějin botaniky v západních a jihozápadních Čechách. – Sborn. Západočes. Muz., Plzeň, Přír.: 112: 1–170, 2 append.
SVOBODA I. (2008): Šumavská ledovcová jezera, kary, strže a vodopády. – 175 p., DAS MEDIA a. s. Praha.
Sestavila Jaroslava Nesvadbová

Maloplošná zvláště chráněná území Plzeňského kraje

V závěru roku 2009 vydal odbor životního prostředí Plzeňského kraje další z řady informačních publikací, věnovaných jednotlivým složkám přírody Plzeňska. Šedesátistránková brožura z pera Lenky Pivoňkové a Romana Sýkory obsahuje výběr 46 nejzajímavějších lokalit z celkového počtu 181 zvláště chráněných území (přírodních rezervací a přírodních památek), nacházejících se na území Plzeňského kraje.

Publikace je tématicky rozdělena podle charakteru lokality na chráněná území v lesích, na lukách a pastvinách, na rybnících a na geologické přírodní památky. Stručný, ale výstižný popis každého území je doprovázen vesměs velmi zdařilými fotografiemi celkových pohledů i detailními snímky vybraných rostlin a živočichů. Vložená mapa kraje se zázkresem všech zvláště chráněných území usnadňuje čtenáři polohu jednotlivých lokalit a je i vhodným vodítkem pro návštěvy území v terénu.

Celkově pečlivá grafická úprava, kvalitní použitý papír a dokonalý tisk řadí tuto brožuru na čestné místo mezi publikacemi vydávanými odborem životního prostředí Plzeňského kraje.

Zájemci ji mohou získat na uvedeném odboru v Krajském úřadě Plzeňského kraje.

Miloš Hostička

JUBILEA

Životní jubilea

V letošním roce oslavili nebo se chystají oslavit svá významná životní jubilea někteří členové naší pobočky:

Josef Smola (* 7. 1. 1930 Plzeň); viz Calluna 5 (2000): 7–9 et Calluna 10 (2005): 23.

Ivo Svoboda (* 29. 4. 1930 Praha); viz Calluna 6 (2001): 29–30.

Josef Škrábek (* 22. 5. 1940 Dolní Lukavice); viz Calluna 6 (2001): 30.

Josef Královec (* 24. 9. 1940 Praha); viz Calluna 6 (2001): 30.

Redakce časopisu Calluna přeje jubilantům do dalších let pevné zdraví, chuť do práce nad herbáři i v terénu a radost při setkávání s dalšími spřízněnými dušemi z obce botanické a nejen západočeské!

Redakce

Nedožitá jubilea

Připomínáme v letech 2009 a 2010 nedožitá jubilea předních západočeských floristů, členů pobočky:

Václav Vacek (* 21. 1. 1909 Merklín) – autor kartotéky ke květeně Přešticka, publikované r. 1995.

Josef Vaněček (* 5. 10. 1910 Lnářský Málkov) – autor „Květeny Horažďovicka“ (1969), zakládající člen jihočeské pobočky ČSBS

Antonín Pyšek (* 10. 2. 1929 Plzeň) – spoluautor „Ruderální flóry Plzně“ (1988).

Vladimír Skalický (* 12. 4. 1930 Praha) – spoluautor chystané květeny Šumavy, dlouholetý předseda floristické sekce Československé botanické společnosti.

Redakce

ODEŠLI OD NÁS

Karel Martínek (22. 3. 1951 – 20. 5. 2009)

O těžké nemoci Karla Martíňka jsme už věděli dlouhou dobu. Obdivovali jsme jeho pevnou vůli a odhodlání se s ní poprat. Bohužel nebyl na straně vítězných, 20. května 2009 zemřel.

S Karlem, ač jsme jen o několik let různě staří, jsme se potkali relativně málo. On jako Plzeňák vystudoval tehdejší Střední všeobecně vzdělávací školu v Plzni (maturoval 1969) a logicky pokračoval ve vzdělání na zdejší pedagogické fakultě (1969–1973). Měl obrovské štěstí, že zde zastihl nepřehlédnutelného pedagoga, tehdy odborného asistenta, kterého snad všichni studenti měli rádi – Antonína Pyška. Nevím, byl-li to byl on, kdo nasměroval Karlovu dráhu, nebo jen potvrdil, že původní rozhodnutí čerstvého maturanta bylo správné. V každém případě si byli zřejmě velice blízcí svým vztahem ke kytkám i k mladým lidem.

Po ukončení pedagogické fakulty působil Karel v letech 1973–1994 jako učitel na základních školách na Tachovsku, nejdéle v Plané u Mariánských Lázní. Odsud také publikoval více floristických prací (1974–1978). Shrnující práci o synantropní vegetaci Plané a jejího okolí publikoval v r. 1978. Vždy měl blízko k ochraně přírody; od r. 1980 byl členem plánské základní organizace Českého svazu ochránců přírody.

Významný životní zlom pro Karla nastal v začátku 80tých let, když se seznámil s Evou Kuklíkovou, svojí pozdější manželkou. Po přestěhování do Chebu působil nejprve na ZŠ ve Františkových Lázních, od roku 1997 až do posledních chvil jako středoškolský profesor na gymnáziu v Chebu. Pokračoval ve své ochranné práci a od r. 1995 pracoval ve výboru 4. ZO ČSOP Cheb (od r. 1998 zastával funkci předsedy). Má velké zásluhy na aktivní spolupráci chebských ochránců a Bund Naturschutz Wunsiedel ze SRN.

Díky Karlovým zkušenostem pedagoga i botanika a jeho zapálením i obětavostí vyrostlo na Chebsku mnoho mladých ochránců přírody včetně několika zdatných přírodovědců. Děti a studenti vícekrát dovedl až do národního kola soutěže „Zlatý list“ a celostátního finále Ekologické olympiády, jeho studenti obsazovali nejvyšší příčky i v biologických olympiádách. Pod jeho vedením bylo vypracováno mnoho odborných prací SOČ, které postupovaly do republikových kol a umísťovaly se zde na předních místech, včetně té nejvyšší.

Celostátního ocenění se dočkala i jím vybudovaná naučná stezka v Plané a pedagogické čtení zabývající se alternativami využívání naučných stezek ve školní praxi v r. 1994. Rovněž v Chebu vznikla jeho zásluhou velmi kvalitní školní naučná stezka.

Karel patřil v první polovině devadesátých let k průkopníkům prosazování alternativního „Ekologického přírodopisu“ do učebních osnov základních škol. Za učitelskou činnost byl v roce 1985 oceněn stříbrným odznakem „Za ochranu životního prostředí“ a v roce 2009 se mu dostalo čestného uznání Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR za jeho mimoškolní činnost a práci s talentovanou mládeží.

Sám a posléze s manželkou Evou systematicky podnikali exkurze do nově otevřených pohraničních území a na další zajímavé lokality Chebska (např. Lipovka, Ztracený rybník, Studna u Lužné,

Mechové údolí, Stráž u Dubiny, Děvín u Milhostova, Bystřina a Lužní potok na Ašsku, Komorní a Železná Hůrka, Pomezí rybník aj.). Mnohá botanicky cenná území objevili, připravili k vyhlášení a i nadále pracovali nebo spolupracovali na jejich průzkumech a údržbě. Výsledky svých průzkumů také postupně publikovali. Přispívali převážně do regionálních přírodovědných periodik či denního tisku (Calluna, Sborník Chebského muzea, Sborník Západočeského muzea Plzeň-Příroda, Chebské noviny (viz bibliografie dále).

Karel Martínek se spolupodílel na přípravě, organizaci a zpracování floristického kurzu ČBS v Chebu ve dnech 8.–13. 7. 1996. V té době manželé Martínkovi uvažovali o zpracování kritické květeny Chebska a výsledky floristického kurzu měly být „odrazovým můstkem“; projekt bohužel zůstal nedokončen.

Karel patřil mezi tu nepočetnou skupinu botaniků „kantorů“, kteří vedle poctivé pedagogické práce ve volném čase tvořivě pracovali a báдали, a mohli tak studentům své poselství předávat. A byli to jeho studenti, kteří mu v posledních dnech jeho aktivního života možná nejvíc pomáhali. Aspoň v tom je život spravedlivý...

Jaroslava Nesvadbová

Bibliografie Karla Martíňka

MARTÍNEK K. (1973): Pokus o analýzu vegetačních poměrů doulevecké skládky. – 59 p., ms. [Dipl. práce, depon. knih. ZČU Plzeň].

MARTÍNEK K. (1974): *Chaerophylletum aurei* v Plané u Mariánských Lázní. – Zprav. Západočes. Poboč. Čs. Bot. Společ., Plzeň, 1974/2: 7–8.

MARTÍNEK K. (1975): *Chenopodietum glauco-rubri* LOHM. 1950 v Plané u Mariánských Lázní. – Zprav. Západočes. Poboč. Čs. Bot. Společ., Plzeň, 1975/2: 5–7.

MARTÍNEK K. (1975): Poznámky k ruderální květeně Plané u Mariánských Lázní. – Zprav. Západočes. Poboč. Čs. Bot. Společ., Plzeň, 1976/2: 7–11.

MARTÍNEK K. (1977): Merlíky města Planá (s fytoecologickými poznámkami). – Zpr. Čs. Bot. Společ., Praha, 12: 197–201.

MARTÍNEK K. (1978): Nové a zajímavější druhy plánské synantropní květeny v sezoně 1977. – Zprav. Západočes. Poboč. Čs. Bot. Společ., Plzeň, 1978/1: 25–28.

MARTÍNEK K. (1978): Synantropní vegetace Plané u Mariánských Lázní a blízkého okolí. – Sborn. Západočes. Muz. Plzeň, Přír., no. 26: 1–81, append.

MARTÍNEK K. (1981): Několik poznámek k fytoecologickému snímkování (pro středoškolské studenty). – Anthericum, Zprav. Aktiv. Ochr. Přír., Tachov, 1981/2: 29–31.

MARTÍNEK K. (1984): Vliv provozu a způsobu údržby na vegetaci silničních lemů na Tachovsku (1. část). – Zprav. Západočes. Poboč. Čs. Bot. Společ., Plzeň, 1984/2: 8–14.

MARTÍNEK K. (1985): Vliv provozu a způsobu údržby na vegetaci silničních lemů na Tachovsku (2. část). – Zprav. Západočes. Poboč. Čs. Bot. Společ., Plzeň, 1985/1: 1–10.

MARTÍNEK K. (1988): Pavlovická stráž – jedna ze zajímavých botanických lokalit našeho okresu. – Anthericum, Zprav. Aktiv. Ochr. Přír., Tachov, 1988/1: 1–4.

MARTÍNEK K. (1988): Výsledky vegetačního průzkumu v oblasti Vlčí hory u Černošína. – Anthericum, Zprav. Aktiv. Ochr. Přír., Tachov, 1989/1: 1–4.

MARTÍNEK K. (1993): Květena v údolí Moravské Dyje u Janova (Staré Hobzí). – Listy Jihozápadní Moravy, Dačice, roč. 3.

KUKLÍKOVÁ E. et MARTÍNEK K. (1996): Louka pod Lipovkou (Dolní Žandov) – nové chráněné území okresu Cheb. – Calluna, Plzeň, 1/3: 1.

PIVOŇKOVÁ L., KUKLÍKOVÁ E. et MARTÍNEK K. (1996): Významné botanické lokality Chebska. – Calluna, Plzeň, 1/2: 2–5.

MARTÍNEK K. E. et MARTÍNEK K. (1996): V Chebu se uskutečnilo setkání znalců naší květeny. – Cheb. Noviny, Cheb, 22. 7. 1996.

MARTÍNEK K. (1997): Naučné stezky (využití k ekologické výchově) – ed. Pedag. centrum, Plzeň.

MARTÍNEK K. (1998): Současný stav vegetace v nivách vodních toků na příkladech z Chebska a Tachovska. – In: Tvorba

- a Ochrana krajiny, Sborn. přednášek ze semináře, hotel Hájek u Štáhlav, ed. Agentura Ekostar, Plzeň.
- MARTÍNKOVÁ E. et MARTÍNEK K. (1998): Komorní hůrka – opomíjená botanická lokalita. – Sborn. Cheb. Muz. 1997, Cheb, p. 126–131.
- MARTÍNEK K. (1999): Železnice Chebska z pohledu geobotanika. – Calluna, Plzeň, 4/1: 6–8.
- MARTÍNEK K. (1999): Flóristický kurz České botanické společnosti v Chebu (8.–13. 7. 1996). – Sborn. Západočes. Muz. Plzeň, Přír. no. 99: 7–29.
- MARTÍNEK K. (2001): Květena a vegetace antropicky ovlivňovaných biotopů Chebska a jejich vývoj v letech 1989–1999. – Ms. [Neobhajovaná disert. práce exter. doktorand. stud. na kat. bot. Přír. fak. Univ. Karlovy Praha; depon. Eva Martínková].
- MARTÍNEK K. (2004): [Botanická charakteristika okresu Cheb a jeho chráněných území]. – In: Zahradnický J. et Mackovčín P. [eds]: Plzeňsko a Karlovarsko, Chráněná území ČR, svazek XI., ed. Agentura ochr. přír. a kraj. ČR a EkoCentrum Brno et Praha, p. 132–137.
- MARTÍNKOVÁ E. et MARTÍNEK K. (2005): Poznámky k rozšíření některých zajímavějších druhů rostlin na Chebsku. – Calluna, Plzeň, 10/1: 10–13.
- MARTÍNEK K. et MARTÍNKOVÁ E. (2005): Nová chráněná území na Chebsku. – Přírodní rezervace „Mechové údolí“. – Sborn. Cheb. Muz. 2004, Cheb, p. 162–172.
- MARTÍNEK K. (2006): Dudák V. [ed.] Český les – příroda, historie, život. Nakladatelství Miloš Uhlíř – Baset, Praha, 2005, 880 stran, ISBN 80-7340-065-0, 1380 Kč. Zamyšlení nad oddíly věnovanými flóře a vegetaci (Ekosystémy, Rostlinstvo). – Zpr. Čes. Bot. Společ., Praha, 41: 43–44.
- MARTÍNEK K. et MARTÍNKOVÁ E. (2006): Chráněná území na Chebsku. Přírodní rezervace „Bystřina“. – Sborn. Cheb. Muz. 2005, Cheb, p. 130–151.
- MARTÍNEK K. et MARTÍNKOVÁ E. (2007): Chráněná území na Chebsku. Přírodní rezervace Ztracený rybník. – Sborn. Cheb. Muz. 2006, Cheb, p. 185–199.

Karel Martínek je dále autorem nebo spoluautorem (se svojí manželkou Evou) 111 rukopisných zpráv. Jde o 36 botanických průzkumů chráněných území a dalších přírodovědně hodnotných lokalit zejména na Chebsku a Tachovsku, 4 zprávy z monitoringu květeny a vegetace chráněných území, 12 zpráv z mapování biotopů soustavy Natura 2000 na Chebsku, 4 zprávy o stavu vegetace ložisek peloidů v západních Čechách, 24 zhodnocení současného stavu vegetace v nivách vodních toků Tachovska a Chebska, 12 zpráv o průzkumech vegetace biocenter ÚSES a 19 dalších zpráv pro biologická hodnocení, průzkumy EIA apod.

Sestavil Jiří Brabec

Václav Chán a kavyl Ivanův v jižní části Čech

Pan Václav Chán se narodil 28. 6. 1929 ve Vlachově Březí, zemřel náhle ve svém bytě v blízkosti svých nejbližších v neděli 15. 2. 2009 ve Strakonících. Myslím, že není nutné psát o činnosti pana Chána na poli jihočeské botaniky, o té všichni víme, že byla obrovská, a že daleko přesahovala hranice regionu. Snad jen připomenu, že byl obdivovatelem a znalcem jihočeské xerothermní, obzvláště vápencové květeny, intenzivně se věnoval ruderální flóře vesnic, jeho oblíbenou skupinou byla čeleď *Apiaceae* a v posledních letech rod *Taraxacum*. Protože výčet jeho aktivit nelze směřovat na jednu nebo dvě strany (podrobná bibliografická data viz ŠTECH 1999, 2009), pokusím se spíše nabídnout osobní vzpomínku, vzpomínku na člověka, který je mi vzorem lidským i botanickým.

S panem Chánem jsem se poprvé setkal na strmé vápencové stráni nad Gymnáziem v Českém Krumlově o prázdninách v roce 1998. Ve stejný den zde probíhal botanický kurz pod vedením Boženy Šeré, kterého jsem se jako elév botaniky účastnil. Pan Chán, společně s V. Žílou a M. Štechem vtrhli na lokalitu jako velká voda a běh botanického kurzu svým příchodem poněkud narušili. Pod vlivem přirozené autority pana Chána jsem přestal poslouchat Boženu a hltal jsem jeho vyprávění, nejspíše o nějaké vápnomilné

rostlině (snad o žebřici pyrenejské). Protože jsem spolu s bratrem v té době měl hlavně zájem o dřeviny, byl jsem zcela šokován nalezením nejvýznamnější dřeviny jižních Čech – třešně křovité. Překvapení to bylo veliké – pro nás zcela nový druh, který jsme nikdy předtím neviděli a navíc kousek od našeho bydliště. (Později jsme zjistili, že se jedná o introgresovanou třešň křovitou třešň višní.)

Jak říká Jan Werich v pohádce O Palečkovi: „Dalo by se říct, že tím vše končí. Jenže! To je zajímavé, vždycky se objeví nějaké „jenže“, které mění běh světa.“ Nekončilo. V zimě jsme se přihlásili panu Chánovi a V. Žílovi k mapování ostružiníků a jednoho prázdninového dne jsme obdrželi telegram přibližně s touto zprávou: „Přijedeme na ostružiníky v sobotu v 10:00. Chán.“ Přijeli, a celý den jsme jezdili po námi vytypovaných lokalitách ostružiníků v okolí Zlaté Koruny a navštívili jsme také skály v údolí Vltavy nad Boršovem. Myslím, že jsme po této exkurzi byli nadobro lapeni jihočeskou botanikou. Mimo velké nadšení, které v nás oba jihočestí floristé vzbudili, pan Chán bratroví příslibil, že se zeptá v Jihočeském muzeu na volné místo botanika, což později učinil a tak předurčil naší budoucí profesionální dráhu.

Z pana Chána na mě vyzařovalo obrovské a upřímné zapálení do botaniky, do botaniky-floristiky, se kterým jsem se u nikoho jiného doposud nesetkal. Pan Chán byl botanik amatér, botaniku měl jako koníček, nikdy nedostal od zaměstnavatele za botanickou exkurzi nebo účast na přednášce „cesták“. Profese, která ho živila nebyla botanika, ale metalografie. Jeho vztah k botanice proto musel vycházet z jiné podstaty – botanika nebyla pro pana Chána denním chlebem, ale spíše kořením anebo drogou (pravděpodobně kmínem, koriandrem, petrželí, celerem, koprem, libečkem, fenyklem anebo pampeliškovým medem). Myslím, že tím se nejvíce odlišoval od profesionálních botaniků a tím také dokázal k botanice přitáhnout nejen mě, ale i mnoho dalších.

Velmi rád jsem poslouchal jeho vyprávění o starých botanicích, které jsem již nezažil, nebo o historikách z dávné botanické historie. Vzpomínám si na vyprávění, ve kterém líčil nezapomenutelný zážitek z diskuze V. Skalického a J. Houfka o migracích rostlin, jak sám již upadal do polospánku, když ve dvě hodiny ráno byli oba diskutující teprve v třetíhorech. Nebo jak několikrát kvůli psaní článku zapomněl na hrncem vařících se oblíbených brambor a pak musel všechno i s hrncem vyhodit do popelnice a jak ho ty zničené hrnce velice mrzely. V paměti mi zůstalo vyprávění o nesnadné spolupráci s některými autory Květeny ČR, kdy, jak sám říkával, musel floristická data z jižních Čech doslova nuvcovat, aby se objevila ve statích o rozšíření. S velikým ohromením jsem poslouchal líčení o vzniku jihočeské centrální kartotéky, o měsících strávených rozstřiháváním floristických článků, o pytlích plných ústřížků, které třídil do obálek. Vzpomínám si na jednu z posledních návštěv ve Strakonících, při které se rozhovořil o politice a nezapomenu na slova komentující minulý komunistický režim: „... každý, kdo aktivně proti režimu nebojoval, s ním kolaboroval. Každý! ...“. Z „kolaborace“ vinil i sebe samotného, neboť se přímého boje neodvážil, ale založením byl antikomunista a nikdy se stranou nespolečoval. Říkával „to bylo vyloučené, abych se stal komunistou, vždyť můj otec byl legionář“. Úsměvně bylo vyprávění o tom, že při nástupu do zaměstnání dostal ke svému stolu židli a že tu samou židli po čtyřiceti letech vrátil při odchodu do důchodu v dobrém stavu zpět.

Z výše napsaných vět lze vypozařovat několik osobitých vlastností pana Chána, které se projevily v jeho celoživotním díle. Pan Chán byl zvláštním způsobem tvrdohlavý, ale dokázal pozorně naslouchat druhým. Nedělal rozdíly mezi mladými botaniky a starými znalci, ani mezi lidmi titulovanými a bez univerzitního vzdělání. Prvořadý byl zájem. Byl neuvěřitelně pečlivý, pracovitý, výkonný a vytrvalý, byl přátelský, skromný, nezištný a obrovsky obětavý. Tyto vlastnosti jednoznačně předurčily úspěšnou cestu i jihočeské pobočce. Paradoxně jsem ale z aktivit jihočeské pobočky nabylo dojmu, že pan Chán, ačkoliv to tak navenek vůbec nepůsobilo, nepracoval kolektivně, ale často zcela sám. Velkou část věcí, které „vytvořila“ jihočeská pobočka, udělal sám a za činnost jihočeské pobočky to pouze vydával. Pan Chán vlastně často mluvil o své práci, ale v převleku osoby zvané „jihočeská pobočka“. Možná, že jinak to ani dělat nešlo anebo nelze. Možná, že pracovat sám (nebo

jen s několika málo dalšími) za kolektiv devadesáti lidí je jedinou cestou, jak jihočeskou pobočku vést.

Pan Chán mě nejvíce ohromil svým „člověčím velikánstvím“ v posledních třech letech svého života. Dobře si uvědomoval, že nám, o 50 let mladším, na exkurzích již nestačí, a proto na ně již často nechodil. Muselo to být pro něj velice těžké, nezúčastnit se po 50ti letech exkurze vlastní pobočky. Věděl, že bychom kvůli němu upravovali trasy nebo na něj museli čekat. My bychom to rádi udělali. Pan Chán to věděl, ale nechtěl brzdit výzkum, věděl, že by se prozkoumalo méně. Tuto vnitřní sílu lze pouze obdivovat a doufat, že alespoň kousek takovéto duševní vyrovnanosti budu mít také.

V září 2009 jsem pomáhal s tříděním a evidencí botanické pozůstalosti pana Chána a pozůstalostí několika dalších botaniků, které pan Chán schraňoval. Netušil jsem, že je nashromážděného materiálu takové množství – desítky kartoték, stovky ústřížků, stovky zápisníků, stovky manuskriptů a rukopisů, desítky map atd. Nashromážděný floristický materiál pokrývá takřka celé jižní Čechy a působí dojmem, že je vše již prozkoumáno.

Největší balík byl k návesní květeně a také k Písecku, k oblíbenému kaňonu Vltavy a Otavy.

Vyprávění proto zakončím vzpomínkou na exkurzi uspořádanou jihočeskou pobočkou v roce 2005 právě do kaňonu Vltavy u Orlíka nad Vltavou. Společně s panem Chánem jsme se tehdy pokoušeli ověřit poslední jihočeskou, asi 15 let neověřenou lokalitu kavylu Ivanova. Druhu, který symbolizuje asi ty nejpravdivější teplomilné stráně. Bohužel jsme ho nenašli a tak celý průzkum skončil vlastně neúspěšně. Letos v létě se tam pobočka vypravila opět: „a pane Cháne, roste tam! A asi šest trsů!“

Petr Lepší

Za doplňky a připomínky k textu děkuji Martinovi Lepšímu.

Literatura

- ŠTECH M. (1999): Václav Chán (70 let) a jihočeská pobočka České botanické společnosti (40 let). – Sborn. Jihočes. Muz. v Čes. Budějovicích, Přír. Vědy 39: 74–80.
- ŠTECH M. (2009): Odešel otec jihočeských botaniků. – Zprávy Čes. Bot. Společ., Praha, 44/1: 145–148.

Seznam členů západočeské pobočky ČBS k 31. 12. 2009

Baronová Kateřina, 1984, katka.baronova@seznam.cz
Bílek Ondřej, 1977, bilek@geovision.cz
Brabec Jiří, 1972, jbrabcak@seznam.cz, jiri.brabec@muzeumchecb.cz
Bureš Jan, 1978, rallus@seznam.cz
Cais Jiří, 1952, cais@kcvjs.cz
Čížek Karel, 1936, Palackého 289, 339 01 Klatovy 2
Hájek Miroslav, 1957, hajek@geovision.cz
Hlaváček Rudolf, 1957, hlavacek-r@muzeum-pribram.cz
Hlinková Daniela, 1977, danliska@seznam.cz
Horková Jitka, 1978, jitkahorkova@seznam.cz
Hostička Miloš, 1936, milhost@atlas.cz
Hrbková Lucie, 1981, lucie.hrbkova@nature.cz
Hrubá Jana, 1964, janahruba@volny.cz
Chocholoušková Zdeňka, 1970, chochol@kbi.zcu.cz
Chvojková Eva, 1978, eva.chvojkova@sev-ametyst.cz
Janoušková Lenka, 1977, lenja@inmail.cz
Kalibán Jiří, 1951, kaliban@tsplzen.cz
Kalibánová Michaela, 1949, kaliban@tsplzen.cz
Kinská Ivana, 1978, ikinska@centrum.cz
Kočár Petr, 1973, pkocar@kar.zcu.cz
Královec Josef, 1940, josef.kralovec@iol.cz
Kratochvílová Iva, 1963, iva.krat@email.cz
Křenová Zdeňka, 1973, zdenka.krenova@npsumava.cz
Kučera Tomáš Č., 1973, tomkucer@kbi.zcu.cz
Malý Josef, MUDr., 1949, mala.lea@post.cz
Marková Helena, 1946, pavelmarek43@volny.cz
Martínková Eva, 1949, geranium@tiscali.cz
Matějková Hana, 1970, hana.havlic@centrum.cz
Matějková Ivona, 1974, zamira-klub@volny.cz
Míchálek Jaroslav, 1955, michalek@muzeum-sokolov.cz
Mudra Petr, 1964, pmudra@email.cz
Mudrová Radka, 1972, pmudra@email.cz
Nesvadbová Jaroslava, 1947, jnesvadbova@zcm.cz
Nová Jana, 1984, novaj@volny.cz
Ondráček Čestmír, 1959, ondracek@muzeum-cv.net
Paulič Radim, 1984, Radim.Paulic@seznam.cz
Pecháčková Sylvie, 1967, spechackova@zcm.cz
Pešková Václava, 1973, vlpeskovi@volny.cz
Pivoňková Lenka, 1965, lenka.pivonkova@kr-plzensky.cz
Plesková Lenka, 1947, elena@pleska.net
Pyšek Petr, 1958, pysek@ibot.cas.cz
Řeřichová Zdeňka, 1982, z.rerichova@volny.cz
Sladký Jiří, 1968, jiri.sladky@nature.cz
Smola Josef, 1930, Slovanská tř. 47, Plzeň, 326 00
Sofron Jaromír, 1932, botanika@zcm.cz
Sprinzlová (roz. Vlachovská) Anna, 1981, anna.vlachovska@centrum.cz
Svoboda Ivo, 1930, Klenovská ulice 275/2, 340 21 Janovice nad Úhlavou
Šandová Miroslava, 1947, botanika.muzeumro@atlas.cz
Škrábek Josef st., 1940, skrabek.j@seznam.cz
Škrábek Josef ml., 1967, Rabštejnská 59, 323 00 Plzeň
Špelinová Markéta, 1981, marketka.spelinova@seznam.cz
Tájek Přemysl, 1980, tacek@seznam.cz
Václavíková Eliška, 1979, vaclavikova@ametyst21.cz
Valtr Pavel, 1936, valtr.p@volny.cz
Vaněčková Ivana, 1975, ivaneckova@seznam.cz
Vondrovicová Renata, renata.proskova@seznam.cz

Sestavila a upravila S. Pecháčková na základě údajů L. Pivoňkové a J. Sladkého

Adresy autorů

Jiří Brabec, RNDr., Krajské muzeum Karlovarského kraje, p.o., Muzeum Cheb, nám. Krále Jiřího z Poděbrad 493/4, 350 11 Cheb, jbrabcak@seznam.cz

Jan Bureš, Ing., Západočeské muzeum v Plzni, Kopeckého sady 2, 301 00 Plzeň, jburess@zcm.cz

Miloš Hostička, Mgr. Slovanská 47, 326 00 Plzeň, milhost@atlas.cz

Eva Chvojková Mgr., Jesenická 33, 323 00 Plzeň, eva.chvojkova@sev-ametyst.cz

Renáta Chvojková, Mgr., Kaštanová 1162, 342 01 Sušice, chvojkova.r@centrum.cz

Petr Lepší, DiS., Správa CHKO Blanský les, Vyšný 59, 381 01 Český Krumlov, plepsi@seznam.cz

Ivona Matějková, Mgr., Kvasetice 67, 340 34 Plánice, zamira-klub@volny.cz

Jaroslava Nesvadbová, Mgr., Západočeské muzeum v Plzni, Kopeckého sady 2, 301 00 Plzeň, jnesvadbova@zcm.cz

Radim Paulič, Nábřeží 83, 386 01 Strakonice, Radim.Paulic@seznam.cz

Sylvie Pecháčková, RNDr., PhD., Západočeské muzeum v Plzni, Kopeckého sady 2, 301 00 Plzeň, spechackova@zcm.cz

Ondřej Peksa, Mgr., Západočeské muzeum v Plzni, Kopeckého sady 2, 301 00 Plzeň, opeksa@zcm.cz

Lenka Pivoňková, Ing., Levandulová 31, 312 00 Plzeň, lenka.pivonkova@kr-plzenský.cz

Lenka Plesková, Poštovní 149, 269 01 Rokovník, elena@pleska.net

Pavel Salák, pavelsalak@centrum.cz

Jiří Sladký, Palackého tř. 19, 30116 Plzeň, jiri.sladky@nature.cz

Jaromír Sofron, RNDr., Západočeské muzeum v Plzni, Kopeckého sady 2, 301 00 Plzeň, botanika@zcm.cz

Václav Somol, Ing., ČSOP Silvatica, Brejl 88, 271 01 Ruda, silvatica@centrum.cz

Josef Škrábek st., Rabštejnská 59, 323 00 Plzeň 23, skrabeck.j@seznam.cz

Přemysl Tájek, Mgr., Hlavní 504, 353 01 Mariánské Lázně, tacek@seznam.cz

Pokyny pro autory

Rukopis je přijímán v textovém editoru Microsoft Word, formát RTF, s jednou vytištěnou kopií, nebo v elektronické podobě na adrese spechackova@zcm.cz.

Vědecká jména taxonů a syntaxonů je nutné psát kurzívou, autorské zkratky a jména autorů v literatuře velkými písmeny; jinak celý text psát standardním typem písma (zdůrazněný text je možno psát tučně).

Zarovnávat vlevo. Entrovat pouze na konci odstavce, neodsazovat, nevynechávat řádky.

Tabulky je nutné dodat zvlášť, zpracované v tabulkovém procesoru Excel. Tabulky ani obrázky (nejlépe .jpg, .tif) nesmí být zalomeny do textu. Kresby musí být dokonale kontrastní (černá tuš, laserová tiskárna).

U citované literatury je pořadí popisovaných znaků následující:

1. u časopisů: příjmení autora, zkratka křestního jména, tečka, rok vydání práce v závorce, dvojtečka, úplný název práce, tečka, pomlčka, název časopisu nebo jeho zkratka, čárka, místo vydání, čárka, série, třída apod., čárka, ročník, dvojtečka, stránky citované práce, tečka.
2. u knih: až po název knihy stejně, po teče za názvem následuje údaj o edici, svazku apod., tečka, pomlčka, vydavatel, čárka, místo vydání, čárka, počet stran, tečka.
3. u sborníků, kompendií aj.: příjmení a zkratka křestního jména autora, rok vydání (stejně jako u časopisů), dvojtečka, název práce, tečka, pomlčka, „In“, dvojtečka, příjmení a zkratka křestního jména redaktora, příp. editora sborníku, zkratka „red.“ v hranatých závorkách, název sborníku, čárka, stránky citované práce uvedené zkratkou „p.“, tečka, pomlčka, místo vydání, tečka.
4. u rukopisů (dipl., disert., kandid. prací apod.) jako u knižní publikace, za pomlčkou za názvem práce následuje zkratka „Ms“; na konci práce je nutno v hranatých závorkách uvést údaj o deponaci, jemuž předchází zkratka „Depon.“.
5. u webových stránek: jako u předešlých citací, pomlčka, na závěr uvést adresu www a za ni do závorky datum, kdy autor navštívil citovanou stránku

Poznámky: Zkratky křestního jména autora se uvádějí za příjmením; mezi jména autorů se klade čárka, mezi předposlední a poslední jména autorů „et“. Cituje-li se více prací jednoho autora, vydaných v témže roce, připojuje se za letopočet index ve formě malého písmene. Počáteční písmena časopisu (event. jejich zkratky) se píší velká, členy, spojky a předložky se vynechávají.

Výrazy pro označení edice, svazku, dílu apod. se latinizují (vydání = Ed., svazek = Vol., díl = Tom.), stejně jako výrazy pro označení částí, třídy (část = Pars, třída = Cl., řada = Ser.).

Uzávěrka příštího čísla: 25. 10. 2010

Pavel Salák Nález bělolistu žlutavého (<i>Filago lutescens</i> Jord.) na Manětínsku.....	7
Sylvie Pecháčková Poznámka k novým nálezům bělolistu žlutavého v Plzeňském kraji.....	8
Sylvie Pecháčková ed. Zajímavé floristické nálezy členů západočeské pobočky ČBS.....	8
Jaroslava Nesvadbová ed. Příspěvek k Fytokartografickým syntézám.....	9
Elena Plesková a Václav Somol Po stopách Františka Malocha na Manětínsku.....	12
Ivona Matějková Vrácovské louky u Plánice – významná lokalita kosatce sibiřského.....	14
Jaromír Sofron Je smrk v plzeňských lesích původní dřevinou?.....	16
Renáta Chvojková a Jaroslava Nesvadbová Herbář Františka Chudáčka.....	18
Výběr nových nejen regionálních botanických publikací.....	18
Maloplošná zvlášť chráněná území Plzeňského kraje (recenze).....	18
Životní jubilea.....	18
Nedožitá jubilea.....	19
Karel Martínek (22. 3. 1951 – 20. 5. 2009).....	19
Václav Chán a kavyl Ivanův v jižní části Čech.....	20
Seznam členů západočeské pobočky ČBS k 31. 12. 2009.....	22